birgün mutlaka

yılmaz güney

BİR GÜN MUTLAKA

Bu kitap Ağaoğlu Yayınevi Tesislerinde dizildi, basıldı, ciltlendi. 27 73 37
Birinci baskı: 1977

Güney Filmcilik
Sanayi ve Ticaret A.Ş. Yayınları
Senaryo Dizisi : 13

BİR GÜN MUTLAKA

YILMAZ GÜNEY

Giriş
Sansür, Danıştay ve «BİR GÜN MUTLAKA»
«BİR GÜN MUTLAKA» üzerindeki baskılar devam ediyor

Filmin hikayesi
Senaryo

Güney Filmcilik Sanayi ve Ticaret A.Ş. Yayınları
Sakızağacı cad. Güney Han No. 2 Kat 1 Beyoğlu

Güney Filmcilik Halkla İlişkiler Bölümü
tarafından basıma hazırlanmıştır.

Yılmaz Güney'in senaryosunu yazdığı ve Güney Film'in çektiği «BİR GÜN MUTLAKA» Türkiye sinemasının içinde bulunduğu koşullara, egemen sınıfların baskılarına karşı halka dönük, halka birşeyler verebilme çabasını sürdürmeye çalışan, üzerinde zorlukların, baskıların yoğunlaştığı bir olaydır. Film yer yer kopyalarının kaçırıldığı, yakıldığı, gösterildiği sinemaların bombalandığı, seyircisine baskı yapıldığı bir dizi olay içerisinde halen sinemalarda gösterilmektedir.

«BİR GÜN MUTLAKA»ya hem sağ, hem de sol çevrelerden çeşitli eleştiriler geldi. Sağ çevrelerden gelen tepkiler elbette ki egemen güçlerin korkularının bir filmle nasıl açığa çıkabileceğini kanıtlar. Çünkü doğrusu, eksiği bir yana, «BİR GÜN MUTLAKA»ya halkın sahip çıkması önemlidir.

Film Türkiye'de devrimci sinemaya atılan adımlardan biridir ve film bu açıdan değerlendirilmelidir. Eleştiriler, Türkiye'de örne-

ği hemen hiç olmayan politik-sinema yönelimlerine ışık tutacaktır. Gidilecek yol, aşılacak engeller, bir yanda sansür, baskı, ticari koşullar, diğer yanda bu alandaki geleneksizlik, ürünsüzlük, şartlanmışlıklar yolları engellerle doldurmaktadır. Kesin olan birşey varsa sinema alanında kitlelerin yürüyüşüne tempo tutacak filmlere emekçi yığınların duyduğu açlıktır. Ve sinemamız eksik kalacağından, korkmadan bu tür filmlerin yapımını sürdürmek zorundadır.

SANSÜR, DANIŞTAY VE «BİR GÜN MUTLAKA»

Sansür kurulu «BİR GÜN MUTLAKA»yı 26.1.1976 tarihinde tümüyle reddetti. Halka gösterilmesi ve yurt dışına çıkması yasaklandı. Gerekçe olarak tüzüğün 7. maddesinin 5, 6, 8 ve 9., fıkraları gösterildi. Bu maddeler filmde «millî rejime aykırı olan siyasî, iktisadî ve içtimaî ideolojisi propagandası yapan», «umumî terbiyeye ve ahlâka ve millî duygularımıza mugayir bulunan», «memleketin inzibat ve emniyeti bakımından zararlı olan» ve «cürüm işlemeğe tahrik eden» sahneler bulunduğunu ileri sürüyordu.

KARAR

Filmin adı: BİR GÜN MUTLAKA
Çeken kurum: Güney Film
Filmin uzunluğu: 90 dak.
Filmin genişliği: 35 mm.

Kontrol sebebi: Halka gösterilmesi ve yurt dışına çıkarılması için

Kontrol tarihi: 26.1.1976

Karar No.: 976/27

Dosya No.: 91122/6799

Güney Film Kurumuna ait (BİR GÜN MUTLAKA) adlı film 26.1.1976 tarihinde Merkez Film Kontrol Komisyonunda görülmüş olup; Nizamnamenin 7. maddesinin 6. fıkrasına göre halka gösterilmesinin ve yurt dışına çıkarılmasının sakıncalı olduğuna,

Ayrıca Filmlerin ve Film Senaryolarının Kontroluna Dair Nizamnamenin

a) 7. maddenin 8-9. fıkralarının tatbiki için Millî Eğitim ve İçişleri Bakanlığı Temsilcileri,

b) 7. maddenin 5. fıkrasının tatbiki için Emniyet Genel Müdürlüğü Temsilcisi,

De buna ilâveten reddi yolunda rey beyan etmişlerdir.

Başkan: İçişleri Bakanlığı T. **Ömer Haliloğlu,** (Nizamnamenin 7. mad. 6-8-9. fıkralarına göre red.)

Üye: Emniyet Genel Müdürlüğü T. Basın Şubesi Müdür V. **Bolat Bolatoğlu.** (Nizam namenin 7. mad. 5-6. fıkralarına göre red.)

Üye: Genelkurmay Bşk. T. Albay **Rıza Özergen.** (1. siyasî bütün sloganların 2. Polisin bütün aramalarının, 3. Topluca söylenen bütün şarkıların 4. Filmin başlangıcındaki kavgaların 5. Bağımsız Türki-

ye-Kahrolsun Amerika gibi siyasî bütün öğretiler, 6. Jandarmaya ait söylenen bütün şarkılar, 7. Halk savaşı ile ilgili bütün terimlerin çıkarılması şartı ile kabul)

Üye: Basın-Yayın Genel Müdürlüğü **T. Ekrem İrge.** (Nizamnamenin 7. mad. 6. fıkrasına göre red.)

Üye: Millî Eğitim Bakanlığı T. **Hasan Acar.** (Nizamnamenin 7. maddesinin 6-8-9. fıkralarına göre red.)

Aslı gibidir. 30.1.1976

Sansürün bu kararına karşın Güney Film'in başvurusu üzerine Danıştay 19.4.1976 tarihinde yürütmeyi durdurma kararı aldı. Türk sinemasının özgürlük ve sansür kararlarının yasal denetimi bakımından önemli bir olay olarak nitelendirilen Danıştay'ın bu raporunu ve kararını aşağıya koyduk.

Onikinci Daire

Esas No: 1976/368

Davacı ve yürütmenin durdurulmasını isteyen: Güney Film Şirketi adına Süha Pelitözü Beyoğlu Sakızağacı Caddesi Güney Han 2/1 İstanbul

Vekilleri: Av. Gültekin Müftüoğlu, Av. Nazmi Erdem İzmir Cad. No: 46/5 Ankara

Karşı taraf: İçişleri Bakanlığı

Talebin özeti: «Bir Gün Mutlaka» isimli filmin halka gösterilmesinin ve yurt dışına çıkarılmasının sakıncalı olduğuna dair Mer-

kez Film Kontrol Komisyonunca verilmiş bulunan 26.1.1976 gün ve 1976/27 sayılı kararın iptali istemiyle açılan dava sonuna kadar yürütmenin durdurulması isteminden ibarettir.

Raportör Yılmaz Taşdelen'in Düşüncesi: Bilirkişi raporunda belirtilen sahnenin çıkartılması suretiyle yürütmenin durdurulması isteminin kabulü gerekeceği düşünülmektedir.

Kanun sözcüsü Sevim Settar'ın düşüncesi: 31.3.1976 tarihli bilirkişi raporunda belirtilen sonuca göre, dava sonuna kadar yürütmenin durdurulması uygun olacağı düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Onikinci Dairesince davacının yürütmenin durdurulması isteminin bilirkişi incelemesi yaptırıldıktan sonra karara bağlanması yolunda verilen 26.2.1976 günlü ara kararı gereğince, bilirkişi Doç. Dr. Akın Düren, Dr. Hakkı Demirel ve Doç. Dr. Alim Şerif Onaran tarafından yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 31.3.1976 tarihli raporda; «hapishanede jandarma ve sosyalistlikle ilgili bir gurubun söylediği şarkıyı yansıtan sahnenin çıkarılması kaydıyla» bir sakınca bulunmadığının oybirliği ile belirtildiği anlaşılmakla işin gereği görüşüldü.

Uyuşmazlığın niteliğine ve davanın du-

rumuna göre (2500) ikibinbeşyüz lira teminat karşılığında, bilirkişiler tarafından beyan edilen ve yukarıda açıklanan sahnenin çıkarılması suretiyle dava sonuna kadar yürütmenin durdurulmasına ve tebliğatın tamamlanmasına 19.4.1976 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan Kâzım Yenice, Üye Hikmet Müftügil, Üye Ahmet Konur, Üye Şafak Sancar, Üye Selâhattin Falay.

Aslı gibidir.

RAPOR

Danıştay 12. Dairesi'nin 1976/368 sayılı ve 26.2.1976 günlü kararına göre naip üye seçilen aynı daire üyelerinden Selâhattin Falay'ın daveti üzerine naip üye ile birlikte taraflar da hazır bulunduğu halde Ankara Filmciler ve Sinemacılar Derneği'nin Menekşe Sokağındaki lokalinde 26.3.976 Cuma günü saat 17.30'da Güney Film Şirketine ait bulunan BİR GÜN MUTLAKA adlı filmi tarafımızdan görüldü.

Naip üyenin talimatına uygun olarak aşağıdaki rapor hazırlandı:

1) Dosyanın incelenmesi dolayısıyla:

ı) Filmin reddini belirleyen 976/27 sayılı ve 26.1.1976 günlü Merkez Film Kontrol Komisyonu kararına göre; filmin halka gösterilmesi ve yurt dışına çıkarılmasının ekseriyetle yasaklandığı görüldü.

Filmin reddini öngören üyelerden Kontrol Komisyonu Başkanı'nın bu reyini Filmlerin ve Film Senaryolarının kontrolu hakkındaki 2/11551 sayılı ve 19.7.1939 günlü Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe sokulan Tüzüğün 7. maddesinin 6, 8 ve 9. fıkralarına; Emniyet Genel Müdürlüğü temsilcisinin ayni maddenin sadece 6. fıkrasına; Genelkurmay Başkanlığı temsilcisinin ise bu filmin halka gösterilmesi ve yurt dışına çıkarılmasını (siyasal bütün sloganların, polisin bütün aramalarının, topluca söylenen tüm şarkıların, «Bağımsız Türkiye», «Kahrolsun Amerika» gibi bütün öğretilerin, jandarmaya ait söylenen bütün şarkıların ve halk savaşı hakkındaki bütün terimlerin çıkarılması koşulu ile) uygun gördüğü anlaşılmıştır.

2) Güney Film Şirketi adına davacı avukatlar Gültekin Müftüoğlu ve Nazmi Erdener'in 18 Şubat 1976 günlü ve «Tehiri icra talepli» dilekçelerinde:

1) Yılmaz Güney tarafından yazılmış «BİR GÜN MUTLAKA» adlı senaryonun filme alınmasına, bir mahzur görülmeyerek, izin verildiği;

2) Çekim bittikten sonra Merkez Film Kontrol Komisyonu'nun kendilerine sunulan filmi görerek, tümünü, 26.1.1976 tarihinde değişik nedenlerle reddettikleri;

3) Filmin yasaklanmasında çoğunluk bulunmasına rağmen yasaklama sebeplerinde ayrı görüşlerin belirtildiği;

Bu duruma göre:

1) Görüntülerin daha çok çekim müsaadesi alınmış senaryoya tamamen uygun olduğu; sadece bunlara güncel olaylardan montaj yoluyla eklenmiş belgesel parçalar bulunduğu;

2) Bu gerçek nitelikteki belgesel bölümlerin, C.H.P.'nin 28.6.1975 günlü «Demokrasi ve Özgürlük» ve 10.10.1975 günlü «seçim» mitingleri; DİSK'in 20.9.1975 günlü mitingi; Maden-İş Sendikasının 25.11.1975 günlü Philips grevi, 26.11.1975 günlü Sungurlar grevi; Turizm-İş Sendikası'nın aynı yıl içinde sürdürdüğü Hilton ve Çınar otelleri grevleri; Pet-kim'in gerçekleştirdiği Berec grevi ve öldürülen bir öğrenciyle ilgili 16.3.1975 günlü cenaze töreni ve Seyyar Satıcılar Derneği'nin düzenlediği işçi gecesi olduğu;

3) Bütün bu görüntülerin kanunî yollardan alınan isimli toplantılara ve kanuna uygun eylemlere ait bulunduğu; gazete, radyo ve T.V aracılığıyla da yayınlandıklarını;

4) Dava konusu olan «BİR GÜN MUTLAKA» adlı filmin belgesel nitelikte olduğu; halkın yarattığı, halkın malumu olan olayların görüntü halinde verilişine vesile teşkil ettiği; bu miting ve grevleri düzenleyenler hakkında herhangi bir takibata da başvurulmadığı işaret olunmaktadır.

Bu açıklamalar sonunda: Komisyon üyelerinin red gerekçelerinin birbirini tutmadığına ve objektif bir kıstasları bulunmadığına

göre; Film Kontrol Komisyonu'na dönüştürülmesine izin verilen senaryonun filme çekilmiş hali incelenerek filmi senaryonun uygunluğunun araştırılması ve uygun görülmeyen kısımların tadili cihetine gidilmesi gerekirken; gerekçesiz bir red kararı vererek usulsüz ve kanuna aykırı bir işlemle bulunduğu belirtilmekte;

Bilirkişi incelemesi sonunda, tensip edildiği takdirde, yürütmenin durdurulması ve adı anılan 26.1.1976 günlü ve 976/27 sayılı kararın iptali talep edilmektedir.

II. Naip üyelik 26.3.1976 günlü talimatıyla adıgeçen kararla halka gösterilmesi ve yurt dışına çıkarılması yasaklanan BİR GÜN MUTLAKA adlı filmin tarafımızdan görülerek:

1) Anlaşmazlık konusu edilen bu karar ve söz konusu filmin, Filmlerin ve Film Senaryolarının Kontroluna Dair Nizamname'nin 7. maddesinin 5, 6, 8 ve 9. fıkralarına aykırı bulunup bulunmadığı;

2) Araştırma ve incelemelerimiz sonunda halka gösterilmesinin ve yurt dışına çıkarılmasının uygun olup olmadığı hakkındaki görüşümüzün bir raporla belirtilmesini istemektedir.

III. Tarafımızdan görülen filmin konusu, Türkiye'de son yıllarda süregelen sosyopolitik alandaki olaylardan oluşmuştur:

1975 yılında geçen bu olaylar: Mahalli idareler ve kısmi senato seçimleri, işçi miting-

leri ve çeşitli sendikaların desteklediği grevler gibi faaliyetlerdir.

Bu arada başlıca çabaları gazete dağıtmak, duvarlara afiş yapıştırmak ve yerlere duvarlara sloganlar yazmak olan devrimci bir grubun çabaları filmi oluşturmaktadır. Bu gruba mensup gençler, harcadıkları çabalar dolayısıyla kendilerine zıt görüşlerde olan başlıca gruplarla çatışmakta ve polisin olaylara el koyması zorunluluğu doğmaktadır.

Film, bu gruba mensup üç gencin aile yaşamlarını sergilemektedir. Bunlardan Binali, aile yaşamı tutarsız, içkiye düşkün bir işçidir. Birgün, geceleyin, afiş yapıştırma faaliyetleri sırasında karşı grubun bir tecavüzü sırasında ve bunlardan birinin kurşunuyla yaralanır. Ve olay yerine gelen polis tarafından hastaneye kaldırılarak tedavi edilir. Bu sırada adresini de polise bildirdiğinden evine yapılan baskın sonucu bazı eşyaları müsadere edilir.

Binali'nin yoksul annesi bir evde yatılı hizmetçilik yapmakta; kızkardeşi Hatice geceleri Sevim adlı bir şarkıcı kadının çocuğuna bakmakta; gündüzleri evlerinde yalnız kalmaktadır.

Şarkıcı Sevim ve kocası Kadir meslekleri nin dışında evlerine erkek kabul eden ve Sevim'in bu erkeklerle ilişki kurduğu sırada kocasının bir vesile ile evden uzaklaşmayı adet haline getirdiği uygunsuz bir çifttir. Hatice bu durumu pek geç anlar;

Bu arada Kadir'in tuzağına düşmüş ve bakireliğini yitirmiştir. Kadir ilkin ona ayrı ev tutar; sonraları uygunsuz yaşamlarına onu da katarak tamamen düşmesine neden olur.

Hastaneden çıkan Binali, orada tanıştığı hemşire Zeynep'le ilişki kurar. Bir yandan içkiye devam ederken, bir yandan da Zeynep'i devrimci arkadaşlarının yanına almak ister. Onun bu tutumu arkadaşları tarafından eleştirilir.

Yine o sıralarda Hatice polisin baskın yaptığı bir evde uygunsuz durumda yakalanır ve gazetecilerin çektiği fotoğrafları günlüklerde yayınlanınca; Binali Kadir'den, onu öldürerek intikam almak ister; arkadaşları onu bu yoldan alıkoyarak devrimci öğretilerin gereklerini yerine getirmeğe zorlarlar.

Grubun, yaşamı günışığına çıkarılan ikinci mensubu Akif'tir. Akif de bir işçidir. Ve Binali'nin arkadaşıdır. Karısı Sultan ve küçük çocuğuyla birlikte bir gecekonduda yaşamaktadır. Akif arkadaşları ile birlikte kimi akşamlar geç saatlere kadar toplantı yapmakta; zaman zaman geceleri eve gelmemektedir. Sultan bunun nedenini başka bir kadınla ilişkiye bağlar. Akif bu iddiayı reddederse de gerçek sebebi karısına açıklamaz; «Şimdi anlatamam; ama BİR GÜN MUTLAKA anlatacağım» der. Ona inanmayan ve bu duruma dayanamayan Sultan, çocuğu ile birlikte baba evine kaçar; ve kendisini almağa gelen Akif'i

babasının desteklemesine rağmen, evine dönmez.

Bir gece Akif'in evini polisler basarak onu cinayetle suçlarlar. Ve karakola götürerek tutuklarlar. Akif'in arkadaşı Sultan'ı babasının evinde ziyaret ederek kocasının tutuklandığını ve bunun nedenini açıklarlar. Böylece Sultan kocasının siyasal çabalarını onun arkadaşlarından öğrenir. Akif, hakkındaki iddialar sübut bulmadığından serbest bırakılıp evine dönünce Sultan da onun davalarına sahip çıkar ve devrimci öğretilerden nasibini almak ister. Akif onu aydınlatır. Sultan artık kocasının çabalarından kuşku duymamaktadır.

Devrimci gruptan üçüncü genç İsmail'dir. İsmail, hapishanede başgardiyan İsa'nın oğludur. O da arkadaşları ile buluşmaları ve bazı devrimci çalışmaları dolayısiyle kimi geceler eve geç gelmekte; annesinin kendisini korumasına rağmen babası bu durumları hoş karşılamamakta; nedenini kendisine açıklamayan oğlunu bu yüzden hırpalamaktadır.

Zaman zaman hapishane içinde silah aramaları yaptıran, görevine düşkün bir başgardiyandır, İsa... Ancak bir gün hapishaneye yeni getirilen ve saçları kestirilen bir grup suçlu arasında oğlunu da görür ve onu tanımazlığa gelerek suçunu sorar; «siyasi» nitelikte olduğunu öğrenir. Akşam eve gelince bilmezden gelerek, İsmail'in nerede olduğunu karısından sorar; oğlunu hâlâ koruyarak ya-

lan söylemek zorunluğunu duyan karısına, sonunda, İsmail'in hapisde olduğunu açıklar.

Filmin son bölümü, afiş yapıştırmak üzere evinden ayrılarak arkadaşlarına katılan Akif'in bu çabası sırasında vurularak öldürüldüğünü gösteren sokak ve hastane sahneleriyle tamamlanır.

IV. Gözlemlerimiz ve Görüşlerimiz:

A. Genellikle:

1. Filmin, son zamanlarda Türk toplumunda cereyan etmiş olan bazı olayların (belki çeşitli açıdan ele alınmaksızın) gerçeğe uygun bir şekilde nakledilmesi için yapılmış bir denemeden ibaret olduğu anlaşılmaktadır.

Kanaatimizce film, yarı-belgesel bir çalışmayı yansıtmaktadır. Hatta konulu kısımlar bile, sosyo-politik niteliği ağır basan stüdyo çalışmaları olduğundan, gerçeğe oldukça yakın havasiyle filmin tümünün belgesel bir izlenim bıraktığı da söylenebilir. Bu bakımdan öğretici niteliği de belirgindir.

2. Bir iki sahnede (Binali'nin evine girişte ve hastanedeki soruşturmada bir-iki mensubunun gayretkeş tutumu sözkonusu edilebilse bile) filmde, polisin taraf tutar bir şekilde gösterilmeğe çalışılmadığı dikkati çekmektedir.

3. Filmde kimi fikirler (örneğin «Artık Değer» hakkındaki görüş), tek taraflı olarak savunuluyor. Çok taraflı bir münakaşa konusu edilebilirdi, belki... Bu husus öğretici nitelikteki bir filmde noksan görülmekle bir-

likte, bir mahzur doğurmadığı görüşüne varıldı.

4. İddiacı tarafın dava dilekçesinde belirttiği bir hususa; Danıştay'dan geçen bir Tüzüğün verdiği yetkinin İdare'ce ne şekilde anlaşıldığının ve 1961 Anayasası'na göre (özellikle 7 ve 27. maddelerinin uygulanması bakımından) bu tüzüğün tutarsızlığının belirtilmesine de zorunluk görülmüştür.

Bilindiği gibi İdare'nin takdir yetkisi kural olarak iki biçimde ortaya çıkar: 1) İdarî işlemlere dair tasarrufta sebep, kanunda açık-seçik gösterildiği durumlarda; bu sebebe dayanılarak idarî işlemi ittihaz edip etmemek; edecekse zamanını tayin etmek, İdare'nin yetkisi içindedir. 2) Sebebin kanunda açık-seçik gösterilmediği durumlarda tasarruf belirsiz bir kavrama dayandırılmış demektir. «Görülen lüzum üzerine», «umumi terbiye», «genel ahlâk», «kamu güveni» gibi önce içeriği, anlamı tayin edilmek ve sonra ittihaz edilecek tasarruf için sebep sayılabilecek bir kavramdır, bu..

İdare, olaya ve duruma göre bu kavramı belirli hale getirecek ve tasarrufunu buna istinat ettirecektir.

Tasarrufun ittihazında bu belirsiz kavramın zikredilmesi, biçimsel bakımdan yeterli olabilir. Fakat gerekçe göstermek zorunluğu karşısında kavramı belirlemek ve olaya uygunluğunu açıklayıp sebep-konu ilişkisini ortaya koymak icap eder.

Bu esaslar gözönünde tutulacak olursa; ittihaz edilmiş bulunan 26.1.1976 günlü ve 976/27 sayılı kararda her ne kadar ilgili tüzüğün 7. maddesinin 5, 6, 8 ve 9. fıkralarına atıf yapılarak bu fıkraların delalet ettiği «milli rejime aykırı olan siyasî, iktisadî ve içtimaî ideolojisi propagandası yapan», «umumi terbiyeye ve ahlâka ve milli duygularımıza mugayir bulunan», «memleketin inzibat ve emniyeti bakımından zararlı olan» ve «cürüm işlemeğe tahrik eden» sahneler içerdiği iddia edilerek BİR GÜN MUTLAKA adlı filmin halka gösterilmesi ve yurt dışına çıkarılması yasaklanmışsa da;

1. Kararda, hangi sahnelerin bu içeriğe delalet ettiği işaret edilmediği gibi; bunların mahzurluluğunu vurgalayan hiç bir gerekçe de gösterilmemiştir.

2. Ayrıca yayınlanmadan önce Danıştayca da onaylanan tüzüğün 27. maddesi, «Tüzüğün 19. maddesine göre tetkik ve kabul olunan senaryolar filme çekildikten sonra film yine aynı komisyon tarafından kontrol edilerek icabeden tadiller yapılır» hükmünü vazetmektedir.

Bu maddede iki husus belirgin bir şekilde ortaya konmuştur:

1. Düalist (ikili) bir sistem üzerine düzenlenen tüzüğe göre, yabancı filmler yapılmış olarak gümrüğe geldiği cihetle doğrudan doğruya (iki dereceli olarak) sansür edilmekte ve mahzur görülmeyenler yurda sokulmak-

ta ve halka gösterilmektedir. Mahzur görülenlerin ise yurda sokulması ve halka gösterilmesi yasaklanmakta ya da mahzurlu kimi bölümleri çıkarıldıktan sonra gösterilmeleri mümkün olmaktadır.

Oysa yerli filmlerin, önce, Tüzüğün 19. maddesine göre senaryoları kontrol edilmekte ve filme alınmasında sakınca görülmeyenler için bu yolda karar alınmaktadır. 27. madde bu senaryolardan çekilen filmlerin yine aynı komisyon (Merkez Film Kontrol Komisyonu) tarafından incelenerek icabeden tadiller yapılarak veya aynen gösterilmesine izin verilmesini amirdir.

Bu durumda senaryo ibraz ederek film çekme kararı alan yapımcıların bu karara göre sermaye bağlayarak filmi gerçekleştirdikleri ve emniyetle kontrola getirdikleri; böylece, en çok, uygun görülmeyen kısımlar çıkarıldıktan sonra filmlerine gösterim olanağı sağlanacağına güven besledikleri düşünülebilir. Yani, bakanlıklararası idarî bir kurul olan Merkez Film Kontrol Komisyonu'nun vaktiyle senaryosunu inceleyerek çekimine müsaade verdikleri filmleri red etme yetkileri yoktur; ancak tadil yetkileri vardır.

Buna karşılık, her durumda, filmleri red etme yetkisi 28. maddeyle İçişleri Bakanlığı'na tanınmıştır. Bakanlığın, bu yetkisini, kendi bakanlığından gayrı çeşitli kuruluşların temsilcilerini de içeren bu kurula devretmesi söz konusu edilemez.

Oysa bugüne kadar görülen uygulamalarda, komisyonun, yetkisini aşarak, yerli filmler hakkında da red kararları aldığı görülmekte; filmlerini tashih ederek bu kararlara itiraz eden yapımcılara, aynı komisyon, ikinci bir kararla, belirli koşullarla filmlerini gösterme olanağı sağlamakta; sanki müsamaha eder gibi bir tavır takınmaktadır. Yapımcılarla idarî kurul arasında böylece bir doğmuş bulunmakta; yanlış bir uygulama sürdürülmektedir.

Bu bakımdan dava dilekçesinde bu konuda yapılan itiraz haklı görülmektedir.

2. 27. madde hükmü, yapılacak tadilatı «icabeden» kaydıyla öngörmektedir. İcabetmeyen, keyfî tadilatın yersizliğine işaret eden bir önlemdir bu bir bakıma... «İcabeden» tadilatın yapıldığının mucip sebeplerle teyit edilmesi gerektiği de bu maddenin ruhundan anlaşılmaktadır.

Oysa alınan 26.1.1976 günlü ve 1976/27 sayılı kararda, yukarda belirtildiği gibi, hiç bir gerekçe gösterilmemiştir.

Komisyonun yapacağı inceleme sonunda, bir mahzur görecek olursa ancak senaryoların filme çekilmesi müracaatını mucip sebepleri gösterilerek reddedebileceği 19. maddede belirtilmiştir. Büyük emek ve sermaye harcanarak bu senaryolardan çekilen filmleri, kendisinde yasaklama yetkisi gören bir kurulun, gerekçe göstermeden reddetmesinin mümkün olmadığı görüşündeyiz.

B. Özellikle:

Filmin reddi için öngörülen Tüzüğün 7. maddesinin 5, 6, 8 ve 9. fıkralarının filmin içerdiği çeşitli sahnelere uygun olup olmadığı da aramızda tartışılmış; görüşlerimiz aşağıda açıklanmıştır:

1. «Milli Rejime Aykırı Olan Siyasî, İktisadî ve İçtimaî İdeoloji Propagandası Yapan Sahneler»:

Bu gibi sahneler belgesel nitelikteki bölümler için düşünülemez. Çünkü filme monte edilen bu bölümler, geçen yıl toplumumuza mal olmuş ve herkes tarafından bilinen ve yadırganması olanağı bulunmayan sahnelerdir.

Yukarıda da belirtildiği gibi tüm çabaları gazete dağıtmak, duvarlara bildiri yapıştırmak, duvarlara ve yerlere yazı yazmağa indirgenmiş bir grubun teşkilatlanmış tutarlı bir grup gibi propaganda yaptığı iddia edilemez. Hatta bu grubu oluşturanların tutumu ve yaşamları hiç de halkta olumsuz etki yaratacak biçimde verilmemiştir. Hatta filmi seyredenlerin; filmdeki devrimci tipleri, kişilik olarak değil; babasını dinlemeyen hayırsız oğul, zayıf iradeli kızkardeşine ve muhtaç anasına gereğince destek olamayan içki tutkunu işçi, eşini ve çocuğunu ihmal ederek gece toplantılarına ve afiş yapıştırmağa giden genç olarak göreceği ve bunların akıbetinin onları etkilemeyeceği düşünülebilir. Yani devrimci çabalar, filmde bizce, çok yanlış yorumlanmış; çok ters konmuştur.

2) «Umumî Terbiyeye ve Ahlâka ve Millî Duygularımıza Mugayir Bulunan Sahneler»:

Eğer bunlarla şarkıcı Sevim'in, kocasının ve çevresinin tutumlarıyla ilgili sahneler düşünülüyorsa; bunun yersizliği büsbütün belirgindir.

Çünkü lüks uğruna kötü yola düşen kadın ve buna müsamaha gösteren ahlâksız koca ilişkisi yalnız bizim değil, başka toplumların sosyal yarasıdır. Bunun filmde vurgulanması, ahlâka aykırı olmaktan çok, ikaz edicidir, ibret vericidir.

3) «Memleketin İnzibat ve Emniyeti Bakımından Zararlı Olan Sahneler»e de filmde rastlanmamıştır. Bugün ülkemizde ayrı siyasi görüşlere sahip grupların birbirini kırması süresi, tabiî ki sinemaya intikal edecektir. Sinema, radyo, T.V. ve gazeteler gibi bir yayım ve yorum organı olduğuna göre; bu olayların sinemaya da yansıtılması bir kusur değil toplumları ikaz etmek ve yetkililerin tedbir almalarını sağlamak bakımından bir görevdir. Bu olaylar sırasında polisin tutumu, gözlemlerimizin genel sunuluşu sırasında da işaret ettiğimiz gibi tarafsız olarak işlenmiştir.

Ancak, kimi polis görevlileri, yukarıda da açıkladığımız bazı sahnelerde belli bir ölçüde gayretkeşlik göstermiştir. Bunu tüm polis teşkilatına teşmil etmek mümkün olmadığı gibi; filmin kimi bölümlerinde (örneğin hastane sahnesindeki soruşturmada) onların bu tutumları, daha anlayışlı memurların davranışlarıyla dengelenmiştir.

Ancak burada bir parantez açarak bu konuda yersizliği dikkati çeken bir sahneyi belirtmek istiyoruz. Filmde inzibat ve emniyeti sağlayan ögeler olarak şehir içinde polisleri ve hapishane içinde gardiyanları görüyoruz.

Filmde jandarmaların faaliyetlerini gösteren hiç bir sahne mevcut değildir. Bir yerde, gardiyanlar da polisler gibi tutarlı gösterilmiş; koğuşlarda sık sık yaptıkları araştırmalarla silah v.b. yasak eşya saklanmasına engel olmakta bulundukları vurgulanmıştır. Hapishane içi asayiş ve düzenin bu denli titizlikle sağlandığı gösterilmesine rağmen; bir sahnede başgardiyan İsa'nın sessizce seyrettiği bir görünüm içinde mahkumların veya tutukluların jandarmaya hitap eden, onu itham ya da ikaz eder yollu ve kendilerinin, film boyunca belirtilmediği halde, «sosyalist» olduklarını vurgulayan bir ısrarla şarkı söylemeleri; tutarsız görülmekte ve bir bakıma zararlı etki yapacağı izlenimini vermektedir.

Bu maddenin 7. maddenin 5 ve 8. fıkralarının delâlet ettiği mahzurları doğurabileceği düşünülmektedir.

«Cürüm İşlemeğe Tahrik Eden» sahneler filmde mevcut değildir.

Devrimcilerin biraz «naif» (safça) çabaları, uygunsuz bir kadının eve erkek kabul etmesi; ya da karşı grupların kırıcı hareketleri birer cürüm olsa bile; bunlar özendirici kılığa sokulmadan filmde işlenmiştir.

Sonuç:

Yukarıda genellikle ve özellikle belirtilen görüşlerimizi açıklarken de belirttiğimiz gibi:

1) Filmde tadilât yapılacak yerde yasaklama cihetine gidilerek Merkez Film Kontrol Komisyonu'nun yetkisini aştığı;

2) Uygulanan tüzüğün 7. maddesinin 5, 6,8 ve 9. fıkralarının gerekçe gösterilmeden uygulandığı;

3) Ayrıntılarıyla belirtildiği gibi (hapishanede jandarma ve sosyalistlikle ilgili bir grubun söylediği şarkıyı yansıtan sahneden gayri) filmde, bu fıkraların uygulanmasını gerektirir nitelikte sahneler bulunmadığı kanısına varıldığından;

Merkez Film Kontrol Komisyonu'nun her bir üyesinin çeşitli nedenlere dayanarak ittihaz ettiği 26.1.1976 günlü 1976/27 sayılı kararının iptaline dair talebin yerinde bulunduğunu ve BİR GÜN MUTLAKA adlı filmin halka gösterilmesinin ve yurt dışına çıkarılmasının (Sözü edilen sahne çıkarılmak kaydıyla) sakıncalı bulunmadığını arz ederiz.

İşbu rapor tarafımızdan tanzim edilerek üç nüsha naib üyeliğe tevdi edildi. Saygılarımızla. 31.3.1976

Bilirkişi: Doç. Dr. Akın Düren, Ankara Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Doçenti.

Bilirkişi: Dr. Hakkı Demirel, Ankara Barosunda Avukat.

Bilirkişi: Doç. Dr. Âlim Şerif Onaran, Ege Üniversitesi G.S.F. Öğretim Üyesi.

«BİR GÜN MUTLAKA» ÜZERİNDEKİ BASKILAR DEVAM EDİYOR

Yasal açıdan film açıklığa kavuşmasına rağmen, baskılar ve engellemeler bitmedi. Rize Ardeşen'de Kaymakam filmi hiç bir gerekçe göstermeden kaldırdı ve kopyaya Kaymakamlıkça el koyuldu. Halk «BİR GÜN MUTLAKA»ya sahip çıkan ve olayı protesto eden bir yürüyüş düzenledi, bu nedenden dolayı ilericiler çeşitli baskılara maruz kaldılar. Yalnız Rize'de değil, Diyarbakır, Ankara ve Gemlik'te de filmin gösterilmesi engellenmeye çalışıldı. Olayların en yoğun şekilde yaşandığı yer ise Gaziantep olmuştur. Bazı ülkücü dernekler imzaladıkları bir şikâyet mektubunu Valilik Makamına gönderdiler. Valilikte sadece bu yazıya dayanarak ve ihbar diye nitelendirerek filmi oynatmama kararı aldı.

VALİLİK MAKAMINA
Gaziantep

«Bir Gün Mutlaka Olacak» isimli film

daha önce Diyarbakır Sıkıyönetim Mahkemesince sakıncalı görülerek oynatılması yasaklanmıştı. Yine aynı film «Hadiselere yolaçar» gerekçesiyle Malatya, İstanbul, Kahramanmaraş gibi bir çok illerimizde oynatılmadı.

Bugün Gaziantep'te iki ayrı sinemada oynatılacak olan «Bir Gün Mutlaka Olacak» filminin konusu Türklüğe, İslâmiyete yakışmıyacak bir tarzda hazırlanmıştır. Çeşitli sloganların yer aldığı bu filmde zaman zaman «Kahrolsun Türkiye, Katil iktidar, faşist polis» sloganları atılmaktadır.

Filmde Türk Devletinin haysiyetiyle oynanmakta ve doğrudan kökü dışarda olan bir ideolojinin propağandası yapılmaktadır.

Ülkemizde oynatılması zararlı görülerek bazı illerimizde yasaklanan bu filmin incelenmesi ve Gaziantep'te de oynatılmaması huzurun sağlanması bakımından elbette yararlı olacaktır.

Adı geçen filmin oynatılmasına müsaade edildiği takdirde, Gaziantep'te umulmayan ve istenmeyen hadiselerin olabileceği ihtimalinin gözönünde tutularak gereğinin yapılmasını saygılarımızla arz ederiz. 22 Ağustos 1976

Büyük Ülkü Derneği, Ülkü Ocakları, Ülkücü Memurlar Derneği, Ülkücü Esnaflar Derneği, Ülkü-Bir, Ülkü-Köy, Ülkücü Kadınlar D., Ülkücü İşçiler Derneği.

Valiliğin bu tek yanlı tutumu olayların başlamasına neden oldu. Halk bir yürüyüş dü-

zenledi, polisle çatışma çıktı. Yaralananlar oldu. Bu arada demokratik ve devrimci kuruluşlar, ilerici milletvekilleri olayı protesto eden bildiriler yazdılar. Kamuoyunda, basında olaylar çeşitli biçimlerde kınandı. Özellikle Gaziantep basını «Özgür Gaziantep», «Kurtuluş», «Sabah», «Güney'de Uyanış», «Ekspres», «Güney Postası» gazeteleri olaya çok geniş yer verdiler. Ve bütün bu yaşananlardan sonra Gaziantep'te ancak 1977 yılının yazında film oynatılabildi.

VALİLİK MAKAMI YÜCE KATINA

Gaziantep 16.8.976

Bizler aşağıda isimleri yazılı Demokrat ve Devrimci kuruluşlar, BİR GÜN MUTLAKA isimli yapıtın yasalarımıza, Anayasaya aykırı bulunmadığı ve toplum çıkarlarına ters bulunmadığı, toplum içerisinde ayırıma yol açmadığı nedeni ile sinemalarda gösterilmesine izin verilmesinden yanayız.

Ayrıca yapıt.

1. BİR GÜN MUTLAKA, adlı yapıtın, oynatılmasında toplum bakımından bir sakınca bulunmadığı ekli bulunan.

Danıştay 12. Dairesinin 976/368 esas sayılı kararıyle.

Diyarbakır Asliye Ceza Mahkemesinin 1.7.976 tarih ve 976/14 esas sayılı kararları ile tesbit edilmiş ve oynatılmasına izin verilmiştir.

Şu halde oynatılmasındaki yarar mahkeme kararları ile sabittir.

2. Biz demokratik kuruluşlar, yapıtın konu, amaç ve ahlâkî yönden, toplum ve kişilere zararı bulunmadığı.

Aksine topluma ve kişilere her yönden yararlı bulunduğu, kişilerin düşünce ve sosyal davranışlarına, iyi yönden etkili olacağı inancındayız.

Bu nedenlerle oynatılması yerinde olur inancındayız.

3. Bazı kuruluşların yapıtın oynatılmasına karşı çıkmaları kasıtlıdır. Toplumun ve kişilerin sosyal ve düşünce yönünden gelişmesini istemeyen kuruluşlar bu davranış içerisine girmişlerdir.

Aslında yapıt çağdaş ve ilerici bir yapıttır. Tümü toplum ve kişinin ileriye dönük gelişmesine katkısı olan bir yapıttır.

Bu nedenlerle oynatılmasına izin verilmesini demokratik kuruluşlar olarak istiyoruz. Saygılarımızla.

Gadiş-Der, Çimse İş Sendikası, Oleyis Sendikası, Geneliş Sendikası, DKD Genel Başkanı, TÖB-DER, İplik İş Sendikası, Kadın Hakları Koruma ve Geliştirme Derneği, Tek Gıda-İş Şubesi, Gaziantep Öğr. Çoc. Koruma ve Yaşatma Derneği, Hoşgör Halkı Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği.

BİR GÜN MUTLAKA

Grevlerin, öğrenci yürüyüşlerinin, işçi toplantılarının kısacası faşizme ve emperyalizme karşı hareketlerin yoğunlaştığı günlerdeyiz. Faşizme karşı her hareket polis baskılarıyla sindirilmeye çalışılıyor. Genç ölülerin cenazelerinde yine tazeleniyor hareket. Yine sol yumruklar havada... Verilen şehitlerin anısı önder oluyor kalanlara... Sindirme metodları bir işe yaramıyor.

Bu günlerde bir istasyon önündeyiz. İşçilerimizin umut kapısı Almanya'ya açılan bir gar. Garda, istasyon önlerine özgü o canlı, telaş dolu, çeşitli toplumsal farklılıkları içeren kalabalık uğulduyor. Bir ses bu uğultunun üstünde dalgalanmakta:

«Birlik! İşçilerin, köylülerin, devrimcilerin gazetesi Birlik çıktı! Birlik bir lira! Emperyalizme karşı mücadelede Birlik... Birlik faşizmi yıkmak için çıktı. Birlik...» Kalabalıkta gazeteyi satanlar, okuyanlar durup ba-

kanlar var... Gazeteyi satanların yanında çevreyi kollayan işçi oldukları giyinişlerinden belli gençler vardır. Neden çevre kollanmaktadır? Anayasaya göre herkes inancını dilediği yolla yayabileceğine göre... Gazete satanların sesleri inançlarını haykırıyor kalabalığa; «Birlik... Birlik okuyun, birlik için mücadele edin! Birlik! Halkımızın demokratik iktidarı için mücadelede Birlik! Patronlara, toprakağalarına karşı mücadelede Birlik! Gerici baskılara ve sömürüye karşı Birlik... Birlik gazetesi işçilerin, köylülerin, bütün halkın gazetesidir...»

Ses çınlamakta, halkı faşizan baskılara karşı birleşmeye çağırmaktadır. Duyulmaya alışılmış satıcı sesi değildir bu. Bir uyarıdır; «Bağımsızlık ve demokrasi için Birlik! Bütün bir halk için Birlik. Emeğin kurtuluşu için Birlik...»

Yaşayan hayatın doğal gürültüleri içinde uyarıcı bir ses. Bu sese kulak verenler var. Duymayanlar da... İşte bir işçi aldı gazeteden. Okuyarak gidiyor. Diğeri aldırmadı bile... Başı önünde yorucu bir günü sırtlamış gidiyor.

Birden başka bir uyarıcı ses çınlar. «Polis! Polisler geliyor!» Gazeteyi satanlar koşmaya başlarlar. Gizli bir iş değildir yaptıkları. Ama polisin gazeteyi yırtmasına meydan verilmemelidir. Üç gün sonra salınacak da olsalar gözaltına alınma, mücadelelerinden üç günü boşuna yitirmeleri demektir. «Polis»

sesini duyunca bir kaç kişi bakınır. Nedir olan acaba... Trenlerin düdükleri kadar beklenen bir olaydır kimilerince bu. Uyarıcı sesler polisi çekecektir. Birlik gazetesini okuyanlardan birinin elinden çekmek ister birisi gazeteyi. Sivil biridir bu. Sivil polistir. Okuyan gazeteyi vermek istemez. İşçi olduğu ellerinden, yüzünden bellidir. Polis kendini haklı göstermek çabasındadır. «Bu adamların elinden gazetelerini alıp yırtacağınıza bir de para verip okuyorsunuz.» İşçi soğuk kanlıdır. «Suç mu gazete okumak?» diye sorar. Böyle bir suç yoktur. Polis de bilmektedir suç olmadığını gazete okumanın. Suç olmadığına göre bir başka neden yaratmalıdır gazetenin satışına engel olmak isteyişine. «Bunlar halkın kafasını bulandırmak için çalışıyorlar, bilmiyor musunuz?» der. Polisin hemen yanında bir gazete sergisi vardır. Özgürce satılan gazeteler. Üstlerinde çıplak kadın resimleri, abartılmış renklerle boy göstermektedir. İşçiyle tartışan polise kalabalıktan biri gösterir bu et pazarı gazeteleri. «Ya bu gazetelerin görevi ne? Bunlar neyi bulandırıyor?» Polisin verecek cevabı yoktur. Çevredeki sesler onu onaylamadıklarını vurgulamaktadır, üstelik «Bu yaptığınız yanlıştır, yanlış... ayıptır...» «Biz halkız, halk! İstediğimizi okuruz... yasakla cezayla da bunun önüne geçemezsiniz...»

Polis çevresindeki tepkiden bunalmıştır. Kızgınlığının yüzünde belirmesini önleyemez. Sırtındaki halktan biri gibi görünen elbisesi-

ne sığınıp halka karışır. Kinle başını sallamaktadır.

Fabrikalar akşam üstleri dağılır. Üstleri aranan işçiler, varsa servis arabalarına dolarlar. Her akşam aynı şey. Fabrikayı üstlerine saklayacakmış gibi bir üst yoklaması. Silah aranır gibi. Böyle bir akşam üstü yine. Bir değişiklik var kapıda iki işçi bildiri dağıtıyor. İşçiler otomat gibi alıp yürüyorlar. Almayanlar da var. Bunlardan biri Akif. Otobüse biniyor. Ortalara yürüyüp cam kenarına oturuyor. Pencereden şehrin kalabalığını seyredecektir belki. Bildiri dağıtanlar otobüse biniyorlar. Akif duymuyor sanki... Yorgun, ilgisiz gibi işçilerden biri elindeki kâğıda bakıyor. Bu sokaklarda boyuna eline tutuşturulan «indirimli satışlar», «büyük fırsat, şehre yakın arsalar», reklâmları değil... Öyleyse ne. Bildiriyi kendine veren işçiye soruyor: «Ne var bunlarda arkadaş?» Bildiriyi dağıtan Osman'ın cevabı kesin «Bir okuyuver.» Bildiri dağıtan okunmasından sonra da tartışmak niyetinde. Ama bütün iyi niyetine karşın işçi yorgun. Okuyamıyacak, düşünemiyecek kadar yorgun belki. «Sen bir bahset hele.» Osman kısadan cevaplıyor soruyu «Sizleri ilgilendiren şeyler» Bu söz etkisini gösteriyor «Bizleri mi?» diyor bir başkası. «Evet seni sizi hepinizi.» Bu konuşma bildirileri okuyanları tedirgin etmiştir. «Susun okuyalım» diye bir ses yükseliyor. Bir başkası bildiriyi okumuş, anlamadığı bir terime takılmıştır. «Artık değer ne

demektir?» Bu soru, o ana kadar sessiz kalan Akif'i canlandırır. Ayağa kalkar Akif: «Bakın arkadaşlar.» Ama her kafadan bir ses çıkmaktadır. «Susun» diye uyarır biri «Ne diyor bakalım arkadaş.» Akif: «Arkadaşlar» diye sesini yükseltir. Sorulardan biri yükselir karşılık olarak «Siz kendiniz mi yazdınız bunları?» «Biz yazdık... Sen içindekilere bak... Arkadaşlar bugün artan hayat pahalılığı karşısında neler yapmak gerekli..» Hayat pahalılığı sözü bir başka uyarıdır. Hemen sesler yükselir. «Et nasıl alınır yazar mı?» «Peynirin kilosu kırk lira oldu, eti bırak peyniri alamaz olduk.» «İşte bu pahalılık nerden gelir... Var mı anlatacak?» Bir işçi hemen cevaplamak ister «Tüccarlar...» Bu cevaptan daha doyurucu bir cevap almak isteyenler vardır: «Dur yahu bir dakika sussan ölür müsün?» «Tüccarlar» diyen kızar «soruyor, söylüyoruz.» Osman bu canlılıktan yararlanmak, açıklamak ister. «Yandaki fabrikada arkadaşlarınız bunun için grev yapıyor.» «Biz de yapsak düzelir mi?» sorusu gelir. Osman karşılar bu soruyu «Sizler birlik olursanız her şey düzelir. Yeter ki birlik olmasını bilin,» «Hayat pahalılığının sebebi bu kadar değil,» der Osman. Bir başka işçi, «grev yapsak düzelir mi?» diye sürdürür konuşmayı: «Önümüzde toplu sözleşme görüşmeleri varmış. Ücretimiz yükselecek. Yükselecek ama fiyatlar daha da yükselecek. Patron verdiğini iki katıyla geri alacak. Aldığımız zamlar da eriyip gidecek. Hep böyle sürüp gidiyor.»

Bu tartışma, okuduğu bildiriyi anlamaya çalışan işçiye yetmemiştir. Akif'e seslenir: «Bu ne demek arkadaş artık değer demişsin buraya...» Akif bu arkadaşa yaklaşır bilinçli bir kişi, bilinçlenmek istiyenle daha yakın ilgilenmek zorundadır. «Artık değer patronun senin sırtından aldığıdır. Senin sırtından milyonları kazanmasıdır. Senin ürettiğin değerle sana verdiği ücret arasındaki farktır.» «Patron benden milyon mu kazanır?» «Bir senden değil. Senden, senden, ondan olunca...» İşçi artık değeri kavramıştır. Kendi ürettiği, günde bin liralık değere karşı yüz lira alışından kalan dokuz yüz lira farktır. Ama ne yapılabilir? «Ne yapalım biz?» Akif cevaplar: «Yapılacak şey, hakkımızı almak için sonuna kadar direnmek, birlik olup mücadele etmek...» Otobüs şehrin işçi mahallelerine dalmıştır. İçinde sorular, cevaplar... İşçilerin bütün bir günü patrona vermelerinin ardından, kendi sorunlarına eğilmeleriyle verimli bir saati taşıyarak.

Piyasa filmleri yerine faşizmi, Türkiye'deki gelir dağılımını anlatan bir film oynuyor bir salonda. İçeri Binali giriyor, gözü karanlığa alışınca aradığı arkadaşının yanına oturuyor. Usulca konuşuyorlar. Türkiye'de kişi başına düşen gelirin yılda 365 dolar oluşuna, dalmış kalabalık. Onlara dikkat eden yok. Binali'ye bir silah uzatılıyor. Binali silahı beline takıyor. Film Türkiye gerçekleriyle devam ediyor.

Sabah ezanına yakın bir saat. Yaşlı bir adam önünde bir köfte arabası yürüyor. Duvarlar mutlu bir gelecek vaad eden banka ilanları, süs bebeği şarkıcı ilanları, burjuvazinin pislikleriyle kaplı... Uyanmaya hazırlanan bir şehrin homurtusuna köfte arabasının sesi karışıyor. Adam arabayı duvarların dibine bırakıp yürüyor. Onun yürüdüğü yönden Akif geliyor. Duvarın dibinden başkası doğruluyor. Binali, İsmail arabanın geldiği yönden geliyor. Köfte arabasından tutkal kovası, fırça çıkarıyorlar ve afişler. Bu afişler duvardaki yaldızlı sözleri yalanlayan afişlerdir. Faşizme karşı sözler okunuyor: «Faşizm halkın düşmanıdır.» Binali'ye yaklaşıyor Akif, Binali'nin soluğu içki kokuyor. Bir devrimcinin yapmaması gerekli bir davranış bu. Akif bunu belirterek soruyor: «Gene mi içki içtin?» Binali biliyor hatasını «Az» diyor, «Çok az» «Aldın mı?» diyor Akif. Binali olumlu cevap verince de «Ver bana» diyor. Söz konusu Akif'in sinemada aldığı silahtır. Binali silahı önemsemeden, dikkatsizce uzatıyor. Akif bu dikkatsizliğe kızıyor, özenle yerleştiriyor beline silahı. Arkadaşını uyarıyor. «Yanlış yapıyorsun!.»

Biraz sonra şarkıcı resimleri, banka afişlerinin üstü tutkalla çiziliyor. Duvarlar faşizmin iç yüzünü anlatan afişlerle kaplanıyor. Birden hızla gelen bir minibüsün fren sesi, minibüsten faşistler çıkıyor, kimi afişlere saldırıyor, kimi afişçilere. Ellerinde zincirler, so-

palar, bıçaklar. Afişleri yapıştıranlar ve gözcüleri göğüslüyorlar saldırıyı. Sopalar inip kalkıyor. Ulumalar, homurtular, kavga sürüyor.

Saldıranlar yirmi, afiş yapıştıranlar yedi kişidir. Birden polis düdükleri duyuluyor. Binali ayağından vuruluyor. Akif ateş eden faşisti nişanlıyor, bir kurşun. Birden faşistler minibüse dolup uzaklaşıyorlar. Polis otomobilinin sirenleri yaklaşmıştır. Afiş yapıştıranlar koşarak dağılıyorlar. Polis uzaklaşan minibüse değil afişçilere, yaralı Binali'ye koşuyorlar. Binali kaçamıyor. Akif'i kovalayanlarsa eli boş dönüyorlar.

Biraz sonra bir kuytuda buluşmuşlardır afiş yapıştıran devrimciler. Kimler yaralandı, kimler yakalandı soruşturması yapılıyor. Bir kişi yaralı biliniyor. Yakalanan da olabilir arada, o zaman Akif yakalanırlarsa verilecek bir ortak ifade belirtiyor: «Kimse kimseyi tanımıyor. İlk kez bir araya geldik. Afişler köfte arabasıyla oraya bırakılmıştı, kim bıraktı bilmiyoruz. Tamam mı?» «Bilmiyoruz» cevabını alıyor.

Halkın bilinçlenmesi için uğraşan bir dernekte görev almak afiş yapıştırmaktan bildiri dağıtmaya birçok uğraşı yüklenmek demektir. Böyle bir kişi özel yaşamında nasıldır. Eve geç döner mutlaka. Ne konuşur eşiyle...

Akif'in karısı Sultan yedi aylık çocuğunun yanına günlük entarisiyle uzanmış. Sabaha kadar yol gözlemiştir. Ülkedeki hay hu-

yun farkında mıdır? Ağlamaktan gözlerinin kızarması, kocasının bir faşist kurşununa gelmesi olasılığını düşünmesinden midir? Kapı vurulur. Sultan bir oda, bir aralıktan ibaret evinin kapısına varır. Seslenir «Kim o?» Akif'in, kocasının sesidir cevaplayan «Benim» Sultan bütün gece beklemenin hıncıyla sorar «Nerdeydin şimdiye kadar?» «Aç anlatırım.» «Nerdeydin, onu söyle. Söylemezsen açmam kapıyı.» Akif kapı önünde tedirgindir. Bütün gece tetikte olmanın, kovalanmanın yorgunluğundadır. Yine de fısıldayarak konuşur: Öfkelenmemeye çalışarak «Sırası mı şimdi.» Sultan, adam yerine konmamış, kendisine dünyadan söz edilmemiş bütün hemcinsleri gibi dış dünyayı sadece başka kadınlarla gönül eğlendirilen bir yer olarak bilmektedir. «Sırası, mırası, nerelerdeydin bu saatlere kadar, nerelerde sürttün, kimlerle gönül eğlendirdin?» Bu sözlere ne diyebilir Akif. Cevap verir: «İşim, işim vardı.» Bu Sultan için, karısını aldatan kocaların ortak mazeretidir. Bu gecekonduya dar yaşama koşullarına duyulan öfkedir. Nasıl bir iştir bu? Yaşama koşullarını düzeltmemekte, bolluk getirmemektedir eve. Olsa olsa bir gönül eğlendirme, evinden esirgediği ilgiyi başkalarıyla paylaşmadır. «Ne işi?» diye sorar. Akif'in gücü tükenmektedir. «Münakaşanın sırası mı be Sultan?» Sultan boşanır, bu boşanmada çaresiz bir öfke vardır. Edepsiz bir öfke değil, seven birinin öfkesi «Sırası mırası bilmem ben. Bıktım artık...

Altı aydır hep böyle. Esir miyim ben neyim... Açmıyorum kapıyı. Git. Kimin koynunda sabahladıysan onun yanına git» Akif belki bu güne kadar karısıyla kendi bildiklerini paylaşmamanın utancını duyar. Karısının bu «kadın kız» meselelerinin dışına çıkmamasının acısını. Bu acıyla yarı yalvarmalıdır sesi «Sultan, anam babam, benim karıyla kızla ne işim var.»

Sultan, kapının ardında bu sözü beklemektedir aslında. Bir sevgi sözü bekler gibi. Tek kadın olmak sevilen ilgi duyulan tek kadın olmak yetecektir aslında ona. Ama zayıf görünmek istemez. Tekrar bu sözü duymak istemektedir. «İnanmıyorum sana» der. İnandırılmayı bekleyerek. «Açmıyorum kapıyı... Açmıyorum işte» Akif kapıda beklemekten bıkkın, karısına çevreyi hatırlatmak, dedikoduyla korkutmak yolunu dener bu kez «Aç kapıyı, konu komşuya rezil olacağız.» Sultan çevreden utanmayı düşünmez. Bu saate kadar kocası gelmemiş bir kadın olarak zaten aşağılanmıştır kendi düşüncesince. İlk kez güçlü duyar kendini. «Olalım. Olacağımız kadar olduk zaten... Nereye istersen git, ben de yarın çocuğumu alıp anamın yanına gideceğim..» Akif karısının yanlışını anlatacak söz bulamaz, beylik sözlerden başka «Sultan yanlış düşünüyorsun..» Sultan'ın sesi katıdır «Git, artık bıktım.. Git.» Akif döner çaresiz yürür. Ardından kapının açıldığını duyar. Başını çevirir. Bir an karısının ağlayan yüzünü görür,

Sultan koşar kapının ardından, kapı kendi kendine ardına kadar açılır. Kapıdan girer Akif üzgündür. Karısı yatakta dizlerini göğsüne çekmiş ağlamaktadır. Çaresizliğine, kendince ihmal edilişine... Akif bir an yanında durur. Sonra duvarın dibine çöküp bir sigara yakar. Anlatmadıklarını, anlatamadıklarını, sevgisini tek kelimeye karısının adına sığdırmak ister gibidir. Sıcacık seslenir: «Sultan...»

Afiş yapıştırırken faşistlerce vurulan, polisçe de yakalanan Binali hastanede ameliyattan yeni çıkmıştır. Sedye ile odasına götürülmekte. Binali narkozun dünya dışı etkisinden kurtulamamış daha. Yanında sivil polisler yürümekte. Binali'nin koluna bağlı serum şişesini elinde tutan hemşire Zeynep normal hastaya duyduğundan farklı bir ilgiyle bakıyor bu genç yüze. Asansöre biniyorlar. Polisler, Binali'nin sedyesi ve Zeynep... Asansörün uğultusu içinde Zeynep duyduğu ilginin nedenini soruyor hep kendine. Bu kadınca bir ilgi mi? Bir devrimcinin bir başka devrimciye duyduğu ilgi mi yoksa... Asansörün katları değiştikçe ışık hepsinin yüzüne değişik anlamlar katarak vuruyor. Polislerin her kıpırtıda birşey öğrenme gayreti, Zeynep'in ilgisi, Binali'nin iki dünya arasında salınışı vurgulanıyor.

Afiş yapıştıran devrimcilerden İsmail bir

gecekonduda oturur. Babası gardiyandır İsmail'in. Bütün gecesi hapishanede geçer. Her sabah gece yediği yemeğin kabını, o günün ekmeğini alarak döner eve. Bugün elinde bir de karpuz var. Karısı kondunun bahçesinde çamaşır yıkıyor. Kızı yeni yeni tamamlanan kondunun camından görüp babasına koşuyor, ayakları toprak yokuşta tökezlenerek. Babasının elinden paketleri alıyor. Bitişik bahçede şoför Ahmet eski arabasının motor kapağını açmış, kan ter içinde uğraşmaktadır. Gardiyan İsa'nın hemen her sabah gördüğü manzaradır bu. Şöför komşusuna her sabahki gibi takılır: «Hâlâ mı?» Şöför Ahmet her sabahki cevabı verir... «Hâlâ... bitmez ki... tükenmez ki... Allah bunu benim başıma bela diye yaratmış.» Gardiyan İsa güler... Allah'ım araba yaratmasına mı... Şöför Ahmet'in çilesine mi belli değil. «Töbe de... töbe!» Şöför Ahmet'in cevabı şakalaşmadan uzaktır. «En çok töbe diyen benim, en çok belayı bulan da benim... Şaşırdım, şaştım kaldım..» Başını eğer yine motora. İsa karısına bakar, kadın en ilkel şartlarla çamaşır yıkamanın uğraşındadır. Yanında su kabı, bir kutunun üstünde leğen. Kızı paketleri bırakmış yardım etmekte... Peki oğlu nerede? «İsmail yok mu?» Karısı duymazdan gelir... «Yine mi gelmedi gece?...» İsa karısının yanına çöker. Karısının oğlunu kayıran tutumuna, bu kayırma susarak da olsa, kızmaktadır. «Kabahati ben sana bulurum. Bana bıraksan yapa-

cağını bilirim, ama bırakmıyorsun...» Kadın kocasını kızdırmamaya çalışarak cevaplar: «Benim oğlum hayvan değil, sopayla dayakla kim yola gelmiş ki o yola gelsin.» İsa kızmıştır. Baba olarak en doğruyu kendinin bildiğine inanıyor. «Sen öyle belle..» Kızgın kalkıp yürür. Başını çevirir çevirmez de oğlunun avluya girdiğini görür. Ve öfkeyle haykırır «Nerdesin ulan sen, ha! Nerdesin sabahlara kadar...» İsmail cevap vermeden kapıya doğru yürür. Babasının yanından geçerek. Bu cevap vermeyiş verilecek en ters cevaptan daha ağır gelir İsa'ya. «Sana nerdeydin dedim.» İsmail kapının önünde durmaktadır. Susar, babasına geceyi anlatmayacaktır. Anlatsa da anlıyacağını sanmaz zaten. İsa da karşısında eğilen bir oğul görmek istemektedir, cevap almak değil. Belindeki silah gibi patlar sorular aralıksız. «Ne bakıyorsun yüzüme, cevap istiyorum senden. Cevap ver ulan, cevap... Tek kelime söyle hayvan tek kelime...» Her «cevap» sözü bir tokatla çarpınaktadır, oğlunun yüzüne, komşu şoför bir an seyreder bunu. Sonra koşup araya girer «Yapma abiciğim ayıp ediyorsun!.» İsa iter komşusunu. Fakat şoför zorla alır İsmail'i babasının elinden. İsmail aynı suskunluk ve durgunlukla çamaşır leğeninden bir çamaşıra siler ağzının yüzünün kanını. İsa, oğluna vurduğu tokatlarla öfkesini alamamış, gururu incinmiş yakınır komşusuna «Serseri oldu... ana nedir, baba nedir bildiği yok... Geceleri hep sokakta.» Şo-

för hem İsa'nın oğlunu, hem kendi gençliğini savunur, «Gençtir... cahildir onun da aklı başına gelir bir gün.» İsa «gençtir» sözüne takılır. «Biz de gençtik, anamız babamız ne derse onu yapardık. Çıkmazdık sözlerinden.» Şoför Ahmet iyiden iyiye savunmaya geçer İsmail'i «Dünya kuruldu kurulalı herkes anasının babasının sözünden çıkmasaydı dünyada ilerleme olur muydu be İsa abi?.» «Niye öyle diyorsun? Peygamberimiz diyor ki..» Şoför Ahmet yalnız gardiyan İsa'ya değil, belki kendi anasına, babasına söylemek istediklerini sıralar. «Bak dinle beni; Peygamberimiz babasını dinleseydi peygamber olur muydu acaba?» Bu sözler İsa'ya büyük bir günah gibi gelir «Töbe, töbe de!» Ahmet sürdürür «Peygamberimizin babası Müslüman mıydı?» İsa bu sözden daha büyük bir günah duymamıştır. «Töbe de» diye engellemeye çalışır. Ahmet bütün bu «Töbe» sözlerine karşı koyar «En çok töbe diyenim, en çok da sürünenim çok şükür.» İşinin başına döner. İsa oğlunu arar gözleriyle, tek göz odada kahvaltı etmektedir. Kapıdan başını uzatıp sorar. «Neredeydin hâlâ söylemiyecek misin?» Karısı, artık karışma gereğini duyar. «Bırak artık, nerdeyse nerde... Koca çocuk oldu. Gezer de tozar da. Biraz anlayışlı ol, evi de hapishane haline getirme. Mahkumun değil o!»

Binali hastahane odasında ayılmış. Başındaki iki sivil polis sorguya çekiyorlar onu.

«Adın?» «Binali» Polis yarı alaylı sorguya devam eder, «Zahmet olacak ama, soyadını da söyle.» «Binali Yeşilpınar.» «Yeşilpınar. Nerelisin?» «Malatyalıyım.» Malatya sözü birden öfkelendirir polisi «Vay be senin gibisi de çıkar ınıymış Malatya'dan... Allah belanızı versin, memleketimizin adını da bokluyorsunuz. Kim vurdu seni, biliyor musun? Tanıyor musun?» Binali susuyor, polis üsteliyor «Kimdi vuran tanır mısın?» Binali, polisin beklemediği bir cevap verir. «Sana ifade vermiyeceğim... Daha terbiyeli biri gelsin.» Polis yarı kızgın sürdürmeye çalışır sorguyu. «Bırak bu ağızları, seni kim vurdu, onu söyle?» Zaten bitkindir Binali. Susar, bakmaz bile adamın yüzüne, polis birden öfkelenmeyle ifade alışı bozduğu için pişmandır. «Konuşmayacak mısın şimdi?» Binali gene cevap vermez. Polis alayla saklamaya çalışır kızgınlığını. «Bana küstü.. peki.. sonra görüşürüz seninle.» Odadan çıkarken öfkeyle sallamaktadır başını. Binali gözleriyle izler kapının kapanmasını. Odadaki ikinci sivil polis değişik bir taktik izler. «Bakma öyle davrandığına, biraz sinirlidir ama aslında iyi bir arkadaştır. O da sizdendir. Hepimiz öyle değil miyiz? Biz de halk çocuklarıyız.» Halktan gelmiş olmayı, halka karşı olmaya bir mazeretmiş gibi ileri sürmeye alışmış olanların rahatlığıyla sürdürür. «Ama n'aparsın bazı konularda farklı düşünüyoruz. Biz de devrimciyiz yani. Fakat farklı düşünüyoruz. Peki neyse... Seni vuranı bili-

yor musun Binali?» Binali sözün bunca döndürüp dolaştırılmasıyla gevşeyecek kadar toy değildir. «Bilmiyorum, görsem de tanımam» İçeri bir başka sivil polis daha girmiştir. İlgisiz gibi durmasına karşın dikkatle izlemektedir sorgulamayı. Polis soruları dolaştırarak sormayı sürdürmektedir. «Arkadaşların tanır mı acaba? Onlar belki biliyorlardır.» «Ben arkadaşları da tanımam.» «Nasıl tanımazsın.. Afiş yapıştırmaya beraber gitmediniz mi?» Öteki polis soruya bir soruyla katılır. «Fabrikadaki direnişe beraber gitmediniz mi?..» «Hayır.. Ben yoldan geçiyordum kavga gördüm... aralamak için araya girdim, vuruldum.» Polis Binali'nin bir açığını bulmanın sevinci içindedir. «Polis gelince niye kaçtın peki?» Binali olağan bir duyguyu anlatınaktadır. «Hep korkarım polislerden, çocukluğumdan beri korkarım. Bir polis görsem elli metre uzağından geçmeye çalışırım.» Polis, bu sözün arkasında bir sabıkalı oğlu varmış gibi davranır birden: «Baban ne iş yapar?» «Eskiden arzuhalcilik yapardı. Ankara'da Ulus'ta valilik binasının önünde; arzuhalcilik yapardı.» «Şimdi..» «Şimdi ne yaptığını bilmiyorum, sağ mı, ölü mü, onu da bilmiyorum. On yaşımdan beri görmedim... Bizi hiç aramadı çünkü..» Polis ille de ailede bir eski suçlu aramaktadır sanki. «Anan ne iş yapar?» «Zengin evlerinde hizmetçilik yapar...» «Kardeşin var mı?» «Bir bacım var... Çocuk bakıcılığı yapar...» «Nerde?» «Bir şarkıcı karı-

nın çocuğuna bakar geceleri.» İçeri doktor girdi. «Beyler bu adam yaralı. Mümkünse sorgunuzu kısa kesin.» Polis doktora «Bitiriyoruz şimdi» diye cevap verdi. Sonra Binali'ye sordu dostça «Nerde otursunuz Binali, eviniz nerde?» «Tarlabaşı. Arpacı sokak numara 8.» «Şu anda evde kimse var mı?» «İşe gitmediyse şu saatlerde bacım olabilir.»

Binali'nin 17 yaşındaki bacısı Hatice henüz işe gitmemiştir. Kapının hızlı hızlı vuruluşuyla endişelenmiştir. Bu ağabeyinin vuruşuna benzememektedir. Kapıyı açacakken duraklar «Kim o?» Dışardan bir ses «Aç Binali'nin arkadaşıyım.» demektedir. Hatice hâlâ korkmaktadır kapıyı açmaya «Ne istiyorsunuz?» «Aç kapıyı... Önemli bir haberim var.» Hatice açar kapıyı ve kapıdan içeri uzun namlulu bir tabanca girer önce. Alnına dayanır. Hatice donup kalmıştır. Bir karabasandır gördüğü sanki. Tabanca Hatice'yi iter. Hatice geri geri çekilirken üç dört kişi dolar içeri. Hepsinin elinde silah vardır. Ve kurşun yağmuru gibi boşalır sorular. «Senden başka kimse var mı evde?» «Yok.» «Annen nerde?» «İşte.» «Ne iş yapar?» «Hizmetçilik yapar.. Haftada bir gün izinlidir gelir eve.» «Kardeşin ne yapar?» «Bir dişçide çalışır.» «Şimdi nerde biliyor musun?» «Bilmiyorum.» «Sen ne iş yaparsın?» «Çocuk bakarım. Şarkıcı Sevim Şensoy'un çocuğuna bakarım geceleri...» «Ne zaman bakarsın?» «On buçuk, onbirde giderim, sabah altıda dönerim eve.» Bu konuş-

malar boyunca polis evi didik didik aramaktadır. Kitaplar yerlere atılır. Kimi kitaplar el yazısıyla alınmış notlar büyük ganimetler gibi elden ele geçirilerek bir araya getirilir. Alınıp götürülmek için...

Şarkıcı Sevim Şensoy işine gitmek için hazırlanmaktadır. Çocuğu babasıyla oynamakta. Sevim saatine bakıp kocasıyla çocuğunun olduğu salona geçiyor endişeli. «Saat onbir oldu, gelmedi bu kız.. Hiç yapmazdı böyle, n'oldu acaba?» Kocası Kadir telaşsızdır. «Önemli birşey olmuştur. Yoksa gelirdi.» «Geç kalacağız!» Kocası çocuğu kucağından bırakmamıştır bile. «Sen git... Ben biraz bekleyeyim. Gelmezse çocuğu geçerken arkadaşlardan birine bırakır, yetişirim sana..» Sevim razı olur. «Öyle yapalım. Tuvaletimi sakın unutma...» Eğilir çocuğunu öper. «Hadi bakalım misafirliğe gidersen sakın yaramazlık yapma.» Sonra çantasını sorar ve çıkıp gider evden. Kadir çocuğunu oyuncaklarıyla oynamayı bırakıp telefona gider. Numaraları çevirir. Çocuğu bırakabileceğini umduğu bir yere telefon ediyor, herhalde: «Alo.. Semiha abla.. Merhaba abla, ben Kadir, bir ricam olacaktı. Bizim kız gelmedi.. Çocuğa bakan kız.. Gelmeyebilir de.. Öyle birşey olursa çocuğu size bırakabilir miyim geçerken?» Kadir cevap almadan kapının zili çalınır. Olumsuz bir cevap almanın korkusuyla Kadir cevabı beklemeden izin ister. «Bir dakika abla.. Kapı çalındı, belki gelmiştir.» Kapıya baba kız bir-

likte koşarlar. Gelen Hatice'dir. Kadir neden geciktiğini sormadan, kızın yüzüne bile bakmadan koşar telefona.. Şimdi güvenlidir. «Kız geldi abla sağol.. Tabi tabi bilmez miyim canım ablam sağol. Allahaısmarladık..» Küçük kız fırlamıştır Hatice'nin kucağına. Hatice bitkindir, polisin evi basması, hoyratça araması.. Küçük kız niye geciktiğini sormaktadır. Kadir karısının sahne elbiselerini toplarken Hatice'ye neden geciktiğini soruyor. Hatice ne cevap vereceğini bilmiyor. Birden ağlamaya başlayacak kadar bitkin. Kadir Hatice'nin durumundaki olağanüstünlüğün ancak farkına varmıştır. «Neyin var?» diye soruyor. «Betin benzin de soluk. Tatsız birşey mi oldu?» Hatice «Sonra anlatırım.» diye geçiştirmek istiyor. «Peki» diyor Kadir, «Biliyorsun her konuda sana yardımcı olduğumu değil mi?» Kapıya gelmiştir. Hatice onu uğurlar. Kadir önce eğilip onu yanağından öper. Sonra usulca dudaklarından... İlk kez olmaktadır bu. Hatice kapıya yaslanır. İlk kez öpülen bir kızın duygu kargaşası içindedir. Ellerini dudaklarında gezdirir. Gözleri dolar.. Ve birden boşanır. Onun ağladığını gören küçük kız dudağını büküp ağlamaya başlar.

Dışarda ışıklı yazılar.. Banka ilanlarıyla, pembe rüyalar vaad eden otel yazılarıyla, barlar kulüpleriyle emperyalizmin çeşitli ışıkları aydınlatıyor geceyi. Sokakta genç işçiler ve öğrenciler kalıpla başka yazılar yazıyorlar sokaklara «Bağımsız Türkiye» diye başlayan...

Yarın asfalta bakanlar bu yazıyı okuyacaklar. Türkiye'nin bağımsız olup olmadığını düşünecekler. Tartışacaklar hiç değilse. Işıklar yanıp sönüyorlar. Emperyalizmin simgesi ilanlar. Asfalttaki yazı direniyor: «Bağımsız Türkiye.!»

Genç devrimciler işlerini sürdürüyorlar. Gözcülerinin güvenliğinde. Duvara yazıyorlar şimdi. Bir sarhoş geliyor gecenin ortasından. «Ne yazıyorsunuz burda?» Yazı yazanlardan Sedat cevaplar «Görmüyor musun? Kahrolsun Amerika yazıyoruz.» Sarhoş bu cevapla doymamıştır. «Niye yazıyorsunuz? Kimden izin aldınız?» Sedat sarhoşun bu «düzen temsilciliği» ni alaya alır: «Sen sarhoş olmak için kimden izin aldın?» Sarhoş alayın farkında değildir. «Canım istedi içtim. Memlekette hürriyet var., değil mi? İster içerim, ister içmem.» Ve memleketteki tüm yasaların sahibi gibi kükrer. «Ama siz yazamazsınız, yazdırmayız, istersek.» Yazı yazanlara gözcülük eden Akif yaklaşır. «Gel bakalım arkadaş, gel konuşalım seninle..» Sarhoş kendisiyle böyle sakin konuşulmasından anlayacak halde değildir. «Ne konuşacaksın ulan benimle?» Akif sakindir. «Ulanla konuşma terbiyeli ol.» Sarhoş iyice küstahlaşmıştır. «Bana terbiye mi öğreteceksin hıyar.» Akif'e bir yumruk atmak için durumunu ayarlıyor. Akif karşısındakinin anlayacağı dilden konuşmayı deniyor. «Köpeklik etme it herif.» Sarhoş yumruk sallamaya çalışıyor,

Akif çekilerek savuşturuyor. Uyarmaya çalışıyor sarhoşu «Bak kırarım bir tarafını, haydi git işine bela aranma...» Sarhoş bir yandan saldırıp bir yandan konuşuyor: «Sen beni biliyor musun ben kimim, bana sırmalı Mustafa derler ki adamın iliğini.» Akif sonunda yapıştırıyor karşısındakinin yüzüne yumruğu. Sarhoş yere seriliyor. Neye uğradığını şaşırmıştır. «Naptın be... Niye vurdun?...» Akif üstüne yürüyünce geri geri çekiliyor. Az önceki durumunun tam tersi bir tavır takınmıştır. «Kötü bir şey mi söyledik abi, bir terbiyesizlik mi yaptık... Niye vuruyorsun anlamadım ki. Ben yoldan geçiyorduın işte.» Akif kolundan tutar sarhoşu, duvarın önüne getirir, «Ne yazıyor burda?» Sarhoş çok efendi bir tavırla okur. «Kahrolsun Amerika yazıyor abi.» Akif üsteler «Duymadım yüksek sesle söyle!» «Kahrolsun Amerika yazıyor» Akif keyifle sormaktadır soruyu, «Duymuyorum daha yüksek» «Kahrolsun Amerika.» «Bağır!» Sarhoş bağırır «Kahrolsun Amerika» Akif arkadaşlarına «Hadi gidelim» diyor. Geçerken sarhoş itelenmiştir. Mırıldanır. «Vay be Amerika.» Sonra dönüp duvardaki yazıyla konuşuyor. «Vay be Amerika... Bak sen şu Amerika'nın yaptığı işe. Vay Amerika vay.» Ve birden yürekten haykırıyor: «Kahrolsun Amerika...»

Devrimciler sokaklarda sürdürüyorlar işlerini. Hatice uyuyakalmıştır kanapede. Birden ağlayan çocuğun sesini duyup uyanıyor.

Belli ki çocuk korkulu bir rüya görmüştür. Yanına gidip onu yatıştırıyor. Uyutuyor. Duvar saati beşi çalmakta. Nerde kaldı Sevim hanım acaba, perdeyi aralayıp yola bakıyor. Yolda yazı yazanları görüyor. «Kahrolsun Faşizm» perdeyi kapatıyor. Nedir faşizm hiç düşünmemiştir ki... El kapısında çocuk yaşta başkalarının çocuğuna bakmaktan ibarettir yaşama olarak tanıdığı... Düşünmeye alıştırılmamıştır. Bir devrimcinin kardeşi de olsa... Kapı çalınır. Kapıya gidiyor. Önce gözetleme deliğinden bakıyor: Tanımadığı biri var kapıda. Akşam başına gelenlerin etkisi daha silinmemiştir. Biraz korkuyla sorar «Kimi istiyorsunuz?» Kapıdaki «Sevim hanımı» der «Sevim hanım yok daha gelmediler» «Biliyorum» diye cevaplar. «Ben arkadaşıyım. Yabancı değilim» Hatice açıyor kapıyı. Kapıdaki adam güleç, sempatik saçları dökük biridir. «Merhaba» diye girer içeri. Hatice sık sık eve böyle adamların gelmesine alışamamanın şaşkınlığı içindedir. Adam kendine oturacak uygun bir yer arıyor. Hatice'den daha rahat. Hatice'ye «İçecek bir şey var mı» diye soruyor. Hatice sormak gereğini duyuyor. «Kimsiniz siz?» «Sevim'in arkadaşıyım. Sen Sevim'in nesi oluyorsun?» «Çocuğuna bakarım. Kızına» Adam şaşalamıştır. «Çocuğu mu var Sevim'in?» «Dört yaşında bir kızı var. Ne içersiniz?» Adam cevap veriyor, «Bira var mı soğuk?» Çevreye bakınırken birayı hazırlıyan Hatice'nin sesi geliyor. «Sizi Sevim hanım mı davet etti?»

Adam cevap veriyor. «Evet» «Kocasının haberi var mı?» Adam gözüken Hatice'nin yüzüne bakakalıyor. «Kocası mı? Evli mi Sevim?» Hatice açıklıyor. «Evli, kocası saz çalar Sevim hanıma. Beraber çalışırlar gazinolarda.» Adam afallamıştır. Kendini evine davet eden kadının evli çıkması keyfini kaçırmıştır. İkircimlidir. Belki de kocası burada İstanbul'da değildir. Sorar Hatice'ye «Kocası burada mı şimdi?» Hatice «Burada» deyince iyice kaçar keyfi. Kalkıp gitmeyi bile düşünmektedir. Asansörün sesi gelmektedir. Ne yapacağını bilmemektedir şimdi Sevim hanımın misafiri. Derken bir kadın kahkahası duyulur. Kapı anahtarla açılmıştır. Sevim'in sesi geliyor. «Sarhoş olunca hep böyle yaparsın tatlım, deliği bir türlü bulamazsın.» Arsız, arsız gülüşmeler yükselirken Sevim'le Kadir görünürler. Kadir'in elinde sazı ve Sevim'in sahne giysileri vardır. Sevim büyük bir rahatlıkla yürüyor misafire. «Aaa kim gelmiş bak hele... Merhaba tatlım, nasılsın... Bu ne süpriz böyle.» Adam kararsız ve tedirgindir. Uzanan eli sıkıyor. Kadir'e bakıyor nasıl davranması gerektiğini bilemeden. Kadir de donuktur. Tanımadığı bir adam görmenin tedirginliğidir bu. Tatsız bir olayla karşılaşmanın bütün neşesini götürdüğünü belirterek elindeki eşyalarla bir odaya dalıyor. Hatice onu dikkatle izlemektedir. Elinden bazı eşyaları alır geçerken ardından yürür. Sevim oturmuştur. Tasasız, tasasız anlatıyor. «Arama vardı yollarda, tıkandık kaldık, bizi de

aradılar didik didik... Bir hadise olmuş galiba, hapisaneden mi nerden bir adam mı kaçmış ne?» Adam yavaş bir sesle Kadir'in geçtiği odayı işaret ederek soruyor; «Arkadaş kimdi?» Sevim gülüyor, «Ha! Kadir mi? Kadir kocam benim. Çok iyi insandır, bakma öyle sert göründüğüne... biraz kıskançtır o kadar..» Sonra sesleniyor. «Hatice, Hatice...» «Buyur abla» der Hatice «Bana da bira getirsene tatlım!» Hatice çıkarken Sevim eğilip adamın yanağını öpüyor. «Çok beklettim mi?» «Yok az önce geldim» diyor adam. Hatice birayı verirken usulca «Kadir abi çağırıyor» diye fısıldıyor. Sevim sallanarak kalkıyor. Pervasızca öpüyor misafirini. «Gelirim şimdi» diyor. Adam tedirginliğini bastırmak ister gibi içiyor birasını. İçeri Kadir'le Sevim giriyor, Hatice en geride olanları hoşnutsuzlukla seyrediyor. Sevim ev sahibi pozundadır şimdi. «Sizi tanıştırmadım değil mi? Muhsin bey... Kocam Kadir.» Muhsin bey ayaktadır. «Nasılsınız beyefendi?» «Teşekkür ederim, hoş geldiniz buyrun oturun.» Oturuyorlar. Hatice donuk, donuk bakıyor. Muhsin sigara ikram ediyor. Sevim plak çalmak için kalkmıştır. Kadir ne söyleyeceğini bilmez gibidir. «Sizinle daha önce karşılaşmışmıydık, yabancı gelmiyorsunuz...» der Muhsin beye. Sevim kalender bir tavırla cevap verir Muhsin'in yerine, «Biz birbirimize hep akrabayız be şekerim. Yeşilçam olsun, bizim muhit olsun... hep akrabayız... Ordan burdan sağdan soldan, hep akrabayız be şekerim.» Ve

basar kahkahayı... Muhsin ölçüyle gülmekte. Kadir gülmüyor, gülümsemiyor bile. Sevim Hatice'ye dönüyor. «Hatice sen gidebilirsin tatlım, bir daha geç kalma olur mu?» Hatice üstüne bir şey almak için çıkıyor, Kadir bunu fırsat biliyor. «Ben Hatice'yi bırakıp geleyim» elini uzatıyor Muhsin'e «Tanıştığımıza memnun oldum». Muhsin Kadir'in gidişiyle ferahlamıştır. «Ben de» der yapmacık bir ilgiyle Sevim «Sakın gecikme der». Kadir karısını yanıtlar «hemen gelirim». Hatice iyi geceler diler. Sevim daha gerçekçidir, «İyi sabahlar» diye yanıtlar. Kadir ile Hatice çıkar. Muhsin Sevim'e sorar. «Sahiden kocan mı bu adam?» «Tabii.. niye sordun?» «Nikâhlı mı?..» «Nikâhlı.» «Allah allah benim hiç aklım ermedi bu işe... Hemen gelir mi?» Sevim yanına gelmiştir Muhsin'in «Medeni insandır» der. «Anlayışlıdır. Ne zaman geleceğini bilir..»

Medeni olmak adı altında bütün insanî değer ve ahlâk ölçülerini kaybetmiş bir insan olan Kadir Hatice'yle arabadadır. Canı sıkılmış bir adam pozundadır. Hatice'ye yakınır. «Artık bıktım. Bu işler benim yapacağım şeyler değil. Biliyorum kötü bir niyetleri yok... Ama bana ters geliyor artık. Ters. Ben Anadolu çocuğuyum.» Hatice, karşısındaki adamın kendini onunla özdeşleştirme çabalarına kayıtsız, camdan dışarıyı izlemektedir. Kadir Hatice'nin duygularına çok önem verirmiş gibi sorar: «Kızıyor musun bana Hatice?» Hatice cevap vermez. Kadir kendi kendineymiş gibi sürdür-

mektedir konuşmasını, «Kızıyorsun anlıyorum. Dokuz aydır bizdesin. Herşeyimizi biliyorsun artık.. Seninle bir yere gidip oturalım, dertleşelim biraz ister misin?» Dertleşmek, Hatice'nin en çok gereksinme duyduğu şeydir. Bu yüzden ilk kez cevap verir Kadir'e «Nereye?» diye sorar. «Nereye istersen, istersen size gidelim» Hatice ilk kez dün akşam olanları anlatma olanağı bulmuştur. «Bizim ev darmadağın... Polisler evimizi aradılar gece...» Kadir pek ilgilenmemiştir ama Hatice'yle konuşmayı sürdürmek istemektedir. «Niye?» diye sorar sanki ilk kez bir ev basılmış, bir ev aranmaktadır. Faşizm yeni tırmanmaktadır sanki. Hatice de yaşadıkları günlerin pek farkında değildir. «Bilmiyorum... o yüzden geciktim. Çok korktum.» «Annen yok muydu?» «Haftada bir gelir o, abim de yoktu. Galiba abim için aradılar evi.» Kadir herşeyi anlamış gibi, sahteliği gittikçe belirlenen biçimde, başını sallar. «Anlıyorum. Devrimci falan mı abin?» «Bilmiyorum ki..» Hatice gerçekten bilmiyor dünyayı. Bu dünyayı bilmeyiş te onu yanındaki adama gittikçe kolay bir av haline getiriyor. Kolay, eski klişeler sıralıyor Kadir Hatice'ye. Anlayışlı görünmenin en alışılmış biçimidir bu. «Neyine gerek böyle şeyler be Hatice. Kafasını kullanan her zaman kendini kurtarır. Çalışan kazanır. Ne gereği var değil mi? Sonra her şeyin bir zamanı var. Zamanı olsa biz de gireriz. Biz de halk çocuğuyuz.» Başını olanları onaylamıyormuş gibi iki yana sallıyor.

Sözü yanındaki toy kıza hazırladığı oyunun dönemlerinden birine getiriyor. «Gidelim mi bir yere Hatice.. Ne dersin?» Hatice «Bilmem ki» diyor «Nereye..» «Nereye istersen... Bana yardımcı ol Hatice... yardım et.» Kıza elini uzatıyor. Kız bir kargaşanın içindedir, bir kurtarıcı gibi geliyor, tutuyor elini.

Bugünlerde Türkiye'nin bir çok yerinde bildiriler dağıtılmakta, toplantılar Türk halkının kurtuluşu için öneriler getirilmekte. Emperyalist, kapitalist kampın çöküşü, ekonomik planda gerilemesi, bu durumu ezilenlerin savaşı lehine nasıl kullanılacağı tartışılmaktadır. Günün ağardığı bu saatlerde Hatice'yle Kadir'in bulunduğu arabanın arka kısmında bir başka tartışma sürmektedir. Bu etekleri kaymış bir genç kızın üzerindeki adama pek fazla sert olmayan itirazlarıyla, erkeğin kandırıcı sözlerinin sürdürdüğü bir dialogtur: «Yapma Kadir abi... Sonunda pişman olmayalım...» «Niye olalım Hatice istersen ev tutarım sana.» «Bırak beni Kadir abi. Bırak burada kalsın.. bu kadar yeter abi.. bu kadar kalsın.. Bu kadar abi..» «Ev tutarım sana... alırım da.. ayrılırım Sevim'den... ayrılırım istersen.» İki tarafın da söylediklerinde samimî olmadığı bu konuşma sona doğru yaklaşmaktadır.

Gün ağardıktan sonra Hatice'yi arabada gözleri yaşlı.. Kadir'i doygun, bıkkın araba sürerken görebiliriz.

Demir, ateşten bir yılan gibi akıyor ocak-

tan. Tel haline getiriliyor. Kıskaçlar gibi aletlerdir işçiler. Ateşle ve demirle boğuşmaktadırlar. İş günü biter sonunda. Akif yürüyor, dışarı. Bir günün sonunda bir insan posası kalmıştır. Arkasında telaşlı ayak sesleri duyunca dönüp bakar. Tanımadığı genç bir kadındır arkasındaki. Bu tanımadığı kadın ona merhaba diyince cevaplar, ama yürümesini sürdürür. Hemşire Zeynep'tir bu, Akif'e yetişir «ben bir arkadaşınızdan geliyorum, hastaneden». Akif vurulan Binali'nin her türlü tedbirlilik ilkesini çiğneyerek böyle bir girişimde bulunmasına kızmıştır. Ama kızgınlığını belli etmez. «Hangi arkadaş.. anlıyamadım.» Zeynep bu soğuk karşılanışı anlıyamamıştır. «Binali... Geçen gün afiş yapıştırırken yaralanan.» Akif soğukkanlılığını korur. «Bir yanlışlık olmasın benim böyle bir olaydan haberim yok. Böyle bir arkadaş da tanımıyorum.» Zeynep afallamıştır. «Sizin adınız Akif değil mi?» Akif kesin bir cevap verir. «Evet Akif benim, ama aradığınız Akif değilim. Müsaadenizle.» Servis otobüsüne hızla atlar. Zeynep bir başına kalmıştır. Anlıyamamıştır olup biteni.

Akif kendisini sinirlendiren Binali'nin tedbirsizliği, tanımadığı birine itimat etmesi, örgüt meselelerini açmasının verdiği bunaltıyı henüz üzerinden atamadan varır evine. Evin görünüşü yeni bir endişe verir. Kapı kapalıdır. Hiç bir hayat izi yoktur evde. Kapıyı vurur yine de.. Ne olabileceğini düşünüyor. Kapıyı vururken aklına üşüşen binbir kötülük, çocu-

ğun hastalığı gibi olasılıklar dizisini komşusunun sesi bozar. «Anahtarı bize bıraktı Sultan.» Akif dönüyor. Komşu kadın elindeki anahtarı atıyor ona. Akif anahtarı kapıyor. Bozulduğunu belli etmemeye çalışarak soruyor. «Bir yere mi gitti..» «Bilmiyorum» der kadın biraz imalı. «Sen bilirmişsin öyle söyledi.» diye ekler. Akif «Peki bacım sağolasın» diye keser konuşmayı içeri girer. Evde bir kadının yokluğunu pekiştiren başka eksiklikler de vardır, bazı eşyalar toplanmıştır. Bir karabasan gibi büyüyen sessizlikte Akif, çeşitli zorluklarla, Sultan mutlu olsun diye almaya çalıştığı eşyalara bakar. O küçük büfe, masa.. Sonra gözü duvardaki evlilik resimlerine gider. Duygulanmış.. hüzünlenmiştir.

Akif karısının gittiğine inandığı kaynanasının evine gider. Yine küçük bir ev. Avluda kaynanası onu cevap verilemez bir ağız kalabalıklığıyla karşılar. «Hangi yüzle geliyorsun buraya...Biz kızımızı sana köle mi verdik?» Kaynanasının bıraktığı yerden baldız devam etmektedir. Daha ağır ithamlarla, «Bunlara namuslu karı yaramaz. Orospuluk etse daha tatlı olurdu Sultan. Git gözüm görmesin seni.. Git.. ne halin varsa gör.. Sultan'ı rahat bırak.. Dünya orospular dünyası olmuş artık. Orospular geçerli.. Biz de orospu olsak tatlı oluruz.» Kaynana kızının yarım bıraktığını tamamlamakta gecikmez. «Bir sabret, iki sabret, üç sabret.. Bu kadar da olmaz... İnsanda biraz vicdan olmalı, ah talihsiz kara

yazgılım...» Kayınbaba gelir bu arada. Karısının sözünü keser «Ulan ne bu dırdır bu tantana.. Durun adam bir soluk alsın be.. Karı koca arasına ne giriyorsunuz? Varsa bir meseleleri aralarında hallederler. Siz ne karışıyorsunuz? Haydi defolun, dinden imandan çıkarmayın adamı.» Kovalar karısıyla kızını. Onlar söylenerek giderler. Karısının, kızının hâlâ homurdandığını görünce adam bir taş atar arkalarından. «Bu karı milletinin çenesinden korkmayan kâfir arkadaş...» Sonra damadına döner. «Sen bakma bunlara, konuşurlar. Gel otur şöyle.» «Bahçedeki masada yer gösteriyor Akif'e. Sonra içeri sesleniyor: «Şişenin dibinde rakım olacaktı benim, getirin.» Sonra damadına dostça, babaca soruyor: «Derdiniz nedir? Niye geldi bu kız eve?» Akif söze nereden başlıyacağını bilmez. Düşünür bir an, tam söze başlıyacaktır, baldızı elinde yarım şişe rakı ve bir tabakla gelir. «Şımart baba şımart. Kafayı çekip beraber gidin zamparalığa.» «Gidersek gideriz, sana mı soracaktık? Sahip olun kocanıza gitmesin zamparalığa» yine de şaka düzeyindedir. Ama baldız öfkelidir. «Bizim suçumuz ne peki, kazara başımızı kaldırsak, kime baktın niye baktın, diye kolumuz kanadımız kırılsın. Siz yapınca.» Kayınbabanın tası atar «Biz yapınca siz de yapacaksınız ha...» Tokadı sallıyor, tutturamıyor. Kız kaçıyor. «Görüyorsun ya bunlarla başedilmez olmuş artık. Senin karı da böyle mi?» Bir yandan çay bardaklarına rakı koyuyor. Akif ilk

kez ağzını açıp itiraz ediyor. «İzin verirsen ben içmeyeyim.» Kayınbabası üsteler «İç iç.. iyi gelir...» «İçkiyle aram yok pek.» «Olsun iç bir yudum.. Haydi sıhhatine, şerefine..» Bardakları tokuştururlar. İçerler. Kayınbaba yine babaca sorar. «Nedir derdiniz, anlattıkları doğru mu.. Sık sık eve gelmiyor diyor.. Karı marı diyor nedir bunlar?» Akif bir an duraklıyor sonra anlatıyor. «Yok böyle bir şey.. Eve gelmediğim doğru, bazı günler.. ama Sultan'ın zannettiği sebeplerden değil. Biz fakir insanlarız baba, bizim karı, kızla ne işimiz var. Sebep karı değil, sebep başka.» Kayınbaba öğrenmek ister. «Nedir oğlum?» Akif bu konuda kararlıdır. «İzin verirsen anlatmıyayım, Sultan'a anlatırım... Onunla konuşursam daha iyi olur.» Kayınbaba hak verir damadına.. İçeri girip biraz sonra karısıyla küçük kızı yanında çıkıyor dışarı «gel oğlum». Akif içeri giriyor. Sultan çocuğuyla yanyanadır. Bir sigara yakıyor. Karısına «Yanlış yaptın Sultan» diyor. «Evimizi bırakmamalıydın.» Sultan cevap vermiyor. Çocuğu alıp yatağına yatıyor. Akif sürdürüyor konuşmasını «Eve hiç sarhoş geldiğimi gördün mü? Bir günden bir güne sana kırıcı bir söz söyledim mi?» Sultan başını kaldırıyor. Dolu doludur gözleri «Ya geceleri.. nerelerde sürtüyorsun geceleri..» Sultan başka bir şeyden şikâyetçi değildir. Geceleri ne yaptığını söylemez ama Akif. Bu konudaki suskunluğunu sürdürmeye kararlıdır. «Bunu şimdi anlatamam zamanı gelince anlatırım deme-

dim mi?» Karısı hiç sesini çıkarmaz. Akif anlatmaya çalışır. «Biz fakir insanlarız Sultan... Bizim de kendimize göre bir fikrimiz bir düşüncemiz var. İnan ki kadın, kız yok benim hayatımda. Günü gelince sen de öğreneceksin herşeyi o zaman bana hak vereceksin... Şimdi anlatamam sana. Ama bir gün mutlaka anlatacağım.» Sultan başını kaldırır kararsızca gene cevap vermez bunlar ona hiç bir açıklama hiç bir güven vermemektedir. Akif eve çağırır karısını. «Evimize dönelim Sultan.» Sultan kandırıldığına inanmaktadır. «İnanmıyorum sana... Kandırıyorsun beni.» Akif boyun eğer karısının inanmazlığına. «Peki Sultan sen bilirsin. Peki.. Bazı şeyler var anlatılamaz.. Ben gidiyorum, kararını değiştirirsen evimizdeyim.» Yataktaki çocuğuna bakar. Bebek ellerini kollarını sallayarak oynamaktadır. Sultan sessizce ağlamaktadır. Kendi kaderine, dağılan yuvasına. Akif çocuğu karısına verir, onu uyarmak istemektedir. «İyi düşün... Çok düşün... ve yanlışlık yapma...» Kapıdan çıktığında Sultan ağlamasını sürdürmektedir.

Akif'in yuvası dağılmışken, Kadir baştan çıkarttığı Hatice'ye düzmece bir yuva kurmaktadır. Möbleli apartman katları dolaşırlar. Bir katı beğenir Kadir. Katı gezdiren kapıcıya kirasını sorar. Kira tutarı dörtbin liradır. Bir emekçinin kolay kolay alamıyacağı aylık... Ayrıca üç aylık kira peşin ödenmelidir. Kadir beğenir. Adama «İyi der, biz yeni evliyiz de... Bir bebeğimiz olana kadar bize yeter de artar

bile...» Hatice'ye döner «Tamam mı şekerim.» Hatice başını eğer. Kadir kapıcıya katı tuttuklarını bildirir.

Otomobilde Kadir'le Hatice geleceklerini konuşurlar. Kadir Hatice'nin aile bağlarını, bu durumu nasıl karşılayacaklarını soruşturmaktadır; «Anan duyarsa bir şey der mi Hatice?» «Anamdan korkmuyorum. Ne diyecek. Çok çok bağırır, çağırır. Ama abim duyarsa kötü.» «Korkuyor musun?» «Abimi hem severim, hem korkarım. Abim de beni çok sever, ama durumu öğrenirse herhalde hoş karşılamaz.» Kadir Hatice'nin ağabeyinin ne yapabileceğini biraz da alayla sorar. Hatice bilmemektedir. Kadir kandırmacasını sürdürür. «Biz iyi niyetli ciddî insanlarız Hatice.. İki üç ay bu evde idare ederiz. Sonra ayrılacağım Sevim'den. O zaman da abinle tanıştırsan beni iyi olur, ama anlatma durumu.» Hatice endişeli ama duyduğu sözlere inanma ihtiyacındadır. Kendini inanmaya zorlamakla mutludur.

Polis de iyileşen Binali'yi sorguya çekmektedir. Albümlerdeki devrimci resimleri gösterilmekte bunların hangisini tanıdığı sorulmaktadır. Bunların arasında Binali'nin üye olduğu halkı bilinçlendirme amacını güden, semt kültür derneği üyeleri de vardır. Ama Binali resimlere ilk kez görüyormuş gibi bakar. Polis sorguya devam etmektedir. «Peki bunlardan tanıdığın yok mu hiç?» «Yok.. Tanımıyorum hiç birini.» «Hiç karşılaştığın olmadı mı bunlardan biriyle?» «Olmadı.» Polis Binali'-

ye inanmaz: «Aklınca bizi atlatmaya çalışıyorsun. Öyle sayalım Binali. Fakat söylediklerin inandırıcı gelmedi bize... Yanılmam ben kolay kolay. Seninle tekrar karşılaşacağız bilesin. O zaman sorarım sana...» Öteki polis tehdit eder düpedüz. «Yanlış ifade veren ne ilksin, ne de son Binali... Oysa biz çok şeyi biliyoruz. Pekâlâ ne diyorsa öyle yazın ifadesini...»

Polis merkezi kapısında hemşire Zeynep beklemektedir Binali'yi. Bir yandan çevreyi kuşkuyla kollamaktadır. Polis merkezi girenlerle çıkanlarla arı kovanı gibi işlemektedir. Birden Binali görünür. Topallayarak yaklaşmaktadır. Konuşmadan birlikte yürürler. Alışkanlıkları onları bir içki evine yöneltmiştir. Sağlıklar dileyerek içerler. Bu içki onları sonunda yatağa götürür.

Bir gelenek, gereksinme gibi seviştikten sonra geçmişi anlatmaktadır Zeynep'e Binali. «Babam, Ulus'ta Valilik binasının önünde istidacılık yapardı. Çok içki içerdi ve her akşam eve mutlaka bir arkadaşını getirirdi. Annem hizmet ederdi onlara. Ben ve bacım da evin bir köşesinde otururduk sessizce. Onları seyrederdik. Ve beklerdik babam ne zaman annemizi dövecek, onu beklerdik. Çünkü babam annemi her gece döverdi. Bahanesi de şuydu. Annem misafirlere bakmıştır sözde..» Soluklanır Binali. Yıllar önce anasının babasına söyleyemediğini, babası duyacakmış gibi öfkeyle söyler «Be dürzü madem bu kadar kıskançsın

tek odalı evine içki içmeye adam getirmek te ne oluyor.» Tekrar soluklanır. Onu acılı bir yüzle dinleyen Zeynep'e çocukluğunu anlatmayı sürdürür. «Babam annemin üstüne Firdevs isimli bir kadınla evlendi. Annem ve Firdevs annem çalışırdı. Hizmetçilik yapardı. İkisi de kazandıkları parayı olduğu gibi babama verirlerdi. Babam da içerdi hep. İçer ve sızardı. Sızdığı zaman da altına işerdi hep. Çocuk gibi altına işerdi.» Acıyla susar Binali. Belki ağlamak gelmektedir içinden. Ama yıllardır ağlamayı unutmuştur o. Yanında gözleri doluksayarak onu dinleyen hemşire Zeynep'e hayatını özetlemeyi sürdürür: «Sonra anam kaçtı evden. Dayanamadı babamın dayağına. Bir gün de bizi kaçırdı, o gün bugündür darma dağın bir hayat yaşarız. Annem hizmetçi yine, bacım da çocuk bakıcılığı yapar. Bense pisliklerimden kurtulmak için çırpınıyorum. Arkadaşlar çok kızıyorlar içki içmeme. Akif de bu yüzden kızıyor bana. Seninle konuşmaması da bu yüzden. Gizlilik ilkesine uymadım, sorumsuz davrandım, biliyorum.»

Binali hayatındaki sorumsuzluğu örgüt işlerinde de sürdürmektedir. Hastanede kendine yakınlık gösteren Zeynep'i bir sofra ve yatak paylaşmanın güveniyle üyesi olduğu örgütün yönetim kurulu toplantısına götürmüştür. Bu örgüt, halkı bilinçlendirme amacına yönelik semt-kültür derneklerinden biridir. Zeynep böyle bir yönetim kurulu kararlarını izlemesine bırakılacak kadar güvenilecek bir

kişi midir? Arkadaşları bunu Binali'yle tartışmayı sonraya bırakarak gündemi konuşuyorlar. Dernek CHP mitingine katılacak ve mitingte tabanın sesini duyuracak, bir bildiri dağıtacaktır. Bildiri şöyle başlamaktadır: «İşçiler, köylüler, tüm halkımız bugün bu meydanda toplanan binlerce kişi aslında umudumuz şunda bunda demek için değil emperyalizmi ve faşizmi bir kez daha lanetlemek için toplanmıştır.» Ve Türkiye'deki faşizmi anlattıktan sonra «Egemen güçler alabildiğine örgütlüdür. Biz de hızla örgütlenmek, bilinçlenmek zorundayız. Çünkü haklı olmak, direnmek savaşmak demektir.» sözleriyle halkı direnişe çağırarak son bulmaktadır. Yönetim Kurulu bildiriyi okuduktan sonra bu bildiriyi basıp toplantıya katılanların dağıtması kararını alır. CHP mitinginde bildiri dağıtılır. Emeğin Kurtuluşu İçin Birlik gazeteleri satılır.

Bu mitingi izleyen ilk Yönetim Kurulu toplantısında miting ve Ecevit'in konuşması tartışılır. Osman mitingi «Büyük bir taban zorlaması olduğu halde CHP'nin kesin bir çözüm olmadığı, bu günkü mitingte iyice açıklık kazandı. Ecevit kitleyi elinde tutabilmek için tabandan gelen isteklere cevap vermek zorunluluğunu duyuyor. Vereceği her cevap kitleyi elinde tutmak için bir taktiktir. Tabanı elinde tuttuğu ölçüde büyük burjuvaziyle organik bağ kurabilecektir. Bu bize CHP'nin devrim mücadelemize bir çözüm getiremeyeceğini belirler.» diye özetler. Sonra

«Bunları daha sonra ayrıntılı konuşup tartışacağız. Şimdi Binali'ye ait bazı eleştiriler getirildi. Onları konuşalım.» der. Binali eksiklerini bildiği halde kendini savunmaz ve arkadaşlarının kanılarını öğrenmek ister. Osman, en son davranışından başlar, «Meselâ hemşire kızı sorumsuzca aramıza aldın» der. Binali «Ama Zeynep» der. Onun sevgilisine duyduğu güvene arkadaşların katılmamasına üzülmektedir. Osman «Hemşire kız şimdilik bir sempatizan olabilir. Oysa eylemlerimiz sempatizanlığın ötesinde bir bilinç gerektiriyor.» Bu kanıya herkes katılmaktadır. Herkesin Binali'nin içki ve zaafları üstüne söyleyecekleri vardır. Akif başka bir meseleyi getirir gündeme, «Ben Binali arkadaşın polise verdiği ifade üstünde durmak istiyorum. Duygusal davranmış en azından polisin terbiyesizliğine kapılıp ev adresini vermek pervasızlığında bulunmuştur.» der. Binali biraz hırsla cevaplar: «Adresimi vermem bir şeyi değiştirmiyor. Öz meselem ve evimi ayrı tutarım ben. Nitekim evi aradıkları zaman bizimle ilgili hiç bir şey bulamadılar.» Akif polisin bulduğu veriler değil bir devrimcinin davranışı üstünde konuşmak istemektedir. Binali susar. Osman genel eleştirileri kendi getirir «Yaşamına ait çelişkiler meselenin özüne ulaşmamalı Binali. Çözemediğin çelişkilerini içki içerek çözer durumda görünmen biz arkadaşlarını üzüyor. Bütün özel meselelerinden sıyrılman gerekiyor. Devrim yolu ke-

sin bir sorumluluk yüklenmeni gerektiriyor.» Osman, Binali'nin devrimci olduğuna herkesin güvendiğini belirtir ama bu «Ölümü göze alan devrimci» olmasına yetmemektedir. «Senin ölümcül inanmış bir arkadaş olduğunu biliyoruz. Çelişkilerini halledeceğine, meselenin içine tam bir sorumlulukla gireceğine hepimiz inanıyoruz. Aksi halde bu hareketin seni tasviye edeceği de açıktır. Sen de biliyorsun bunu.» Herkes tavırlarıyla onaylar bunu. Osman devam eder, «Arkadaş, bir devrimcinin yetişmesi kolay olmamaktadır. Tek bir devrimcinin kaybı bile mücadelemize zarar verir. O halde bizlerin devrimci arkadaşları titizlikle korumamız, bunun sorumluluğunu üzerimizde duymamız gerekir. Hatalarımızdan ötürü kaybedebileceğimiz bir arkadaşımızdan dolayı sorumluluğumuz büyük olur. Şunu iyi kavramalıyız. Her zaman ateş hattında bulunan savaşçı karakteriz. Faşizm her gün devrimcileri büyük bir dikkatle izlemektedir. Onları öldürmekte, hapislere zindanlara atmakta çeşitli işkencelere maruz bırakmaktadır. Devrimcilerin mücadeleye daha çok katkıda bulunmaları için gizliliğe en büyük önem verilmelidir. Bir eylemde yakalanırsak yapacağımız iş, düşmana hiç bir sırrı söylememektir. Olayla bağı çok az olan bir söz bile ilerde bir çok devrimciyi düşmana teslim edebilir.» Bu sözü de herkes onaylar. Polis bir çok devrimciyi sorguya çekerken, kendi istediği ifadeyi vermeye zorlarken bir başka devrimcinin

önemsiz bir sözünü kullanmıştır. «Falan gün havuzlu kahvedeydiniz. Senin sırtında o gün çizgili kazak vardı» gibi küçük bilgilerle her şeyi bildiği kanısını vermeye çalışmış bazen de amacına ulaşmıştır. Osman sonuna vardırır sözlerini. Bu yalnız Binali'ye değil bütün arkadaşlarına uyarıdır. «Söylediklerimizi kararla uygulamalıyız. Yoksa en doğru sözlerimiz bile faydasız kalır. Arkadaşlarımızı her türlü kişisel zararlı eylemlerden arındırmamız gerekmektedir. Özellikle içki ve kadına karşı gösterilecek zaaf bizi mücadelemizden uzaklaşmaya götürür.» Dernek afişleri hazırlamıştır. Bu geceki afişlemeye Binali'nin katılmamasına, öz eleştiri için kendisine süre tanınmasına karar verilmiştir. Binali üzgündür, bir süre derneğin eylemlerine katılmayacaktır.

Bu süre içinde Akif eylemlere aktif olarak katılır. Grevlerde bildiri dağıtır. Afişlemelerde gözcülük eder. Böyle yorgun bir günün gecesinde eve döndüğünde Sultan'ı ve oğlunu evde bulacağından emindir, için için... Kapıyı anahtarla açar, evde birileri var kanısına varir. Ama bir gariptir hava ve sessizlik. Sırtına bir tabanca dayanır birden. Bir ses «Kıpırdama ve ellerini kaldır!» der. Işığı yakar, bir başkası öteki odadan çıkar. Tepeden tırnağa ararlar Akif'i. Birşey bulamazlar. Daha önce de, aradıkları odalarda birşey bulamamışlar, kitapları dağıtmışlardır. Kendilerince delil olacak bir iki kitap ayırmışlardır. Gene de sorarlar Akif'e. «Silahın nerde?» Akif: «Ne sila-

hı?» der. Polis yarı alaylı: «Güvercinlik sokağında afiş yapıştırırken adam vurduğun silah» Akif cevap vermeyince diğer polis hatırlatmak ister gibi «Bundan yirmi gün kadar önce» diye ekler. Akif sakindir. «Değil afiş yapıştırmak, ben öyle bir sokaktan geçmedim bile.» Polis onun afiş yapıştırıp yapıştırmadığını, silahını öğrenmeye değil onu götürmeye gelmiştir. «Öyle olsun... Bizimle geleceksin Akif» der. Akif bir an düşünür sonra yürür onlarla «Öyle olsun fakat boşuna götürüyorsunuz beni. Bu güne kadar polislik hiç bir işim olmadı benim.»

Devrimciler izlenirken burjuvaların kokuşmuş düzenini sürdürmektedirler bazı küçük burjuvalar. Kadir'le Sevim'in evinde gece yine bir arkadaş(!) vardır. Adam müstehcen bir fıkra anlatıyor. Kadir'le Sevim gülüyor. Hatice içki getiriyor. Giyimi eski günlerden epey farklı, lüks ve dekoltedir. «İzin verirseniz ben gideyim abla» der. «Git tatlım» cevabını alır. Kadir'le Sevim bir an bakışırlar. Kadir «Salih abi ben kızı bırakıp geleyim, ha! Hemen gelirim.» der kalkar. Sevim'e anlamlı anlamlı bakar. «Birşey ister misin?» «Çabuk gel tatlım, gecikme.» Kadir sahtelikle cevap verir. «Hemen gelirim, yirmi dakikaya kadar burdayım.»

Sevim'le Kadir'in misafiri kadınla başbaşa kalınca söze nereden başlıyacağını bilemez. «Nerde kalmıştık, ne diyordum?» Sevim rahattır. «Hep sen anlattın be Salih abi... biraz

da ben anlatayım benimki dertli biraz.» «Hayrola» Gelip adamın yanına bacaklarını açık bırakarak oturur. «Bu arabayla başımız derde girdi be abi. Yarın yine bir bono var. Ödeyecek durumumuz yok.» Salih kadının bacaklarından alamaz gözlerini. Sevim anlattıklarını anlatmak istemeyen bir havadadır. «Ne yapacağımı şaşırdım. Kadir açacaktı sana. Utandı galiba..» Salih kadının bacağına uzatır elini. Okşamaya başlar. «Ne kadar?» «Onbin.» «Yarın mı?» «Yarın son.» «Bir şey yaparız sen üzme tatlı canını.» Sevim söylediklerinden utanmış gibi kalkar. «Sağ'ol be abi, hep sana yük oluyoruz. İlk fırsatta öderiz borcumuzu.» Salih'in yanaklarından öper. Salih borçları hemen ödeşmek niyetindedir. Tutup çeker kadını. Sevim direnme numarasıyla kucağına düşer. Sevim daha da kışkırtmak için istemez numaraları yapmaktadır. «Yapmasak be Salih abi... Yapmasak. Ayıp olur be Salih abi.» Boğuşma sürerken yan odadan çocuğun ağlaması yükselir.

Gecenin öteki ucunda Kadir'le Hatice boğuşmalarını bitirmişlerdir. Kadir giyinmektedir. «Geç kalırsam aklına bir şeyler gelir Sevim'in... Eve dönmeliyim. Gündüz uğrarım bir ara.» Hatice Kadir için çekiciliğinin azaldığını sezmektedir. «Hep böyle yapıyorsun. Ne kadar değiştiğinin farkında mısın.» Cevap buz gibidir «Başlama yine.» Hatice küskün başını çevirir. «Sen anlayışlı bir kızsın.» Hatice'nin cevabı küskün bir doğruculuktadır. «Anlayışlı bir kadın.»

Grevler sürüyor ülkemizde bu grevler yalnız parasal sorunlar için yapılmıyor. İşçi sınıfını ilgilendiren yasalar, sosyal haklar, grev konusudur. Bu direnişi halk anlar. Halkın yanındakiler anlar yalnız.

Salih'le Sevim kirli ilişkileri için Hilton'a gelmişlerdir. Arabanın penceresinden Hilton'daki greve, slogan atan işçilere bakarlar. Sevim birşey anlamamıştır. «Aaa... Burda ne oluyor böyle?» Salih önce anlamaz, iner arabadan pankartlara bakar. «Grev var burda yahu...» «Grev mi neden?» «Nedeni var mı? Grev işte. Işçi kısmı kafası kızmış grev yapıyor.» «Ne olacak peki?» Sevim'in rahatı kaçmıştı. Dostuyla bir kez de konfor içinde olmak istiyordu. Salih aldırışsız okşar başını. «Ne olacağı var mı? Grevsiz bir otel buluruz.» «Allah Allah.. Nerden çıktı bu grev şimdi...» Sevim'e lüksün bütün kapıları kapanmıştır sanki. Salih onu rahatlatmak ister. «Üzme canını sevgilim. Ben sana grevsiz otel bulurum haydi gidelim.» Araba gerçek hayattan son gaz uzaklaşır.

Sultan'ın annesinin evine Akif'in arkadaşlarından biri gelir, Sultan'ın annesi çamaşır sermektedir. «Siz Sariye ana mısınız?» Kadın tanımadığı delikanlının sorusundan işkillenmiştir. «Benim, ne var?» «Sultan Bacı burda mı?» Konuşmayı işiten Sultan'ın kız kardeşi gelir. «Ne var, ne yapacaksınız?» Annesi Sultan'ı aradıklarını söyler. «N'apıcakmış... N'apacaksın Sultan'ı, kimsin sen kardeşim?»

Konuşmalara Sultan çıkar kucağında çocuğuyla. Gelen arkadaş Sultan'a bakar. Aradığının bu kadın olduğunu anlar. «Akif abinin arkadaşıyım. Sultan bacıyla konuşmam gerek.» Bir an Sultan'la bakışırlar. Sultan sorar: «Ne konuşacaksın?» «Yalnız konuşabilir miyiz?» Sultan yaklaşıyor arkadaşın yanına. Annesiyle kız kardeşinin şaşkın bakışları altında, onların duymayacakları kadar yavaş sesle konuşurlar, Sultan endişelidir. Ağlamaya başlar. Acele eve girer. Annesiyle kardeşi ağlamıştır.

Akif'in kapatıldığı hapishanede devrimciler türküler söylemektedirler. Biri elinde bir kağıtla gelir. «Ziyaretçin var Akif abi.» Akif görüş yerinin kalabalığına girer. Tellerin ayırdığı görüşçüler tek tük kelimelerle anlaşmaya çalışırlar. Sultan kalabalığın içinde şaşkın Akif'i aramaktadır. Akif Sultan'ın dikkatini çeker. Kabine girer. Sultan karşısındadır. Gözlerinden yaşlar dökülmektedir. Akif de duygulanmıştır: «Nasılsın anam.. Nasılsın Sultan?.. İnandın mı şimdi bana.» Sultan gözünün yaşını silmektedir. «Oğlumuzu niye getirmedin?» diye sorar Akif. «Bilmem» der Sultan. «Seni böyle görsün istemedim.» «Olsun. Sen getir görsün alışsın. Gelişinde getir bundan sonra.» Sultan yıkılmıştır. «N'olacak halimiz Akif? N'apacağız?» «Geçeceğiz bu günleri Sultan...» der Akif güvenlidir. Sultan ona inanmak ister. Ama nasıl atlatacaktır bu zor günleri. «Nasıl geçeceğiz, Akif Nasıl? Niye tuttular seni?»

«Çok kalmam. İlk mahkemede çıkarım Sultan. Benim üzüntüm sizsiniz, anlıyorsun değil mi?» Sultan şimdiye dek kocasını yanlış anladığı için üzgündür. «Sen çık ben vazgeçtim herşeyden. Sen çık yeter. İstersen hiç gelme eve.. Yeter ki çık.» Akif duygulanmıştır. Ama duygularını değil somut gereksinmeleri dile getirir. «Bana çamaşır getir Sultan.. Oğlumuzu da unutma.»

Hatice hastadır, yatıyor. Baş ucunda çaresiz anası. Binali yere oturmuş sırtını duvara dayamıştır. Aklına üşüşen binlerce soruya cevap arıyor. Ana doğruluyor. «Ben gideyim oğlum.. Beklerler beni.» Hatice çaresizlikle bakıyor. Odadan çıkıyor. Binali de ardından çıkıyor. «Neyi var Hatice'nin ana?» «Bilmiyorum oğlum. Bilmiyorum.. Paran var mı?» «Var.» Ana para çıkarmaya uğraşıyor. Binali engellemeye çalışıyor. «Var param ana var..» Binali etkilenmiştir, anasının el kapısında çalışıp bir de yetişkin oğluna para verişinden. «Almam ana, var param.» Kadın parayı yerine koyarken içini çekerek ağlıyor ve çıkıyor kapıdan. Binali Hatice'nin yanına giriyor. Sırtı dönük Hatice'nin. «Hatice neyin var bacım?» Hatice ses vermiyor. «Benimle konuş bacım anlat derdini bana» Hatice gözleri yumuk, dudaklarını ısırıyor ağlamamak için. Binali endişeli düşünüyor. Hatice'nin gözlerinden yaşlar boşanıyor. Binali düşünüyor. Sonra soruyor bacısına «İşe gidebilecek misin?» Zayıf bir sesle cevap veriyor Hatice. «Gide-

rim» «Haber vereyim istersen, gidemiyeceğini, hasta olduğunu söyleyim.» «Giderim abi, orada da yatarım.»

Hatice çalıştığı evde Sevim'in çocuğuyla birlikte yatıyor. Salondan kadın, erkek sesleri geliyor. Sevim gelip kaldırır Hatice'yi «Kadir seni bekliyor aşağıda, çabuk ol biraz.. Misafirlerimiz var senden rahatsız olurlar sonra belki... Haydi tatlım.» Hatice salondan geçiyor. Salonda Sevim'den başka iki kadın, üç erkek vardır. Kadınlardan biri eve alışkın hareketlerle içki sofrası hazırlamakta bir diğeri erkeklerden birini öpüyor.

Kadir arabada Hatice'yi bekliyor. Arabada iki kadın bir erkek vardır. Hatice'ye kiralanan eve gelirler. Hatice sofra hazırlamaktadır. Kadir esrar kırmaktadır. Kadınlardan biri yılışık yılışık gülerek fıkra anlatıyor. Biraz sonra esrar sıradan içilmeye başlıyor. Hatice de katılıyor. Ama öksürüyor. Gülüyorlar. Hatice uyamamaktadır yanındakilere. Kadir kulağına eğiliyor «Meclis sana uymazsa, sen meclise uy... iyi belle bu sözümü.» Meclis tam uyulacak meclistir. Kirli iğrenç bir oyuna başlanmıştır. Kadir şöyle anlatır oyunu. «Oyunun kuralı şu: Ben ne yaparsam yanımdaki de aynını yapacak. Onun yanındaki yanındakine aynını yapacak. Mesela ben Şükran'a vuruyorum. Şükran Hamiyet'e vuracak. Hamiyet Selim'e. Ben Şükran'ı öpüyorum, Şükran Selim Beyi ve devam.» Oyun başlar. Erkekler yanındaki kadınları öpmekte, sıkıştırmaktadır, Ha-

tice'yi de yanındaki adam öpmekte, sıkıştırmaktadır. Hatice uyumsuzlukla uymak zorunluluğu içki esrar ve genel havanın içinde perişandır. Kadir bu oyunun ikinci kısmını oynama zamanı geldiğini söyler. Bu oyun mum ışığında oynanacaktır. Kadir'i izleyerek isteyen istediği şeyi çıkarmaktadır. «Üstümüzdekilerden çıkarma yapıyoruz. Ama bu Normandiya çıkarması değil elbise çıkarmasıdır.» diye sırıtıyor Kadir. Gömleğini çıkartır. Herkes de bir şeyler çıkarmaktadır. Kadir sonunda çırılçıplak kalır. Yanındaki kadını öper. Hatice'yi de yanındaki sarılıp öper. Hatice iki erkeğin arasında kaldığı için perişan olmuştur. Gözleri döner. Bir ara gözlerini aralar, yataktadır. Üstünde bir adam görür. Sonra başka bir adam bir kadın. Içtiği esrarın yarattığı bir hayal mi, rüya mı çözemez. Ev sessizdir. Yalnızca saatin tiktakları duyulur. Yatakta gözlerini tekrar aralar Hatice. Ne olmuştur, nerededir, başını çevirince yanında sızmış adamı görür. Olanları kavramaya çalışır doğrulmak ister, doğrulamaz başı dönüyor. Çırılçıplaktır, her tarafı enik içindedir. Sırtına el yordamıyla birşeyler geçirip zorlukla kalkar, salona bakar içki masası, yerlerde çoraplar, sütyenler, donlar... Anlıyor olanları. Öbür odaya bakıyor, yatakta Kadir bir kadın, bir adam ve bir kadın daha. Daha iyi anlıyor olanları. Salona geliyor. Kendini toplamaya çalışıyor. Çıkamıyor işin içinden. Başı ağırlaşıyor. Uzamıyor kanepeye gelişi güzel.

Hapishanede arama. Yataklar aranıyor. Kitaptan başka bulunan birşey yok. Arananların arasında Akif de var. İsa gardiyan gardiyanların başında. Yastık altında bulunan bir kitabı gardiyan yere atınca Akif: «Ne atıyorsun, adam gibi alsana.» diye seslenir. İsa: «Vazife yapıyorum, senden mi akıl alacağız.» diye terslenir. Grup grup inerler. Tecridin önüne gelen başgardiyan, yeni gelen tutukluların saçlarının kesildiğini görür. Birden durur oğlu İsmail de saçı kesilenlerin arasındadır. Tutuklulara ne suçtan getirildiklerini sorar. Yaralanma, hırsızlık, gasp, sarhoşluk gibi suçlardan getirilmişlerdir. Oğluna tanımıyormuş gibi sorar. «Ya seninki?» «Siyasi» «Ne?» «Siyasi» «Nasıl siyasi yani?» «Bildiri dağıtırken yakalandık» «Seni bir yerden gözüm ısırıyor. Nerden acaba?» «Bilmiyorum» İsa bir an durur. «Demek bilmiyorsun.» İsmail'in boynuna adı, doğum tarihi yazılı levha konmuş, fotoğraf çekiliyordur.

İsa akşam evinde rakı içer. Karısına sorar. «Nerde kaldı bu oğlan yine?» Karısı her zamanki koruyuculuğuyla «Gelir nerdeyse» der. «Ne istiyorsun sen bu çocuktan Allahaşkına.» İsa sakindir. «Hiç» der. Düşünceli, düşünceli yudumlar rakısını. Karısına gerçeği nasıl söyleyeceğini düşünmektedir. «Ne kadardır görmüyorsun sen İsmail'i?» «Ne demek ne kadardır? Sen gelmeden iki saat öncesine kadar buradaydı.» İsa acılı gülümser. «Allah Allah» Kadın yavaş yavaş şüphelenmektedir.

«Ne demek Allah Allah!» İsa istifini bozmaz. «Allah Allah iki saat öncesine kadar haa... Peki öyle olsun. Beklersek gelir mi şimdi?» Kadın cevap veremiyor. İsa üsteliyor. «Gelir mi?» Kadın iyice kuşkulanmıştır, ne oldu oğluna. «Ne demek istiyorsun? Gelir tabii.» İsa acısı belirgin gülümsüyor yeniden. «Gelmez... Gelemez... Çünkü elinde değil... İstese de gelemez.» Kadın gözlerini korkuyla açar ne olmuştur oğluna... Ölmüş müdür. Kocası gözleri dolarak «Ya.. böyle işte» der «Oğlumuz hapiste. Korktuğum buydu başıma geldi.»

Aynı gece İsa hapishanededir. Diğer gardiyanlar şaşarlar. Çünkü İsa gündüzcüdür. İsa arkasındakilerle yürür. Siyasi koğuşunda devrimciler türkü söylemektedir. «Hayat denilen kavgaya girdik Çelik adımlarla yürüyoruz»

«Biz bu karanlık yolun sonunda Doğacak güneşi bekliyoruz»

Koğuşun penceresinden bakıyor: oğlu İsmail, Akif ve başkaları. Yürüyor ardından türkü yankılanıyor.

«Anamız işçi sınıfıdır Yurdumuz bütün cihandır bizim.»

Binali'nin dernekçe verilen eylemlere katılmama cezası bitmiştir. Gece afiş yapıştırıyor. Aynı saatte lüks bir randevu evi çalışıyor. Hatice genç bir delikanlı ile yatakta. Delikanlı soruyor. «Adın ne senin?» «Nurperi» «Ne zamandan beri bu yoldasın?» «Niye sordun?» «Hiç, sordum işte.. daha çok gençsin.» «Acı-

dın mı?» «Elde değil ki..» Hatice onu kendine çekiyor. «Hiç acıma ben memnunum hayatımdan, hiç acıma.» Bu sırada kapı şifreli çalınır. Açılır içeri polisler dolar. Fotoğraflar çekilir.

Ertesi gün gazetelerin baş sayfalarındadır resimler. Binali kardeşinin durumunu öğrenmiştir. Hasta gibidir. Arkadaşlarıyla konuşmak istemez. Bildirilerin hazırlandığı dernek merkezine gider, Osman ve arkadaşları karşılar onu. Binali bir silah ister. Ne yapacaktır silahı? Binali özel bir sorunu olduğunu söyler. Özel sorunun ne olduğunu sorarlar Binali zorlukla «Bir adam öldüreceğim.. Kızkardeşimi» diyebilir. Arkadaşlarından biri «Bak Binali» der «Biz meseleyi biliyorduk, intikam almak istemeni de bekliyorduk. Oysa bu duygun temelde yanlıştır. Sen özgürlük savaşına katılmış bir arkadaşsın. Verdiğin savaş Binali'nin, Hatice'nin hatta Kadir'in meselesi adına değildir. Adamı öldürdün sayalım. Hapse gireceksin. Oysa 15 seneyi yüklenip cezaevine girmek yerine her gününü devrim mücadelesine verimli kılman kız kardeşinin meselesine de çözüm getirmeyecek mi? Seni anlıyoruz. Ancak istediğin silahı vermeyeceğiz. Değil mi arkadaşlar?» Binali «Bana izin verir misiniz? Bu geceki işe gelmesem olur mu?» Osman «Tabii Binali düşünmen, özeleştirini yapman için vaktin olur. İlkelerimizi unutma..»

Binali'nin kafasında kalabalığın uğultusu yankılanıyor. Kendini bir meyhaneye

atıyor. Binali, yozluklar, çürümüşlükler içindeki insanlara bakıyor. Özeleştirisini yapmaya çalışıyor. Eve atıyor sonra kendini. Yatağa uzanıyor. Kapının açıldığını duyuyor. Annesidir gelen. Kadın oğlunun evde olduğunu farketmemiştir, ağlamaktadır. Binali yatağa gömer başını.

Sultan sevinç gözyaşları içindedir. Akif hapisten çıkmıştır çünkü. Arkadaşlarıyla geliyor. Çocuğu kucağına alıyor, hapisten gelir gibi değildir. Sultan arkadaşlarına şeker tutuyor. Arkadaşları çocuğu sevip, eyvallah bacı deyip gidiyorlar. Yalnız kalan karı koca uzun uzun birbirlerine bakıyorlar. Sultan «Beni bağışla» diyor. Akif «Hata benim sana daha önceleri anlatmalıydım, düşüncelerime ortak etmeliydim.» diye cevap veriyor. Çocuklarına bakıyorlar. Akif «Oğlum bizim çektiklerimizi çekmeyecek Sultan.. Biz onu ve binlerce, milyonlarca çocuğu düşünmeliyiz. Dünyanın pek çok ülkesinde bizim gibi insanlar var. Hep birlikte daha iyi bir gelecek için çalışıyoruz, çalışmalıyız.... Sultan «Bana da öğretsene Akif» diyor. Şefkatle bakıyor Akif. «Beraber öğreneceğiz her şeyi birlikte...»

Böylece Sultan kitap okumaya başladı. Anlamadıklarını sormaya başladı Akif'e. Güzel günlere inancı birlikte yaşamaya başladılar. Bir akşam Akif'in arkadaşları gelip Akif'i afişlemeye çağırıyor. Akif karısına «Gecikirsem korkma!» diyor ve gidiyor.

Neonlar geceye emperyalizmin beyin yı-

kama silahlarıyla reklamları kusuyorlar. Duvarlara faşizmi lanetleyen afişleri yapıştıran Akif ve arkadaşları... Birden silahlar patlıyor. Akif vuruluyor. Polis sirenleri... Ambulans sirenleri. Ertesi sabah hastanenin önünde Sultan çocuğuyla bekliyor. Kapı açılıyor. Sedyede üzeri örtülü bir ölü götürülüyor. Sultan anlıyor, dudaklarını ısırıyor. Gözleri doluyor. Akif'in eşyalarını veriyorlar. Sultan'ın yüzünde kin.

Kapının önüne çıkıyor. Cenazeyi bekleyenler bilinçli bir sessizlik içinde. Bir an duruyor. Kalabalıktan gür bir ses yükseliyor: «Hayat denilen kavgaya girdik - Çelik adımlarla yürüyoruz.»

Sultan tutamıyor kendini. Çocuk ellerini sallıyarak gülüyor.

SENARYO

JENERİK

Hayat denilen kavgaya girdik
Çelik adımlarla yürüyoruz
Biz bu karanlık yolun sonunda
Doğacak güneşi bekliyoruz.

Tek rengin hakim olduğu grenli fotoğraflarla, işçi yürüyüşleri, öğrenci hareketleri, toplantı, grev, polis, inzibat baskıları, panzerler.. çarpıcı... yakın.. vurucu ve dinamik bir ruh hali yaratacak düzenleme ile...

Kara deryalarda bir fenersin

Canlı, uzatmasız ve dinamik bir kurgu, müzik ve koroyla organik bir bütünlük yaratmalıdır. Jenerik bütünüyle etkili ve çarpıcı olmalıdır.

Anamız amele sınıfıdır
Yurdumuz bütün cihandır bizim
Hazırlandık son kanlı kavgaya.

Son resimler, çeşitli sloganlarla dolu dövizler, pankartlar, bayraklarla yürüyen canlı, umut ve heyecan veren bir kitle resmi ve detayları olmalıdır.

İSTASYON ÖNÜ **(Dış-Gündüz)**

İstasyon önlerine özgü o canlı, telaş dolu, çeşitli toplumsal farklılıkları içeren kalabalık uğulduyor. İsmail; sağ elinde yukarıya doğru tuttuğu, emeğin kurtuluşu için mücadelede BİRLİK Gazetesi, bağırmakta...

İSMAİL — Birlik! İşçilerin, köylülerin, devrimcilerin gazetesi Birlik çıktı! Birlik bir lira! Emperyalizme karşı mücadelede Birlik... Birlik faşizmi yıkmak için Birlik çıktı... Birlik!

Kalabalığın içinden aldıkları gazeteyi okuyarak geçenler... Durup bakanlar vardır. İsmail'in yanında, işçi oldukları belli iki kişi vardır ve çevreyi kollamaktadırlar...

İsmail'in dört-beş metre ötesinde Sedat gazete satıyor... Sedat daha heyecanlı ve daha ustadır İsmail'den.

SEDAT — Birlik! Birlik okuyun, birlik için mücadele edin! Birlik! Halkımızın demokratik iktidarı için mücadelede Birlik!

İSMAİL /Ses/ Patronlara, toprak ağaları-

na karşı mücadelede Birlik! Gerici baskılara ve sömürüye karşı Birlik...

Sedat'ın sesi egemendir, İsmail'in sesi ile iç-içe...

SEDAT — Birlik gazetesi işçilerin, köylülerin, bütün halkın gazetesidir...

Çok canlı, yakın ve hareketli kısa çekimlerle... bağıran... bakan... dinleyen... okuyarak geçen yüzler...

HIZIR — Bağımsızlık ve demokrasi için Birlik gazetesi. Birlik çıktı! Birlik!

Tren düdükleri, vapur düdükleri... Şehrin yaşıyan doğal gürültüsü...

VEDAT — Faşizmi yıkmak için Birlik... Emperyalizmi yıkmak için Birlik...

İSMAİL — Birlik gazetesi. Bütün bir halkın ortak mücadelesi için Birlik!

Canlı, parçalı planlarla, dinamik bir kurgu ile, anasının kucağında giden bir çocuk yüzü, yaşlı bir adam, gazete satan vb.

SEDAT — Emeğin kurtuluşu için mücadelede Birlik! Her türlü emperyalist ve gerici tahakküme karşı Birlik!

Sedat'tan gazete alan, işçi olduğu belli biri, bel çekiminde, gazetesini okuyarak yürüyor kalabalığın içinde... İsmail, Sedat, Vedat ve Hızır'ın sesleri, yaşıyan ha-

yatın doğal gürültüleri içinde, birbirine karışmakta, zaman zaman bazı kelimelerin dışında anlaşılırlığını yitirmektedir.

SESLER — Polis! Polisler geliyor!

Dönüp bakıyor adam. Parçalı çekimlerle, kalabalığı yararak kaçanlar, kovalayanlar, halkın tepkisi..
Gazete okuyanın soğuk, yapılanı onaylamayan yüzü... Tren düdükleri, vapur düdükleri yankılanıyor yüzünde... Bir sivil, hışımla yürüyor, elinden çekmek istiyor gazeteyi, işçi vermiyor gazeteyi, arkasında tutuyor.

SİVİL POLİS — Bu adamların elinden gazetelerini alıp yırtacağınıza bir de para verip okuyorsunuz.

İŞÇİ — Suç mu gazete okumak?

S. POLİS — Bunlar halkın kafasını bulandırmak için çalışıyorlar, bilmiyor musun?

Adam bir gazete sergisini işaretle..

HALKTAN BİRİ — Ya bu gazetelerin görevi ne? Bunlar neyi bulandırıyor?

Çıplaklarla dolu bir gazetedir bu..

BİR BAŞKASI — Bu yaptığınız yanlıştır yanlış.. Ayıptır..

BİR DİĞERİ — Biz halkız, halk! İstediğimizi okuruz... yasakla, cezayla da bunun önüne geçemezsiniz...

Sivil, çevrenin tepkisini görünce, kızgınlığını da saklamadan gidiyor, halk dağılıyor... Tren, vapur düdükleri... Sivilin kızgın, kinle baş sallayan yüzünde...

FABRİKA ÖNÜ

Fabrika dağılmış, işçiler gruplar halinde yürüyorlar... Kapıda bir işçi bildiri dağıtıyor çıkanlara... Akif yürüyor, bildiri almadan geçiyor ve servis otobüsüne biniyor...

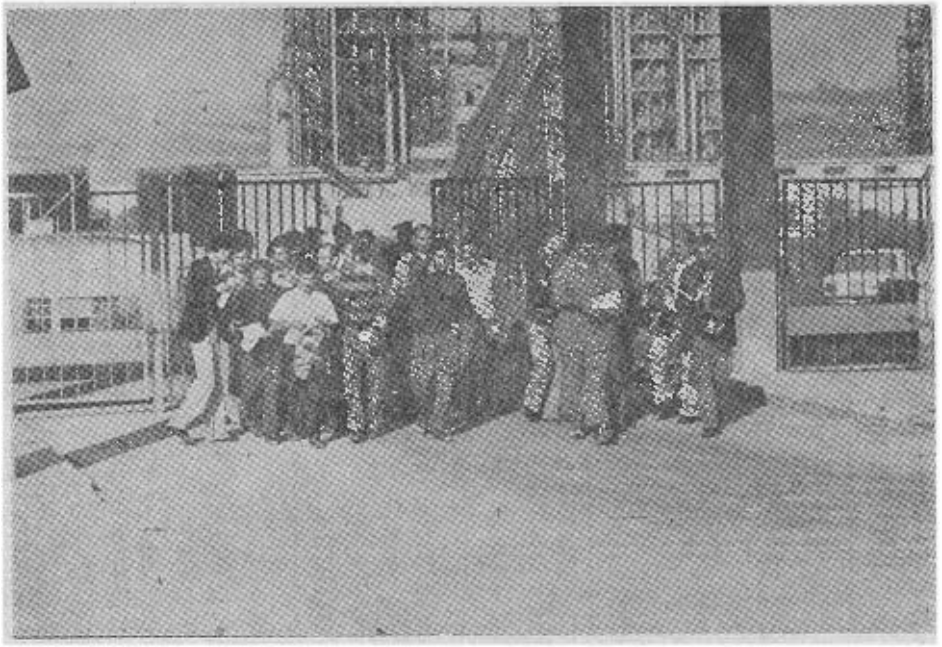
OTOBÜS **(İç-Gündüz)**

Akif ortalarda bir yere, pencere yanına oturuyor. Otobüs kalkacağı sırada, iki militan işçi biniyor, biri bildiri dağıtıyor, biri de, konuşuyor... Konuşmaların bir kısmı, ilgisiz dinleyen Akif'in yüzüne düşüyor...

OTOBÜS İÇİ

Bildiri okuyan işçiler Osman Akif...

1. İŞÇİ — Ne var bunlarda arkadaş?
2. İŞÇİ — Ne yazıyor içinde?
OSMAN — Bir okuyuver.
1. İŞÇİ — Sen bir bahset hele.
OSMAN — Sizleri ilgilendiren şeyler.
3. İŞÇİ — Bizleri mi?
OSMAN — Evet, seni seni hepinizi.
4. İŞÇİ — Susun okuyalım.

5. İŞÇİ — Artık değer ne demek?
AKİF — Bakın arkadaşlar..

(Sesler yoğunlaşır)

6. İŞÇİ — Susun yahu ne diyor bakalım arkadaş.
AKİF — Arkadaşlar.....
5. İŞÇİ — Siz kendiniz mi yazdınız bunları?
AKİF — Biz yazdık... Sen içindekilere bak... Arkadaşlar bugün artan hayat pahalılığı karşısında neler yapmak gerekli...
8. İŞÇİ — Et nasıl alınır yazar mı?
9. İŞÇİ — Peynirin kilosu kırk lira oldu, eti bırak peynir alamaz olduk...
10. İŞÇİ — İşte bu pahalılık nerden gelir... Var mı anlatacak?
9. İŞÇİ — Tüccarlar...
7. İŞÇİ — Dur yahu bir dakka sussan ölür müsün?
9. İŞÇİ — Soruyor söylüyoruz..
OSMAN — Yandaki fabrikada arkadaşlarınız bunun için grev yapıyor.
3. İŞÇİ — Biz de yapsak düzelir mi?
OSMAN — Sizler birlik olursanız her birşey düzelir. Yeter ki birlik olmasını bilin.
11. İŞÇİ — Maaşımızla borçlarımızı kapatamıyoruz ne yapacağımızı şaşırdık..
OSMAN — Hayat pahalılığının sebebi kader değildir.
3. İŞÇİ — Önümüzde toplu sözleşme görüşmeleri varmış. Ücretimiz yükselecek. Yükselecek ama fiyatlar daha da yükselecek.

Aldığımız zamlar da eriyip gidecek. Hep böyle sürüp gidiyor...

5. İŞÇİ — Bu ne demek arkadaş? Artık değer demişsin buraya..

AKİF — Artık değer patronun senin sırtından çaldığıdır. Senin sırtından milyonları kazanmasıdır.

5. İŞÇİ — Patron benden milyon mu kazanır?

AKİF — Bir senden değil. Senden, senden, ondan olunca...

5. İŞÇİ — Peki ne yapalım biz?

AKİF — Yapılacak şey, hakkımızı almak için sonuna kadar direnmek, birlik olup mücadele etmek...

SALON **(İç-Gece)**

16 mm. lik bir makina ile, siyah beyaz bir film gösterilmektedir. Faşizmi anlatan bir filmdir.

Binali giriyor salona, gözü karanlığa alıştıktan sonra, aradığı arkadaşı görüyor, gidiyor, yanına oturuyor. Gizlice birşeyler konuşuyorlar. Arkadaş, Binali'ye belinden çıkardığı silahı gizlice veriyor... Binali beline takıyor... Film devam ediyor bir süre...

SOKAK **(Dış-Gece)**

Sabah ezanına yakın saatlerdeyiz. Yaşlı bir adam, yüksek boy çekimle, bir köfte arabasını sürüyor. Yaşıyan şehrin homur-

tusu, köfte arabasının kendine özgü gürültüsüne karışıyor. Yaşlı adam, burjuvazinin pisliklerini ve ilanlarını içeren afişlerle kaplı duvarların önünden geçiyor... Duvarın dibinde, it oturumunda bekleyen Hızır'ın az berisinde bırakıyor arabayı ve yürüyor. Yaşlı adamın yürüdüğü yönden Akif geliyor. Adamın yanından bir yabancı gibi geçiyor.

Arabanın geldiği yönden de Binali ile İsmail geliyor, üçer dörder adım arayla... Akif, köfte arabasından (Hızır da) tutkal kovası, fırça çıkartıyor. Binali afişleri alıyor Akif'in elinden... Akif Binali'nin halinden içkili olduğunu anlıyor. Gayet yavaş bir sesle,

AKİF — Yine mi içki içtin?
BİNALİ — Az.. çok az..
AKİF — Aldın mı?
BİNALİ — Aldım.
AKİF — Ver bana...

Binali biran duraksıyor, sonra gayet dikkatsiz veriyor silahı... Akif bu dikkatsizliğe de kızıyor. Akif beline takıyor.

AKİF — Yanlış yapıyorsun...

Ömer ve Sedat, sokağın sağ ucunda görünüyorlar. Akif sol tarafa bakıyor. Hızır ile Vedat'ı görüyor. Ömer, gazete satışında, gazete satanların yanında görünmüştü... İsmail Akif'in omuzuna çıkmış

duvarı tutkallamaktadır. Binali'nin verdiği bir afişi...

Yakın çekimle yapıştırıyor...

Tek tek afişler görüyoruz. Banka, gazete, ciklet, seks filmleri afişleri... çeşitli tüketim mallarının afişleri. Ve bazı afişlerin, belli, dikkat çekecek yanlarının yakın çekimi ve organik kurgusu... Günümüzü belirleyen özellikte bir afiş üzerine, son bir kez tutkal fırçası sürülüyor ve bir afiş yapıştırılıyor.

«FAŞİZM HALKLARIN DÜŞMANIDIR»

Bir minibüs hızla geliyor ve fren yaparak duruyor. Kapıdan rüzgar gibi faşistler fırlıyor.

Ellerinde sopa, bıçak, zincir vardır. Binali köfte arabasından sopa ve zincir çıkartıyor.

Gözcü olarak sokağın ucunda bulunanlar kavga merkezine koşuyorlar.

Faşistlerin bir kısını duvara yapıştırılmış afişleri yırtmak için saldırıyor. Şiddet ve gerginlik dolu sert bir kavga sürüyor.

Yakın çekimler arasına, burjuvaziyi temsil eden afişlerle, devrimcilerin yapıştırdığı afişlerden detaylar giriyor.

Faşistler yirmi kişi kadardır, devrimciler yedi kişidir..

Akif, Binali ve Hızır çok iyi döğüşmektedirler... Akif sopayla, Binali zincirle, Hızır bıçak ve yumrukla döğüşmektedir. Faşistlerden biri, polis düdüklerinin sıklaş-

ması üzerine silahına sarılıyor...
Binali'ye doğru ateş ediyor... Binali vuruluyor...
Akif de, ateş eden faşiste ateş ediyor... (Kolundan ya da ayağından önemsiz yara)

Polis sirenleri üzerine, faşistler minibüse doluşuyorlar... pencerelerden sakınarak bakanlar vardır... Karşılıklı ateşle minibüs kaçıyor... Polis arabası gelirken Akif, Sedat, Hızır, Vedat, İsmail, Ömer kaçıyorlar... Binali kaçamıyor.. Bacağından vurulmuştur... Polisler yakalıyor onu... Bir kısmı Akif'in peşine düşüyorlar...

Akif'i bir iki sokak kovalıyorlar... Akif soluk soluğa kaçıyor. kurtuluyor.
Daha sonra Binali topallayacaktır, sakat kalmıştır ayağı.

KUYTU BİR KIYI **(Dış-Gece)**

Akademinin arkasında, parkın bulunduğu yer olabilir.. Ya da benzeri... Kıyıya vuruyor dalgalar şıpırtıyla.. Ezan, sabahın o uzak gürültüleri içine dalga dalga yayılıyor.
Sabah karanlığında İsmail görünüyor. Ürkek, çevresini kollıyarak ilerliyor... Daha önce geldiği, çevreyi kolladığı belli olan Sedat, görüyor İsmail'i.

SEDAT — (Parola anlamında, o çevreye uyacak bir ses çıkartıyor. Kuş sesi v.b. gibi)

İsmail duruyor, sesin geldiği yana bakıyor.

SEDAT — (Yavaşça) Buraya gel...

İsmail Sedat'ı görüyor, hızla yürüyor yanına çöküyor.

İSMAİL — Sigaran var mı?

Sedat sigara uzatıyor, İsmail'in elleri titriyor.

İSMAİL — Arkadaşlardan biri vuruldu galiba... Yakalandı..

İsmail de titreyen ellerine bakıyor Sedat gibi.

VEDAT — İlk kez mi katılıyorsun böyle bir eyleme?

İSMAİL — İlk... titrememden mi anladın?

Gülmeye çalışıyor.

İSMAİL — Alışacağız ama.. alışacağız..

SEDAT — Tabii... bütün ustalar çıraktı bir zamanlar, değil mi? Korktun mu?

İsmail biraz duraklıyor, başını sallıyor sonra.

İSMAİL — Başlangıçta evet... İlk kez kavga ediyorum çünkü... korktum biraz. Çok da heyecanlandım...

Ayak seslerine bakıyorlar... Hızır'la Akif'tir gelen... Görüyorlar, hızla geliyorlar yanlarına...

AKİF — Öbür arkadaşlar yok mu?

SEDAT — Henüz yok...

AKİF — Sizlerde yara var mı?

SEDAT — Vücutlarımızda birşeyler var, ama önemli değil,

VEDAT — Sedat'la benim de biraz kafam şişti.

SEDAT — Bir arkadaş yakalandı, öbürleri de ele geçmiş olabilir...

Akif düşünüyor.

AKİF — Kimse kimseyi tanımıyor. İlk kez bir araya geldik. Afişler, köfte arabasıyla oraya bırakılmıştı, kim bıraktı bilmiyoruz.

Tamam mı?

Herkes birbirine bakıyor.

SEDAT — Bilmiyoruz.

AKİFİN EVİ **(İç-Gece)**

Akif'in karısı Sultan, elbiseleriyle yatmıştır. Yanında yedi aylık çocuğu vardır. Belli ki Sultan yol gözlemiştir. Kapının vurulma sesi düşüyor yüzüne. Küçük bir oda... Uyanıyor az sonra Sultan. Uyku sersemliğiyle olduğu yerde kalıyor Sultan... Kapı tekrar vuruluyor. Kalkıyor Sultan. Bir oda, bir aradır bütün ev.

SULTAN — Kim o?

AKİF (ses) — Benim...

Kadın bir anlık duraksamadan sonra, yürüyor kapıya. Açmadan soruyor.

SULTAN — Nerdeydin şimdiye kadar?

AKİF (ses) — Aç, anlatırım...

SULTAN — Nerdeydin, onu söyle. Söylemezsen açmam kapıyı.

AKİFİN KAPI ÖNÜ **(Dış-Gece)**

Akif, çevreyi kollıyan, tedirgin bir yüzle, gayet yavaş, fısıltılı bir sesle...

AKİF — Sırası mı şimdi?

SULTAN (ses) — Sırası mırası, nerelerdeydin bu saatlere kadar, nerelerde sürttün, kim-

lerle gönül eğledin?

AKİF — İşim, işim vardı.

AKİFİN EVİ **(İç-Gece)**

SULTAN — Ne işi?

AKİF (ses) — Münakaşanın sırası mı be Sultan.

SULTAN — Sıra mıra bilmem ben. Bıktım artık...

AKİFİN EV ÖNÜ **(Dış-Gece)**

SULTAN (ses devam) — Altı aydır hep böyle. Esir miyim ben neyim... Açmıyorum kapıyı, git, kimin koynunda sabahladıysan onun yanına git..

AKİF — Sultan, anam babam, benim karıyla kızla ne işim var...

AKİFİN EVİ **(İç-Gece)**

Kadın sessiz ağlıyor.

SULTAN — İnanmıyorum sana... Açmıyorum kapıyı... Açmıyorum işte.

AKİF (ses) — Aç kapıyı, konu komşuya rezil olacağız.

SULTAN — Olalım... Olacağımız kadar olduk zaten.. Nereye istersen...

AKİFİN EV ÖNÜ **(Dış-Gece)**

SULTAN (ses devamla) — ... git, ben de yarın çocuğumu alıp anamın yanına gideceğim..

AKİF — Sultan, yanlış düşünüyorsun...
SULTAN (ses) — Git... Artık bıktım... Git...
AKİF — Peki, gidiyorum...

Yürüyor Akif, beş on adım atmıştır ki, kapının açıldığını duyuyor, dönüp bakıyor. Kapının aralığından Sultan'ın üzgün, ağlayan yüzünü görüyor... Akif de çok üzgündür... Kadın biran durakladıktan sonra, kapıyı yarı aralık bırakıp yürüyor... Kapı aralığından dışa doğru çekimle, Akif'in yaklaştığı saptanıyor, kapıyı açıyor Akif, kapıyor kameranın üstüne.
Kadın yatağa uzanmış, dizlerini karnına çekmiş ağlıyor sessiz. Akif biran başında dikiliyor, sonra duvarın dibine oturuyor, bir sigara çıkartıp yakıyor...

AKİF — Sultan..

HASTAHANE - KORİDOR **(İç-Gündüz)**

Binali ameliyattan yeni çıkmıştır. Tekerlekli sedye ile götürülmektedir koridorda, (yakın yüzü, narkozlu) sivil polisler vardır çevresinde... Kapıdan çıkarlar...
Hemşire Zeynep, özel bir ilgi göstermektedir, belli...

ASANSÖR **(İç-Gündüz)**

Zeynep'in dikkat ve hüzünle bakan yüzü... Ve Binali'nin narkozlu yüzünde katlar geçildikçe aydınlık değişiyor... Asan-

sörün uğultusu...
Zeynep neden ilgi duyuyor bu tanımadığı adama... devrimci yanının duyduğu yakınlık mıdır?

MAHALLE İSMAİL EVÖNÜ (Dış-Gündüz)

İsmail'in babası gardiyan İsa, bir elinde üç ekmek, boş bir tencere konmuş file... Diğer elinde bir karpuz, gece nöbetinden dönüyor, yorgun ve uykusuz. Sert görünümlü bir yapısı vardır.
Karısı, yeni yeni tamamlanmaya çalışılan gecekondunun avlusunda çamaşır yıkamaktadır...
(Anne leğende çamaşırda, önce su koyuyor. Kız kaba su döküyor ve koşuyor.)
Kızı Hatice, avlu kapısından babasını karşılıyor ve alıyor elindekileri. İsa, komşusu şoför Ahmed'in, tamir için yağ pas içinde olduğunu görüyor. Şişman şoför tere batmıştır.

İSA — Hâlâ mı?

AHMET — Hâlâ.. bitmez ki.. tükenmez ki.. Allah bunu benim başıma bela diye yaratmış...

İSA — Töbe de... Töbe!

Gülüyor İsa...

AHMET — Ençok töbe diyen benim, ençok belayı bulan da ben... Şaşırdım, şaştım kaldım...

Ahmet kendi işine dönüyor yine.

İSA — İsmail yok mu?

Ana duymamazlıktan geliyor..

İSA — Yine mi gelmedi gece...

Ana susuyor... İsa yanına çöküyor..

İSA — Kabahati ben sana bulurum.. Bana bıraksan yapacağımı bilirim ama bırakmıyorsun...

ANA — Benim oğlum hayvan değil, sopayla, dayakla kim yola gelmiş ki o yola gelsin...

İSA — Sen öyle belle...

Kızgın kalkıyor, başını çevirince oğlu İsmail'i görüyor avluya girerken.

İSA — Nerdesin ulan sen, ha! Nerdesin sabahlara kadar...

İsmail cevap vermeden kapıya doğru yürüyor... Yanından geçiyor babanın.

İSA — Sana nerdeydin dedim.

Kapıya yaklaşmıştır, duruyor İsmail. Cevap vermeden bakıyor. İsa ona doğru yürüyor, kızgın.

İSA — Ne bakıyorsun yüzüme, cevap istiyorum senden.

Cevap yok.

İSA — Cevap ver diyorum.

Sözünü bitirirken tokatlıyor şiddetle... İsmail sustukça... «Cevap ver« «cevap» «cevap» diye tokatlıyor...

İSA — Cevap ver ulan, cevap... Tek kelime söyle hayvan.. tek kelime.

AHMET — Yapma abiciğim, ayıp ediyorsun..

Şişman şoför önce şaşkın bakıyor, ana koşup ayırmaya geliyor. Fakat İsa onu itiyor.. Şoför koşuyor ve elinden zorla alıyor oğlanı... İsmail hiç sesini çıkarmadan, çamaşır başındaki suyla ağzının burnunun kanını siliyor, bu ara İsa ile şoför konuşmaktadır...

İSA — Serseri oldu... Ana nedir baba nedir bildiği yok... Geceleri hep sokakta...

AHMET — Gençtir... Cahildir... Onun da aklı başına gelir birgün...

İSA — Biz de gençtik zamanında... Biz de gençtik... Anamız babamız ne derse onu yapardık, çıkmazdık sözlerinden...

İsmail kalkmış, eve girmiştir bu ara...

AHMET — Dünya kuruldu kurulalı herkes anasının babasının sözünden çıkmasaydı dünyada ilerleme olur muydu be İsa abi..

İSA — Niye öyle diyorsun... Peygamberimiz diyor ki...

AHMET — Bak, dinle beni... Peygamberimiz babasını dinleseydi peygamber olur muydu acaba?

İSA — Töbe, töbe de...

AHMET — Peygamberimizin babası müslüman dıydı?...

İSA — Töbe de, töbe..

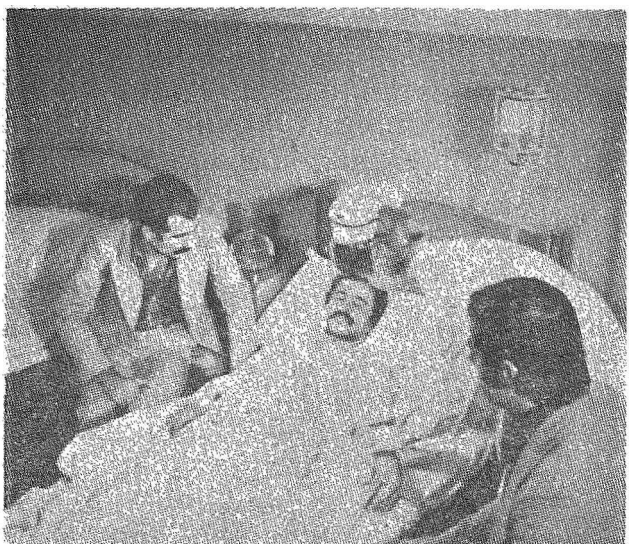
AHMET — En çok töbe diyenim, en çok da sürünenim çok şükür...

Kalkıp gidiyor, İsa yalnız kalınca eve yürüyor... Giriyor...

İSMAİLİN EVİ **(İç-Gündüz)**

Kapıdan bakıyor İsa... İsmail kahvaltılık birşeyler yiyor...

İSA — Nerdeydin, hâlâ söylemiyecek misin?

İsmail başını bile kaldırmadan lokmasını çiğniyor..

ANA — Bırak artık, nerdeyse nerde.. Koca çocuk oldu.. Gezer de tozar da... Biraz anlayışlı ol, evi de hapishane haline getirme. Mahkumun değil o!

HASTAHANE ODA **(İç-Gece)**

Serum takılmış Binali'ye, başucunda iki sivil polis...

POLİS — Adın?
BİNALİ — Binali.

POLİS — Zahmet olacak ama, soyadını da söyle.

BİNALİ — Binali Yeşilpınar...

POLİS — Yeşilpınar... Nerelisin?..

BİNALİ — Malatyalıyım.

POLİS — Vay be! Senin gibisi de çıkar mıymış Malatya'dan... Allah belanızı versin, memleketimizin adını da bokluyorsunuz. Kim vurdu seni, biliyor musun? Tanıyor musun?

Binali durakliyor..

POLİS — Kimdi vuran tanır mısın?

BİNALİ — Sana ifade vermiyeceğim... Daha terbiyeli biri gelsin..

POLİS — Bırak bu ağızları, seni kim vurdu, onu söyle...

Zaten bitkindir Binali... Susuyor, bakmıyor bile adamın yüzüne...

POLİS — Konuşmayacak mısın şimdi?

Binali susuyor...

POLİS — Bana küstü.. Peki... Sonra görüşürüz seninle...

Tehdit dolu bir tavır ve baş sallamayla, görevi yanındaki polise bırakıyor... Çıkıyor.. Binali bakıyor kapının kapanmasına...

2. POLİS — Bakma öyle davrandığına, biraz sinirlidir ama aslında iyi bir arkadaştır.

O da sizdendir... Hepimiz öyle değil miyiz? Biz de halk çocuklarıyız... Ama n'aparsın bazı konularda farklı düşünüyoruz. Biz de devrimciyiz yani. Fakat farklı düşünüyoruz. Peki neyse.. Seni vuranı biliyor musun Binali?

BİNALİ — Bilmiyorum, görsem de tanımam..

Bir başka polis (sivil) giriyor, ilgisizmiş gibi görünmekte, ayakta durmaktadır.

2. POLİS — Arkadaşların tanır mı acaba? Onlar belki biliyordur...

BİNALİ — Ben arkadaşları da tanımam..

1. POLİS — Nasıl tanımazsın... Afiş yapıştırmaya beraber gitmediniz mi?

2. POLİS — Fabrikadaki direnişe beraber gitmediniz mi?

BİNALİ — Hayır... Ben yoldan geçiyordum.. Kavga gördüm.. Aralamak için araya girdim, vuruldum...

2. POLİS — Polis gelince peki niye kaçtın?

BİNALİ — Hep korkarım polislerden çocukluğumdan beri korkarım... Bir polis görsem elli metre uzağından geçmeye çalışırım...

2. POLİS — Babanı ne iş yapar?

BİNALİ — Eskiden arzuhalcilik yapardı. Ankara'da Ulus'ta valilik binasının önünde istidacılık yapardı.

2. POLİS — Şimdi...

BİNALİ — Şimdi ne yaptığını bilmiyorum, sağ mı ölü mü, onu da bilmiyorum.. On ya-

şımdan beri de görmedim.. bizi hiç aramadı çünkü...

2. POLİS — Anan ne iş yapar?

BİNALİ — Zengin evlerinde hizmetçilik yapar...

2. POLİS — Kardeşlerin var mı?

BİNALİ — Bir bacım var... Çocuk bakıcılığı yapar.

2. POLİS — Nerde?

BİNALİ — Bir şarkıcı karının çocuğuna bakar geceleri.

Doktor ve hastabakıcı Zeynep giriyorlar...

DOKTOR — Beyler bu adam yaralı... Mümkünse sorgunuzu kısa kesin...

2. POLİS — Bitiriyoruz şimdi.. Nerde oturursunuz Binali? Eviniz nerde?

BİNALİ — Tarlabaşı, Arpacı Sok. No. 8

2. POLİS — Şu anda evde kimse var mı?

BİNALİ — İşe gitmediyse şu saatlerde bacım olabilir...

Zeynep üzgün bakıyor Binali'ye... Binali bitkin, gözlerini kapatıyor...

BİNALİNİN EVİ **(İç-Gece)**

Binali'nin, 17 yaşındaki bacısı Hatice'nin telaşlı ve endişeli yürüyen yüzünde, ısrarlı kapı vurulması... Hatice bir an durakliyor kapıda, korkuyla...

HATİCE — Kim o?

SES — Aç, Binali'nin arkadaşıyım.

HATİCE — Ne istiyorsunuz?
SES — Aç kapıyı... Önemli bir haberim var...

Hatice açıyor kapıyı, uzun namlulu bir tabanca dayanıyor alnına ve itiyor, Hatice korkuyla geri çekilirken üç dört kişi hışımla dalıyorlar içeri, onların da ellerinde silah vardır.

POLİS — Senden başka kimse var mı evde?
HATİCE — Yok.
POLİS — Annen nerde?
HATİCE — İşde...
POLİS — Ne iş yapar?

HATİCE — Hizmetçilik yapar... Haftada bir gün izinli gelir eve...

POLİS — Kardeşin ne yapar?

HATİCE — Bir dişçide çalışır...

POLİS — Şimdi nerde biliyor musun?

HATİCE — Bilmiyorum...

POLİS — Sen ne iş yaparsın?

HATİCE — Çocuk bakarım... Şarkıcı Sevim Şensay'ın çocuğuna bakarım geceleri...

POLİS — Ne zaman bakarsın?

HATİCE — On buçuk, onbirde giderim, sabah altıda dönerim eve...

Bütün bu konuşmalar, çekim biçimine göre ayarlanacak, sözlerin çoğu arama yapan polislerin üzerine düşecektir... İki oda, bir ara olan ev, didik didik edilir... Bazı kitaplar, bazı notlar alınır polislerce...

SEVİMİN EVİ YATAK ODASI (İç-Gece)

Sevim, tuvalet aynasının önünde, bütün boyalar, makyaj malzemeleri çevreye saçılmış, makyajını yapmaktadır. Kocası Kadir ile kızı Aslı'nın birbirleriyle oyunları, konuşmaları duyulmaktadır. (Bu konuşmalar orada ayarlanacak.)
Sevim makyajını bitirip çıkıyor salona.

SEVİM — Saat onbir oldu, gelmedi bu kız.. Hiç yapmazdı böyle, n'oldu acaba?

Bir yandan kızıyla oynayan Kadir, arada

da cevap verir...

KADİR — Önemli birşey olmuştur. Yoksa gelirdi...

SEVİM — Geç kalacağız...

KADİR — Sen git... Ben biraz bekleyeyim, gelmezse çocuğu geçerken arkadaşlardan birine bırakır yetişirim sana...

SEVİM — Öyle yapalım... Tuvaletlerimi sakın unutma...

Acele çocuğunu öpüyor.

SEVİM — Hadi bakalım, misafirliğe gidersen yaramazlık yapma.

SEVİM gidiyor. Çıkarken Kadir'e.

SEVİM — Çantam nerde, salondaydı galiba.

KADİR — Herhalde, güle güle...

Baba ile kız oyunlarına devam ediyorlar... Kadir, telefona gidiyor sonra, numaraları çeviriyor, çocuk kendi kendine ortaya saçılmış oyuncaklarıyla oynuyor...

KADİR — Alo... Semiha abla! Merhaba abla... Ben Kadir ...Bir ricam olacaktı... Bizim kız gelmedi... Çocuğa bakan kız... Gelmiyebilir de... Öyle birşey olursa çocuğu size bırakabilir miyim geçerken...

Kapının zili çalıyor...

KADİR — Bir dakika abla... Kapı çalındı, belki gelmiştir...

Kapıya gidiyor, küçük kız da koşuyor kapıya.

SEVİMİN EVİ - SALON **(İç-Gece)**

Açıyorlar kapıyı... Hatice'dir gelen.. Kadir pek dikkat etmeden kızın yüzüne telefona koşuyor...

KADİR (ses) — Kız geldi abla sağol... Tabii.. tabii, tabii.. Bilmez miyim canım ablam... Hürmetler ederim, sağol... Allahaısmarladık..

Sözlerin bir kısmı Hatice'nin üstüne düşmüştür, bitkindir Hatice. Küçük kız kucağına fırlamıştır bile..

K. ASLI — Niye geç kaldın Hatice abla?..

Aralarında her zamanki konuşmalar oluyor.

Kadir dönüyor, aceleyle sazını, karısının eşyalarını alırken konuşuyor..

KADİR — Niye geciktin Hatice?..

Hatice bitkin, nasıl anlatsın bilemiyor...

KADİR — Neyin var... Betin benzin de soluk. Tatsız birşey mi oldu?

HATİCE — Sonra anlatırım...

Küçük kucaktan inmiş, koşmaktadır kendi kendine...

KADİR — Beğenmedim halini... Anlat bana...

HATİCE — Sonra anlatayım.

KADİR — Peki... Biliyorsun her konuda sana yardım ettiğimi değil mi?

Başını sallıyor Hatice, Kadir eşyalarla kapıya gelmiştir.

Hatice onu uğurluyor. Kadir onu önce yanağından, sonra da dudağından öpüyor hafifçe... İlk defa oluyor bu, belli... Kadir gülüyor ona ve gidiyor.. Hatice kapıya yaslanıyor ve elini dudaklarında gezdiriyor, sonra gözleri doluyor, ağlıyor...

Küçük kız onun ağladığını görüyor odadan çıkınca... Merakla bakıyor... O da az sonra dudağını sarkıtarak ağlamaya başlıyor...

SOKAKLAR **(Dış-Gece)**

Işıklı yazılarla, neonlarla, çeşitli ışıklı reklam araçlarıyla, renk renk banka ilanları, emperyalizmi simgeleyen ışıklı ilanlar, büyük otel isimleri, burjuva pisliklerini anlatan bar, kulüp yazıları, dinamik bir kurgu ile yoğun biçimde anlatılıyor.. Yazılar ve ilanlar, reklamlar, afişlerle anlatılan, ülkenin bağımlılığıdır aslında. Emperyalizmin yansımalarıdır...

Gonklu bir alan saati (ya da çan, kilise çanları) boğuk ve etkili çalıyor, gecenin saat üçü-dördüdür belki...

Tenha bir iki sokak... Tek tük araba geçiyor yalnızca...

KAMPUCHEA
AMERIKA

Akif'i, bel çekimde üç beş adımlık bir yürüyüş içinde görüyoruz. Duruyor Akif. Akif yüksektedir.

Baktığı yandan plonje, önde İsmail, beş on adım gerisinde Sedat, beş on adım gerisinde de Ömer'i görüyoruz... İsmail'in koltuğu altında bir kalıp, Sedat'ın elinde boya kutusu, Ömer'in elinde de başka bir yazı kalıbı vardır...

Akif, onları kollamakta, herhangi bir tehlikeye karşı korumaktadır, belli bu... İsmail kalıbı yere seriyor ve durmadan yürüyor, arkadan gelen Sedat, kalıbı boyuyor, Ömer o boyarken yanından geçiyor... Hızır'ı görüyoruz, ilk kez, yerde boyanıp bırakılan kalıbı topluyor, gidiyor. Yazının üzerinde kalıyoruz.

«BAĞIMSIZ TÜRKİYE»

BAŞKA BİR SOKAK **(Dış-Gece)**

Duvara tutulmuş bir kalıp, kalıbın bir ucunu İsmail, bir ucunu Vedat tutmuş, Sedat boyamaktadır...

Bir sarhoş geliyor... Bir an durup bakıyorlar...

SARHOŞ — Ne yazıyorsunuz burda?

SEDAT — Görmüyor musun Kahrolsun Amerika yazıyoruz...

SARHOŞ — Niye yazıyorsunuz? Kimden izin aldınız?...

SEDAT — Sen sarhoş olmak için kimden izin aldın?..

SARHOŞ — Canım istedi içtim... Memlekette hürriyet var... değil mi? İster içerim, istersem içmem...

Akif geliyor karşı taraftan..

SES/SARHOŞ — Ama siz yazamazsınız. Yazdırmayız istersek...

Yazı da bitmiştir bu sıra, Akif sarhoşun karşısına geldiğinde..

AKİF — Gel bakalım arkadaş, gel konuşalım seninle...

SARHOŞ (ses) — Ne konuşacaksın ulan benimle.

AKİF (ses) — Ulanla konuşma terbiyeli ol.

SARHOŞ — Bana terbiye mi öğreteceksin hıyar.

AKİF — Köpeklik etme... it herif...

Sarhoş geriye çekiliyor, yumruk için hamle yapıyor sözde.. Bir yumruk sallıyor, Akif çekiliyor.

AKİF — Bak kırarım bir tarafını, haydi git işine, bela arama...

Sarhoş bir daha saldırıyor, çekiliyor Akif.

SARHOŞ — Sen beni biliyor musun ben kimim, bana Sırmalı Mustafa derler ki adamın iliğini...

Akif bir yumrukta yere seriyor onu... Sar-

hoş şaşkın, neye uğradığını bilemiyor..

SARHOŞ — Naptın be.. Niye vurdun?...

Akif üstüne yürüyünce geri geri çekilmekte...

SARHOŞ — Kötü birşey mi söyledik abi? Bir terbiyesizlik mi yaptık.. Niye vurdun anlamadım ki! Ben yoldan geçiyordum işte.

Akif kolundan tutuyor sarhoşun...

AKİF — Ne yazıyor burda?...
SARHOŞ — Kahrolsun Amerika, yazıyor abi...
AKİF — Duymadım, yüksek sesle söyle..
SARHOŞ — Kahrolsun Amerika yazıyor.
AKİF — Duymuyorum, daha yüksek...
SARHOŞ — Kahrolsun Amerika..
AKİF — Bağır!..
SARHOŞ — Kahrolsun Amerika!
AKİF — Hadi şimdi gidelim...

İtiyor.. Sarhoş kendini toparlamaya, üstünü başını düzeltmeye çabalıyor. Olanları kavrıyamıyor. Başını sallıyor kendi kendine..

SARHOŞ — Vay be Amerika...

Akif yürümüştür bile, sarhoş kendi kendine söyleniyor...

SARHOŞ — Vay be Amerika... Bak sen şu Amerika'nın yaptığı işe. Vay Amerika vay..

Yürüyor sallanarak ve bağırıyor önce yavaş, sonra yüksek, sonra daha yüksek sesle..

SARHOŞ — Kahrolsun Amerika!

SEVİM'İN EVİ **(İç-Gece)**

Hatice kanapede uyuyakalmıştır. Yüzünde ağlıyan çocuk sesi duyuluyor.. Uyanıyor az sonra, çocuğun ağladığını anlıyor, gidiyor çocuğun odasına... Çocuğu sallıyarak, gereken ilgiyi göstererek uyutuyor yeniden, duvar saati beşi çalıyor... Pencereden bakıyor, yolda... birinin yazı yazdığını görüyor yola...

Yazı yazan gidiyor, arkadan gelen kalıbı topluyor... Gidiyor, yazıda kalmıştır gözü. «*KAHROLSUN FAŞİZM*»

Kapı çalınıyor, gidiyor kapıya, delikten bakıyor...

Delikten görünen adam,

HATİCE — Kimi istiyorsunuz?

MUHSİN (ses) — Sevim hanımı.

HATİCE — Sevim hanım yok, daha gelmediler.

MUHSİN (ses) — Biliyorum... Ben arkadaşıyım.. Yabancı değilim...

Açıyor kapıyı... Muhsin giriyor..

Güleç, sempatik, şişman bir adamdır. Saçı da döküktür...

MUHSİN — Merhaba..

HATİCE — Buyrun.

Hatice hem şaşkın, hem alışkın böyle adamların eve gelmesine, belli.

MUHSİN — İçecek birşey var mı?

Oturmak için uygun yer arıyor... Bir yandan da saatine bakıyor.

HATİCE — Kimsiniz siz?...
MUHSİN — Arkadaşıyım... Sen Sevim'in nesi oluyorsun?
HATİCE — Çocuğuna bakarım. Kızına...
MUHSİN — Çocuğu mu var Sevim'in?...

Hayret etmiştir...

HATİCE — Dört yaşında bir kızı var... Ne içersiniz?
MUHSİN — Bira var mı.. Soğuk...
HATİCE — Peki..

Hatice bira getirmek için gidiyor... Adam odadaki eşyalara, masadaki dergilere, duvardaki resimlere bakıyor...
Hatice'nin sesi geliyor...

HATİCE (ses) — Sizi Sevim hanım mı davet etti?..
MUHSİN — Evet...
HATİCE — Kocasının haberi var mı?

Birayla görünüyor..

MUHSİN — Kocası mı... Evli mi Sevim?
HATİCE — Evli... Saz çalar Sevim hanıma...

Beraber çalışırlar gazinolarda...
Birayı içerken tatsızdır yüzü... Bir ara kalkıp gitmeyi bile düşünüyor... Asansörün sesi duyuluyor... Hatice dikkat kesiliyor...

MUHSİN — Kocası da burda mı şimdi?
HATİCE — Burda...
MUHSİN — Ya!..

Ne yapacağını düşünürken, kapı önünde gürültüler, asansörün kapısının açıldığı, bir kadının güldüğü, kapının anahtarla açıldığı duyulur... Kadın gülüyor...

SEVİM (ses) — Sarhoş olunca hep böyle yaparsın tatlım, deliği bir türlü bulamazsın.

Arsız, gülüşmeler...
Muhsin endişeyle bakarken...
Kapıda Sevim, elinde sazı, kadının giysileri Kadir görünüyor...

SEVİM — Aaaa! Kim gelmiş, bak hele... Merhaba tatlım, nasılsın?.. Bu ne sürpriz böyle...

Adam kararsız ve tedirgin, uzanan eli sıkıyor. Kadir'e bakıyor nasıl davranması gerektiğini bilemeden... Kadir kapıda donuk tanımadığı bir adam görmenin tatsızlığıyla duruyor. Sonra yürüyor, eşyaları bırakmak için odalardan birine... Hatice kuşkuyla izlemektedir, Kadir'in elin-

den bazı eşyaları alıyor geçerken, arkasından yürüyor...

SEVİM — Arama vardı yollarda, tıkandık kaldık, bizi de aradılar didik didik... Bir hadise olmuş galiba; hapishaneden mi nerden bir adam mı kaçmış ne...

Adam yavaş sesle...

MUHSİN — Arkadaş kimdi?

Muhsin başıyla odaya geçen kocayı işaretliyor tedbirli olarak...
Sevim gülüyor...

SEVİM — Ha! Kadir mi? Kadir kocam benim.. Çok iyi insandır, bakma öyle sert göründüğüne.. biraz kıskançtır, o kadar... Hatice! Hatice!

Hatice görünüyor.

HATİCE — Buyur abla!
SEVİM — Bana da bira getir tatlım...

Muhsin'e dönüyor...

SEVİM — Çok bekledin mi?
MUHSİN — Yok, az önce geldim.

Tedirgindir adam... Muhsin'in yanağından öperken Sevim, Hatice geliyor, sessiz kalıyorlar...

HATİCE — Kadir abi çağırıyor...

Yavaş sesle söylemiştir birayı verirken...

Sevim, biradan bir yudum içiyor, kalkarken...

SEVİM — Gelirim şimdi...

Yanağından öpüp gidiyor pervasız, sallanarak...
Muhsin tedirginliğini bastırmak için bira içiyor, Hatice de çekilmiştir...

SALON **(İç-Gece)**

Muhsin, birasının son yudumunu içerken, toparlanıyor... Kadir'le Sevim geli-

yor çünkü... Hatice en geride olanlardan tatsızlık duyan bir gözle bakıyor...

SEVİM — Sizi tanıştırmadım değil mi? Muhsin bey... Kocam... Kadir..

MUHSİN — Nasılsınız beyfendi...

KADİR — Teşekkür ederim, hoş geldiniz. Buyrun. Oturun.

Oturuyorlar...
Hatice donuk bakıyor...
Muhsin sigara ikram ediyor Kadir'e, Sevim plak çalmak için kalkmıştır... (ya da teyp)

KADİR — Sizinle daha önce karşılaşmış mıy-

dık, yabancı gelmiyorsunuz...

SEVİM — Biz birbirimize hep akrabayız be şekerim... Yeşilçam olsun... Bizim muhit olsun... Hep akrabayız. Ordan burdan, sağdan soldan hep akrabayız...

Gülüyor Sevim.. Muhsin ölçülü gülüyor... Kadir gülmüyor... Sevim Hatice'ye dönüyor...

SEVİM — Hatice, sen gidebilirsin tatlım, bir daha geç kalma, olur mu?

Hatice bir an içeriye giriyor...

KADİR — Ben Hatice'yi bırakıp geleyim...

Elini uzatıyor...

KADİR — Tanıştığımıza memnun oldum...
MUHSİN — Ben de...
SEVİM — Sakın gecikme şekerim...

Hatice de çıkmıştır...

KADİR — Hemen gelirim...
HATİCE — İyi geceler...
SEVİM — İyi sabahlar...

Gidiyorlar, kapı kapanıyor... Sevim kapıda kalmıştır...

MUHSİN — Sahiden kocan mı bu adam?...
SEVİM — Tabii... Niye sordun?
MUHSİN — Nikahlı mı?
SEVİM — Nikahlı...
MUHSİN — Allah Allah, benim hiç aklım ermedi bu işe... Hemen gelir mi?

Sevim karşısına gelmiştir...

SEVİM — Medeni bir insandır, anlayışlıdır, ne zaman geleceğini bilir...

Öpüyor adamı...

ARABADA **(İç-Sabah)**

Kadir'in sessiz, kararsız, sahte yüzü... Arabayı kullanıyor Kadir.
Hatice ön camdan ve pencereden çevreyi izliyor...

KADİR — Artık bıktım. Bu işler benim yapa-

cağım şeyler değil. Biliyorum kötü bir niyetleri yok... Ama bana ters geliyor artık... Ters... Ben Anadolu çocuğuyum..

Hatice kayıtsız dinliyor.

KADİR — Kızıyor musun bana Hatice?

Seslenmiyor Hatice...

KADİR — Kızıyorsun, anlıyorum.

Bakıyor Hatice'ye...

KADİR — Dokuz aydır bizdesin... Herşeyimizi biliyorsun artık... Seninle bir yere gidip oturalım, dertleşelim biraz, ister misin?

HATİCE — Nereye?

KADİR — Nereye istersen. İstersen size gidelim...

HATİCE — Bizim ev darmadağın... Polisler evimizi aradılar gece.

KADİR — Niye?

HATİCE — Bilmiyorum. O yüzden geciktim. Çok korktum.

KADİR — Annen yok muydu?

HATİCE — Haftada bir gelir o. Abim de yoktu. Galiba abim için aradılar evi...

Kadir herşeyi anlamış gibi, sahteliği-gittikçe belirlenen biçimde başını sallıyor.

KADİR — Anlıyorum.. Devrimci falan mı abin?

HATİCE — Bilmiyorum ki...

KADİR — Neyine gerek böyle şeyler be Hatice. Kafasını kullanan her zaman kendini kurtarır.. Çalışan kazanır.. Ne gereği var... değil mi? Sonra herşeyin bir zamanı var... Zamanı olsa biz de gireriz... Biz de halk çocuğuyuz..

Başını tasvip etmiyorcasına iki yana salliyor.

KADİR — Gidelim mi bir yere Hatice... Ne dersin?..

HATİCE — Bilmem ki ...Nereye?

KADİR — Nereye dersen.. Bana yardımcı ol Hatice, yardım et.

Elini uzatıyor kıza... Kız da elini tutuyor Kadir'in...

KIR **(Dış-Gündüz)**

Güneş doğuyor...
Arabanın kuytu bir yere çekildiği, gizlilik duygusu verdiği belli... Arabanın içinden çekimle... Arka tarafta seviştikleri belli... Tam görünmüyorlar... Ağaçların, dalların ardında...
Kızın etekleri kaymış... Adam üstünde...

HATİCE — Yapma Kadir abi... Sonunda pişman olmıyalım...

KADİR — Niye olalım Hatice... İstersen ev tutarım sana...

HATİCE — Bırak beni Kadir abi... bırak..

Burda kalsın... Bu kadar yeter abi... Bu kadar kalsın... bu kadar abi...

KADİR — Ev tutarım sana... Alırım da... Ayrılırım Sevim'den.. ayrılırım... İstersen...

HATİCE — Yeter abi ...abi yeter... bu kadar yeter!

Fakat kesin bir karşı koyuş yoktur... Yüzleri hiç görünmüyor, fısıltı halinde bütün konuşmalar...

OTO İÇİ **(İç-Gündüz)**

Hatice'nin yakın çekimi, ağlıyor sessizce, gözlerindeki yaşı siliyor... Kadir sessiz direksiyonda ve hep yola bakıyor... Hatice birşeyi kaybetmenin ağıdını yaşıyor... O sessiz, duygulu ve etkili yüz çekimi...

FABRİKA **(İç-Gündüz)**

Akif fabrikada, işinin başında... Ciddi, yorgun yüzü... Makinaların gürültüsü...

FABRİKA ÖNÜ **(Dış-Gündüz)**

Fabrika dağılıyor, az sonra Akif ve Ömer görünüyor...

Akif, tek yürürken, arkasından telaşlı ayak sesleri duyunca, dönüp bakıyor... Zeynep'tir...

ZEYNEP — Merhaba...

AKİF — Merhaba...

Akif birşeyler sezmiştir...
Durmadan yürüyorlar...

ZEYNEP — Ben bir arkadaşınızdan geliyorum. Hastahaneden...

Akif, Binali'nin yanlışlığını yine vurgulayacak birşey bulmuştur, kızgınlığını belli etmez...

AKİF — Hangi arkadaş?.. Anlıyamadım...

ZEYNEP — Binali... Geçen gün afiş yapıştırırken yaralanan...

AKİF — Bir yanlışlık olmasın... Benim böyle bir olaydan haberim yok... Böyle bir arkadaş da tanımıyorum.

ZEYNEP — Sizin adınız Akif değil mi?

AKİF — Evet, Akif benim, ama aradığınız Akif değilim, müsaadenizle...

Servis otobüsüne biraz hızla atlıyor, Zeynep yalnız kalmıştır, anlamamıştır olanı... Otobüsün arkasından bakar...

AKİFİN MAH. EV ÖNÜ **(Dış-Gündüz)**

Akif evine doğru yürüyor...
Yüzünde, eve yaklaştıkça bir endişe beliriyor...
Evde hayat izi yoktur.. Kapı kapalıdır... Kapıyı vuruyor, beklerken bir sigara yakıyor, tahminlerini düşünüyor...

KOMŞU (ses) — Anahtarı...

Komşu kadını görüyoruz...

KOMŞU (devamla) — Bize bıraktı Sultan...

Atıyor...
Akif kapıyor; belli etmemeye çalışıyor Akif.

AKİF — Bir yere mi gitti?...

KOMŞU — Bilmiyorum.. Sen bilirmişsin! Öyle söyledi.

AKİF — Peki bacım... Sağolasın...

Kapıyı açıp girmiştir...

AKİFİN EVİ **(İç-Gündüz)**

Akif çevreye bakıyor, belli ki bazı eşyalar toplanmış, götürülmüştür, odaya giriyor... kadının yokluğunu belli eden yoğun sessizlik ve bazı eşyalar... O büfe... küçük, basit eşyalar... Akif onlara hüzünlenerek bakıyor... Duygulanmıştır... Duvarda evlilik resimleri... Ne yapacağını düşünüyor Akif...

AKİFİN KAYINBABASININ EVİ... AVLU... (Dış-Gündüz)

Yakın çekimde kaynana...

KAYNANA — Hangi yüzle geliyorsun buraya... Biz kızımızı sana köle mi verdik?

BALDIZ — Bunlara namuslu karı yaramaz, orospuluk etse daha tatlı olurdu... Git gözüm görmesin seni.. Git.. Ne halin varsa gör... Sultan'ı rahat bırak.. Dünya

orospular dünyası olmuş artık... Orospular geçerli... Biz de orospu olsak tatlı oluruz...

Konuşmaların bir kısmı Akif'in yüzüne düşmekte. Kaynananın ilk sözleri kayınbabanın yüzüne düşüyor...

KAYNANA — Bir sabret, iki sabret, üç sabret... Bu kadar da olmaz, olmaz. Gavur olsa yapmaz bu kadar... İnsanda biraz vicdan olmalı... Ah talihsizim, kara yazgılım..

KAYINBABA — Ulan bu dırdır, tantana... Durun adam bir soluk alsın be... Karı koca arasına ne giriyorsunuz. Varsa bir meseleleri aralarında hallederler. Siz ne karışıyorsunuz?... Haydi defolun, dinden imandan çıkartmayın adamı...

Kovalıyor, kaynana ile kızını, onlar söylenerek evin kapısına doğru gidiyorlar... Kayınbaba taş alıp atıyor onlara sonunda, söylenerek...

KAYINBABA — Bu karı milletinin çenesinden korkmayan kafir arkadaş...

Akif'e dönüyor...

KAYINBABA — Sen bunlara bakma, konuşurlar... Gel otur şöyle...

Akif'e yer gösteriyor... İçeriye sesleniyor...

KAYINBABA — Şişenin dibinde rakım ola-

caktı benim. Getirin.

Akif'e dönüyor...

KAYINBABA — Derdiniz nedir? Niye geldi bu kız eve?

Akif söze nereden başlıyacağını düşünüyor... Kayınbaba onu izliyor... Akif tam başlıyacaktır, yarım şişe rakıyla baldız geliyor.

BALDIZ — Şımart, şımart... Kafayı çekip beraber gidin zamparalığa...

KAYINBABA — Gidersek gideriz, sana mı soracaktık.. Sahip olun kocanıza, gitmesinler zamparalığa..

BALDIZ — Bizim suçumuz ne peki, kazara başımızı kaldırsak, kime baktın, niye baktın diye kolumuz kanadımız kırılsın.. Siz yapınca...

Kayınbaba fırlıyor yerinden...

KAYINBABA — Biz yapınca siz de yapacaksınız ha!...

Tokadı sallıyor, tutturamıyor...

KAYINBABA — Görüyorsun değil mi?.. Bunlarla başedilmez olmuş artık... Senin karı da böyle mi?

Bir yandan da bardaklara (çay bardakları) rakı koyuyor.

AKİF — İzin verirsen ben içmeyeyim...

KAYINBABA — İç.. İç.. İyi gelir.

AKİF — İçkiyle aram yok pek...

KAYINBABA — Olsun... İç bir yudum.. Haydi sıhhatine, şerefine..

Bardakları tokuşturuyorlar...

KAYINBABA — Nedir derdiniz, anlattıkları doğru mu?... Sık sık eve gelmiyor diyor... Karı marı diyor, nedir bunlar?

Akif kısa bir duraktan sonra...

AKİF — Yok böyle birşey. Eve gelmediğim doğru bazı günler... Ama Sultan'ın zannettiği sebeplerden değil. Biz fakir insanlarız baba, bizim karı kızla ne işimiz var... Sebep karı değil, sebep başka...

Akif duraklıyor...

KAYINBABA — Nedir oğlum?...

AKİF — İzin verirsen, anlatmıyayım, Sultan'a anlatırım... Onunla konuşursam daha iyi olur...

Kayınbaba düşünüyor, kalkıyor az sonra...
Akif yalnız kalıyor... Akif'in yüzünde kalıyoruz bir süre... Başını kaldırıp bakıyor kapıya. Çevreyi izliyor Akif... Az sonra kayınbaba çıkıyor kapıdan..

KAYINBABA — Gel oğlum...

Kapıdan kaynana, baldız çıkıyorlar, Akif eve giriyor...

Sultan'ın yüzünde kapının açılıp kapandığını görüyoruz... Akif bir sigara çıkartıyor, sessiz, kendine özgü durgunluğu içinde yakıyor.

AKİF — Yanlış yaptın Sultan. Evimizi bırakmamalıydın...

Sultan cevapsız bırakıyor...
Bebeği alıyor yatağa yatırıyor...

AKİF — Eve hiç sarhoş geldiğimi gördün mü? Bir günden bir güne sana kırıcı bir söz söyledim mi? Ne kazandıysam ay başında sana teslim etmedim mi?

Sultan ilk kez başını kaldırıyor, gözleri dolu doludur...

SULTAN — Ya geceleri... Nerelerde sürtüyorsun geceleri?...

AKİF — Şimdi anlatamam, zamanı gelince anlatırım demedim mi?

Susuyor Sultan...

AKİF — Biz fakir insanlarız Sultan... Bizim de kendimize göre bir fikrimiz, bir düşüncemiz var.. İnan ki kadın kız yok benim hayatımda. Günü gelince sen de öğreneceksin herşeyi, o zaman bana hak vereceksin.. Şimdi anlatamam sana. Ama bir gün mutlaka anlatacağım..

Sultan başını kaldırıyor, yüzünde kararsızlık vardır...

AKİF — Evimize dönelim Sultan...

SULTAN — İnanmıyorum sana... Kandırıyorsun beni!

AKİF — Peki Sultan.. Sen bilirsin... Peki.. Bazı şeyler var, anlatılmaz.. ben gidiyorum, kararını değiştirirsen evimizdeyim.

Çocuk kendi kendine el kol sallamakta, oynamaktadır...
Akif alıyor çocuğu kucağına, gülümsemeye çalışıyor... Sultan sessizce ağlıyor... Çocuğu teslim edip çıkarken...

AKİF — İyi düşün... Çok düşün.. Ve yanlışlık yapma...

Çıkıyor...
Yalnız kalıyor Sultan ve ağlıyor...

KİRALIK DAİRE **(İç-Gündüz)**

Yürüyen ve çevreye bakan Hatice'nin yüzünde, ev sahibine vekalet eden kapıcının evin özelliklerini anlatımı duyuluyor... Kadir'in yüzünde de bir kısım sözler... Kapıcı evi gezerek Hatice'ye ve Kadir'e evi anlatıyor... Ev möblelidir... Üç aylığına kiralıktır...

KAPICI — Buyrun..

KADIR — Aylığı nedir?

KAPICI — Aylık 4000.. Üç ay, üç ay peşin

ödeyeceksiniz.

Hatice evi sevmiştir... Kadir'le kapıcının konuşmaları altında geziyor evi... Banyoya, mutfağa, yatak odasına bakıyor... Boş yatak..

KADİR — İyi... Biz yeni evliyiz de... Eh bebeğimiz olana kadar bize yeter de artar bile. Tamam mı şekerim.. Tamam tuttuk..

OTO İÇİ **(İç-Gündüz)**

KADİR — Anan duyarsa bi şey der mi Hatice?..

HATİCE — Anamdan korkmuyorum.. Ne diyecek.. Çok çok bağırır çağırır. Ama abim duyarsa kötü...

KADİR — Korkuyor musun?

HATİCE — Abimi hem severim, hem korkarım. Abim de beni çok sever, ama durumu öğrenirse, herhalde hoş karşılamaz.

KADİR — Ne yapar peki?

HATİCE — Bilmem ki...

KADİR — Biz niyeti ciddi olan insanlarız Hatice... İki üç ay bu evde idare ederiz... Sonra ayrılacağım Sevim'den... O zaman evleniriz... Ne diyebilirler ki bize... Uygun bir zamanda abinle tanıştırsan beni iyi olur, ama anlatma durumu.

Hatice endişeli, fakat mutlu aynı zamanda... (Yakın resimden)

BİRİNCİ ŞUBEDE BİR ODA (İç-Gündüz)

Yakın çekimlerle, bir albüme yapıştırılmış devrimci resimleri... Bunlar hareket içinde sivrilmiş arkadaşların yandan ve önden çekilmiş resimleridir... Bir kısım resimler de, yürüyüşte, toplantıda, grevde çekilmiş devrimci resimleridir.

MUAMMER — Peki, bunlardan tanıdığın yok mu hiç?

BİNALİ — Yok.. tanımıyorum.. hiçbirini...

MUAMMER — Hiç karşılaştığın olmadı mı bunlardan biriyle?...

BİNALİ — Olmadı...

(Hastahanede gördüğümüz)

2. POLİS — Aklınca bizi atlatmaya çalışıyor. Öyle sayalım Binali. Fakat söylediklerin inandırıcı gelmedi bize... Yanılmam ben kolay kolay. Seninle tekrar karşılaşacağız bilesin... O zaman sorarım sana...

MUAMMER — Yanlış ifade veren ne ilksin, ne de son Binali... Oysa biz çok şeyi biliyoruz.. Pekala, ne diyorsa öyle yazın ifadesini.

EMNİYET SARAYI ÖNÜ (Dış-Gündüz)

Zeynep beklemektedir. Bir yandan çevreyi kollarken, bir yandan da kapıyı gözlüyor... Girenler çıkanlar... Zeynep kapıda Binali'yi farkediyor. Binali yürüyor...
(Binali topallamaktadır)

SOKAK **(Dış-Gündüz)**

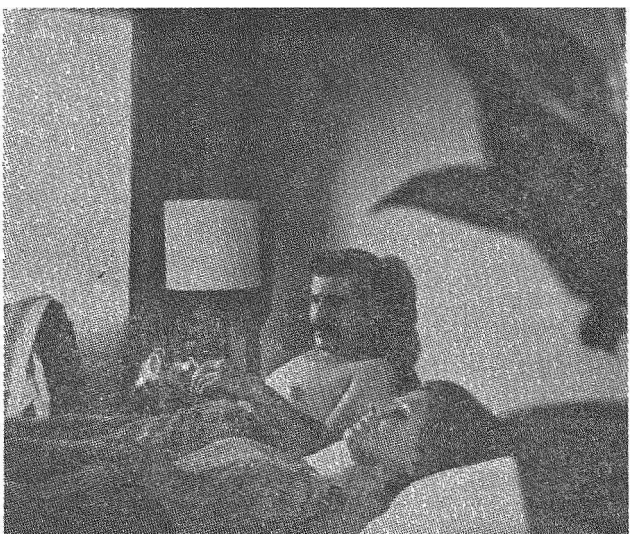
Binali'yle Zeynep yanyana yürüyor... Hayatın kalabalığı ile birlikte...

ZEYNEBİN EVİ **(İç-Gündüz)**

Karşılıklı yakın çekimlerle rakı kadehlerini vuruyorlar..

ZEYNEP — Sağlığına...
BİNALİ — Sağlığına...

İçiyor Binali..

ZEYNEBIN YATAK ODASI **(İç-Gündüz)**

Yatmışlar, belli. Yatakta ikisini birlikte göreceğiz sonra, fakat ilk resim Zeynep'in yakın yüzüdür.

BİNALİ (ses) — Babam Ulus'ta Valilik Binası önünde istidacılık yapardı. Çok içki içerdi ve her akşam eve mutlaka bir arkadaşını getirirdi. Annem hizmet ederdi onlara, ben de bacım da evin bir köşesinde otururduk sessizce, onları seyrederdik. Ve beklerdik, babam ne zaman annemizi dövecek, onu beklerdik. Çünkü babam annemi her gece döverdi. Bahanesi de şuy-

du. Annem misafirlere bakmıştır sözde. Be dürzü madem bu kadar kıskançsın tek odalı evine içki içmeye adam getirmek de ne oluyor. Babam annemin üstüne Firdevs isimli bir kadınla evlendi. Annem ve Firdevs anne çalışırdı. Hizmetçilik yapardı ikisi de. Kazandıkları parayı olduğu gibi babama verirlerdi... Babam içerdi o paralarla... İçer ve sızardı. Sızdığı zamanlar da altına işerdi hep... Çocuk gibi altına işerdi..

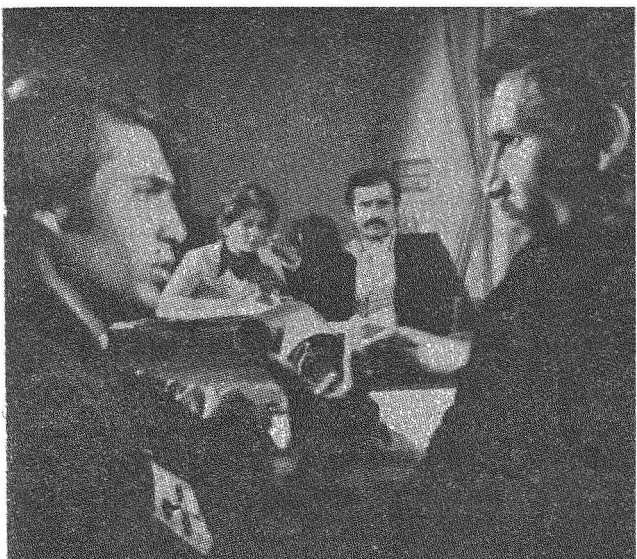
Biran durakliyor Binali.

BİNALİ — Sonra annem kaçtı evden. Dayanamadı babamın dayağına. Birgün de bizi kaçırdı...
O gün bugündür darmadağın bir hayat yaşarız... Anam hizmetçi yine... Bacım da çocuk bakıcılığı yapar... Bense pisliklerimden kurtulmak için çırpınıyorum... Arkadaşlar çok kızıyorlar içki içmeme.. Akif de bu yüzden kızıyor bana... Seninle konuşmaması da bu yüzden. Gizlilik ilkesine uymadım, sorumsuz davrandım, biliyorum...

BİLDİRİ BASILAN ODA **(İç-Gündüz)**

Bu sahnede
Bildiri basılıyor ve okunuyor. Binali ve Zeynep de var..

OSMAN — Arkadaşlar, biliyorsunuz C.H.P. mi-

tingine katılma ve bildiri dağıtma kararı aldık.

AKİF — Bildiriyi son defa gözden geçirsek.

BİNALİ — Yararlı olur, Sedat bildiriyi okur musun?

SEDAT — Dinleyin arkadaşlar..

Bildiri okunuyor.

İŞÇİLER, KÖYLÜLER,
TÜM HALKIMIZ...

Bugün bu meydanda toplanan binlerce kişi aslında umuduz şunda bunda demek için değil, emperyalizmi ve faşizmi birkez daha la-

netlemek için toplanmıştır.

Ülkemiz ekonomisinden kültürüne kadar emperyalizme bağımlı geri bıraktırılmış bir ülkedir. Ülke yönetimine emperyalizm ve onların işbirlikçileri tekelci burjuvazi, büyük ticaret burjuvazisi ve en büyük toprak ağalarının oluşturduğu güçlü azınlık sistemi hakimdir. Bunlar ülkemizde faşizmin uygulayıcılarıdırlar.

YURTSEVER HALKIMIZ...

Emperyalist KAPİTALİST KAMP bugün büyük bir çöküş içindedir. Ekonomik alanda hergün çıkmaza girmekte, buna bağımlı olarak politik alanda da günden güne gerilemektedir..

KARDEŞLER...

Bu kavga ezilenlerin kavgasıdır. Yıllardır süren bu kavgada ezilenlerin öncüsü olan işçi nice canlar verdi. Haklarını zorlu mücadelelerle hakim sınıflardan söke söke aldı.

Sömürücüler, hakkımızı almak için verdiğimiz mücadelede karşımıza sıkıyönetimi, panzeri, polisi, askeri çıkarırlar. Çünkü onlar, can çekişen asalaklardır. Sonlarını biraz daha geçiktirebilmek için alabildiğine saldırganlaşırlar. Ama bir avuç sömürücünün zulmü ve baskısı milyonların selini durduramaz...

Bugün yine halkımızın gelişen devrimci mücadelesi baskı ve zulümle engellenmek isteniyor. İşçiler toplu işten çıkarılıyor, gecekondular yıkılıyor, işçiler, köylüler, gençler, öğretmenler emperyalizm ve yerli ortaklarının

komando bozuntuları tarafından kurşunlanıyor.

Baskı, sömürü ve zulme karşı işçiler, köylüler, gençler tüm halkımız tek bir yumruk olup mücadele edelim.

Egemen güçler alabildiğine örgütlüdür. Biz de hızla örgütlenmek, bilinçlenmek zorundayız. Çünkü haklı olmak direnmek savaşmak demektir.

KAHROLSUN FAŞİZM

KAHROLSUN EMPERYALİZM

YAŞASIN HALKIMIZIN BAĞIMSIZLIK VE DEMOKRASİ MÜCADELESİ

OSMAN — Ne diyorsunuz arkadaşlar. Basalım mı?

SESLER — Basalım.

BİNALİ — Kimler dağıtacak?

OSMAN — Burda bulunan herkes...

C.H.P. TAKSİM MİTİNGİ (Dış-Gündüz)

Çekilen kısımlara bildiri dağıtan, gazete satan, pankart tutan Akif, İsmail, Sedat resimleri eklenecek.. Binali ve Zeynep de var kalabalığın içinde..

(Emeğin Kurtuluşu İçin Mücadelede Birlik gazeteleri, kalabalıkta satılacak.)

BİLDİRİ BASILAN ODA (İç-Gece)

Akif, Binali, İsmail, Ömer, Sedat, ayrıca yeni bir arkadaş, C.H.P. mitingi üzerine kısa karşılıklı konuşma yapıyorlar.. Bina-

li'nin ifadesi, Binali'nin içki ve diğer zaafları üzerine eleştiri yöneltiliyor. Yeni arkadaş devrimcilerin dikkat etmesi gereken ilkeleri anlatıyor... Bu geceki afişlerden birine bakıyorlar.. Afiş yapıştırılacaktır, fakat Binali katılmıyacaktır... Binali üzülüyor, fakat ısrar edemiyor..

OSMAN — Büyük bir taban zorlaması olduğu halde C.H.P.'nin kesin bir çözüm olmadığı bugünkü mitingde iyice açıklık kazandı. Ecevit kitleyi elinde tutmak için, tabandan gelen isteklere cevap vermek zorunluluğunu duyuyor, vereceği her cevap kitleyi elinde tutmak için bir taktiktir. Tabanı elinde tuttuğu ölçüde büyük burjuvaziyle organik bağ kurabilecektir. Bu bize C.H.P.'nin devrim mücadelemize bir çözüm getirmeyeceğini belirler.

BİNALİ — Peki C.H.P...

OSMAN — Bunları daha sonra ayrıntılı konuşup tartışacağız. Seninle ilgili bazı eleştiriler getirildi, şimdi onları konuşalım.

Binali arkadaşlarının yüzüne bakıyor, sonra Osman'a dönüyor.

OSMAN — Mesela hemşire kızı sorumsuzca aramıza aldın.

BİNALİ — Ama Zeynep...

OSMAN — Hemşire kız şimdilik bir sempatizan olabilir. Oysa eylemlerimiz sempatizanlığın ötesinde bir bilinç gerektiriyor.

AKİF — Ben, Binali arkadaşın polise verdiği ifade üzerinde durmak istiyorum. Duygusal davranmış, en azından polisin terbiyesizliğine takılıp ev adresini vermek pervasızlığında bulunmuştur.

BİNALİ — Adresimi vermem birşeyi değiştirmiyor. Öz meselemle evimi ayrı tutarım ben. Nitekim evi aradıkları zaman bizimle ilgili hiçbirşey bulamadılar.

AKİF — Olsun, gene de daha sakin olabilirdin. Şimdi de daha sakin olabilirsin.

Binali susuyor.

OSMAN — Yaşamına ait çelişkiler meselenin özüne ulaşmamalı Binali. Çözemediğin çelişkilerini, içki içerek çözer durumda görünmen biz arkadaşlarını üzüyor. Bütün özel meselelerinden sıyrılman gerekiyor. Devrim yolu kesin bir sorumluluk yüklenmeni gerektiriyor. Senin ölümcül inanmış bir arkadaş olduğunu biliyoruz. Çelişkilerini halledeceğine, meselenin içine tam bir sorumlulukla gireceğine, hepimiz inanıyoruz. Aksi halde bu hareketin seni tasfiye edeceği de açıktır. Sen de biliyorsun bunu.

Onaylarlar.

OSMAN — Arkadaş, bir devrimcinin yetişmesi kolay olmamaktadır. Tek bir devrimcinin kaybı bile mücadelemize zarar verir. O halde bizlerin devrimci arkadaş-

ları titizlikle korumamız, bunun sorumluluğunu üzerimizde duymamız gerekir... Hatalarımızdan ötürü kaybedebileceğimiz bir arkadaşımızdan dolayı sorumluluğumuz büyük olur. Şunu iyi kavramalıyız. Her zaman ateş hattında bulunan savaşçı karakteriz. Faşizm her gün devrimcileri büyük bir dikkatle izlemektedir. Onları öldürmekte, hapse, zindanlara atmakta, çeşitli işkencelere maruz bırakmaktadır. Devrimcilerin mücadeleye daha çok katkıda bulunmaları için gizliliğe en büyük önem verilmelidir. Bir eylemde yakalanırsak yapacağımız iş düşmana hiç bir sırrı söylememektir. Olayla bağı çok az olan bir söz bile ileride birçok devrimciyi düşmana teslim edebilir. Söylediklerimizi kararla uygulamalıyız. Yoksa en doğru sözlerimiz bile faydasız kalır. Arkadaşlarımızı her türlü kişisel zararlı eylemden arındırabilmemiz gereklidir. Özellikle içki ve kadına karşı gösterilecek zaaf bizi mücadelemizden uzaklaşmaya götürür.

SOKAKLAR **(Dış-Gece)**

Afiş yapıştırıyorlar...
Akif kolluyor yine...

GREV **(Dış-Gündüz)**

Grevde bildiri dağıtılıyor, Akif yine kollayıcı durumundadır...

MAHALLE AKİF EV ÖNÜ (Dış-Gece)

Akif eve geliyor, Sultan'ın döneceğini uman bir tavrı vardır... Anahtarla açıyor kapıyı giriyor...

AKİF EV (İç-Gece)

Akif kapıyı kapıyor, üç dört adım atıyor, bir gariplik sezmiştir... Olduğu yerde kalıyor... Sırtına birşey dayanmıştır çünkü, bunun silah olduğunu anlıyor...

SES — Kıpırdama, ellerini kaldır.

Odadan iki kişi daha çıkıyor, baştan aya-ğa arıyorlar Akif'i.

1. POLİS — Silahın nerde?...
AKİF — Ne silahı?
2. POLİS — Güvercinlik sokağında afiş yapıştırırken adam vurduğun silah.
1. POLİS — Bundan yirmi gün kadar önce.
AKİF — Değil afiş yapıştırmak, ben öyle bir sokaktan geçmedim bile...
1. POLİS — Öyle olsun... Bizimle geleceksin Akif...

Akif biran düşünüyor...

AKİF — Gidelim... Fakat boşuna götürüyorsunuz beni... Bugüne kadar polislik hiçbir işim olmadı benim...

SEVİM'İN EVİ **(İç-Gece)**

Bir adam fıkra anlatıyor... Yarı müstehcen.. Gülüyor Sevim ve Kadir... İçki getiriyor Hatice... İçkileri bırakıyor..

HATİCE — İzin verirseniz ben gideyim abla..
SEVİM — Git tatlım...

Kadir'le biran bakışıyorlar. Hatice içeriye birşey almak için girmiş, çıkmıştır...

KADİR — Salih abi, ben kızı bırakıp geleyim, ha! Hemen gelirim...

Sevim'e bakar...

KADİR — Birşey ister misin?
SEVİM — Çabuk gel tatlım, gecikme...
KADİR — Hemen gelirim, yirmi dakikaya ka-

dar burdayım...

Çıkıyor...
Salih bey söze nerden başlıyacağını bilemiyor...

SALİH — Nerde kalmıştık, ne diyordum?

SEVİM — Hep sen anlattın be Salih abi... Biraz da ben anlatayım... Benimki dertli biraz...

SALİH — Hayrola...

Sevim gelişigüzel oturuyor, adamın karşısında, tahrik edici biçimde...

SEVİM — Bu arabayla başımız derde girdi be

abi... Yarın yine bir bono var, ödiyecek durumumuz yok...

Salih kadının görünen yerlerinden alamıyor gözünü... Sevim de üzgün, anlattıklarını anlatmak istemeyen insan havasında...

SEVİM — Ne yapacağımı şaşırdım... Kadir açacaktı sana, utandı galiba..

SALİH — Ne kadar?

SEVİM — Onbin...

Sevim bacağını yukarıya doğru kaldırmıştır...

SALİH — Yarın mı?

SEVİM — Yarın son...

SALİH — Birşey yaparız... Üzme sen tatlı canını...

Sevim mahcup, sanki istemediği birşeyi söylemiş gibi...
Yerinden kalkıyor...

SEVİM — Sağol be abi... Hep sana yük oluyoruz. İlk fırsatta öderiz abi borcumuzu...

Yanına gelmiştir, yanaklarından öpüyor, Salih elinden tutuyor, hafif çekince Sevim kucağına düşüyor Salih'in.. Sevim sanki isteksizdir, Salih onu öpmeye çalışıyor.

SEVİM — Yapmasak be Salih abi. Yapmasak, ayıp olur be Salih abi...

Sevim kurtulmak istiyor sözde, kıvranıyor...

Salih yeniden kaçmak isteyen Sevim'i çekince ikisi birden koltuğa çarpıp koltuğun arkasına yıkılıyor... Salih altına almıştır kadını... Çocuk ağlıyor... Çocuk sesi yükseliyor...

KİRALIK EV **(İç-Gece)**

Hatice yatakta, çıplak, durgun, Kadir'e bakmaktadır... Kadir giyinmektedir...

KADİR — Geç kalırsam aklına birşeyler gelir Sevim'in... Eve dönmeliyim.. Gündüz uğrarım birara...

HATİCE — Hep böyle yapıyorsun. Ne kadar değiştiğinin farkında mısın?

Hatice başını öbür yana çeviriyor..

KADİR — Başlama yine...

Eğiliyor öpüyor onu...

KADİR — Sen anlayışlı bir kızsın...

HATİCE — Anlayışlı bir kadın...

HİLTON ÖNÜ

Araba Hilton önüne gelir. Pencerelerden bakarlar..

SEVİM — Aaaa.. Burda ne oluyor böyle.

SALİH — Gerçekten.. Ne oluyor burda?

Grevden görüntü..

SALİH — Grev var burda yahu!
SEVİM — Grev mi? Neden?
SALİH — Nedeni var mı? Grev işte. İşçi kısmı. Kafası kızmış grev yapıyor.
SEVİM — Ne olacak peki?
SALİH — N'olacağı var mı? Grevsiz bir otel buluruz.
SEVİM — Allah Allah.. Nerden çıktı bu grev şimdi.
SALİH — Üzme canımı sevgilim. Ben sana grevsiz otel bulurum. Hadi gidelim...

Araba hızla uzaklaşır.

AKİFİN KAYINBABA EVİ **(Dış-Gündüz)**

Daha önce gördüğümüz arkadaşlardan biri kayınbabanın evi önünde duruyor, aradığı ev burası olmalıdır...
Kayınvalide çamaşır sererken, dikkatini çekiyor...

ARKADAŞ — Siz Safiye ana mısınız?
KAYNANA — Benim, ne var?
ARKADAŞ — Sultan bacı burda mı?
BALDIZ — Ne var, ne yapacaksın?
KAYNANA — Sultan'ı soruyor kız..
BALDIZ — N'apacakmış.. N'apacaksın Sultan'ı, kimsin sen kardeşim?..

Sultan kapıda görünüyor, kucağında çocuk... Arkadaş ona bakıyor...

ARKADAŞ — Akif abinin arkadaşıyım... Sultan bacıyla konuşmam gerek.

Böyle bir durumda ne diyeceklerini bilemiyorlar... Birbirlerine bakıyorlar...

SULTAN — Ne konuşacaksın?
ARKADAŞ — Yalnız konuşabilir miyiz?

Yine ne diyeceğini bilemiyor kadınlar, merakla bakıyorlar... Sultan yürüyor yanına.. Kaynana ile baldız bakıyor onlara, baldız kaynananın yanına geliyor...
Kapıda arkadaşla Sultan yavaş, duyulmayacak bir sesle konuşuyorlar...
Kaynana, konuşulanlardan endişeye kapılıyor.. Sultan'ın ağladığını görüyor, Sultan acele ayrılıyor yanından, eve giriyor acele, kaynana, baldız şaşırıyorlar...

HAPİSHANE BAHÇESİ **(Dış-Gündüz)**

Hapishane bahçesinde, devrimciler türkü söylemektedirler...
Bir arkadaş elinde bir ziyaret kağıdı, Akif'e geliyor.

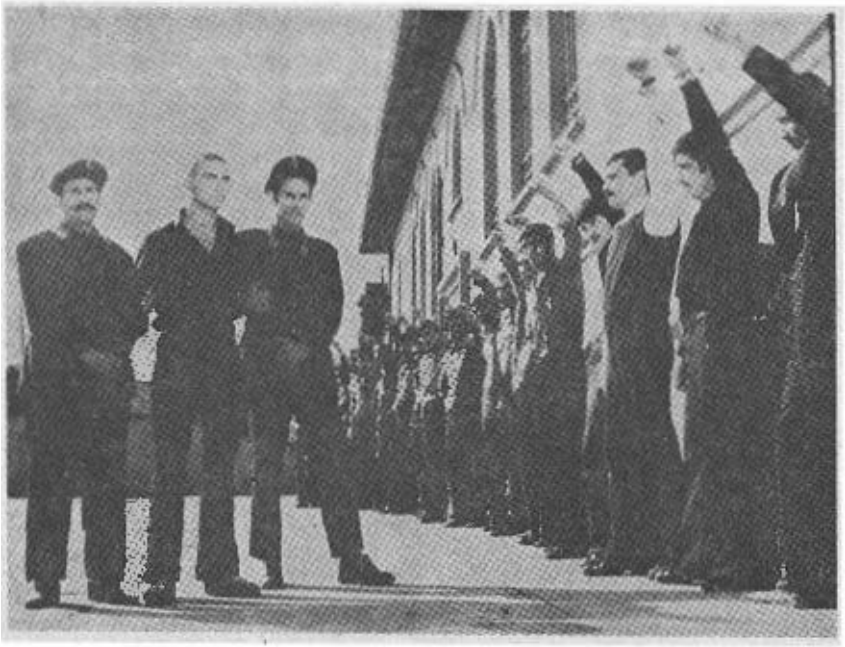
ADAM — Ziyaretçin var Akif abi..

Akif kalkıyor; arkadaş elindeki kağıdı sallıyor...
Akif yanından geçerşen..

ADAM — Avni abi.. Senin de ziyaretçin var...

ZİYARET YERİ **(İç-Gündüz)**

Elinde ziyaret kağıdı, kalabalığın içinden,

numarasını bulmaya çalışıyor Sultan... Akif kalabalığın içinden geçiyor, numarası yazılı kabine giriyor...
Sultan'ın geçtiğini görüyor, vuruyor cama... dönüp bakıyor Sultan..
Akif duygulanmıştır..
Sultan giriyor, bakıyor ve gözlerinden yaşlar dökülüyor sessizce...
Akif de duygulanmıştır..

AKİF — Nasılsın anam... Nasılsın Sultan? İnandın mı şimdi bana?

Sultan gözünün yaşını siliyor..

AKİF — Oğlumuzu niye getirmedin?

Ağlıyor sessizce..

SULTAN — Bilmem, seni böyle görsün istemedim.

AKİF — Olsun. Sen getir. Görsün alışsın.. Gelişinde getir bundan sonraki..

SULTAN — N'olacak halimiz Akif? N'apacağız?

AKİF — Geçeceğiz bu günleri Sultan...

SULTAN — Nasıl geçeceğiz Akif.. Nasıl? Niye tuttular seni?..

AKİF — Çok kalmam... İlk mahkemede çıkarım Sultan... Benim üzüntüm sizsiniz. Anlıyorsun değil mi?

Ağlıyor Sultan..

SULTAN — Sen çık ben vazgeçtim herşeyden.

Sen çık yeter... İstersen hiç gelme eve... Yeter ki çık...

Akif duygulanmıştır.

AKİF — Bana çamaşır getir Sultan.. Oğlumuzu da unutma.

BİNALİNİN EVİ **(İç-Gece)**

Hatice hastadır yatakta.. Ana başucunda çaresiz... Binali yere oturmuş, sırtını duvara dayamıştır... Aklına üşüşen binlerce soruya cevap arıyor... Ana doğruluyor...

ANA — Ben gideyim oğlum... Beklerler beni.

Çaresiz Hatice'ye bakıyor, çıkıyor odadan, Binali de çıkıyor ardından..

BİNALİ — Neyi var Hatice'nin ana?

ANA — Bilmiyorum oğlum. Bilmiyorum... Paran var mı?

BİNALİ — Var...

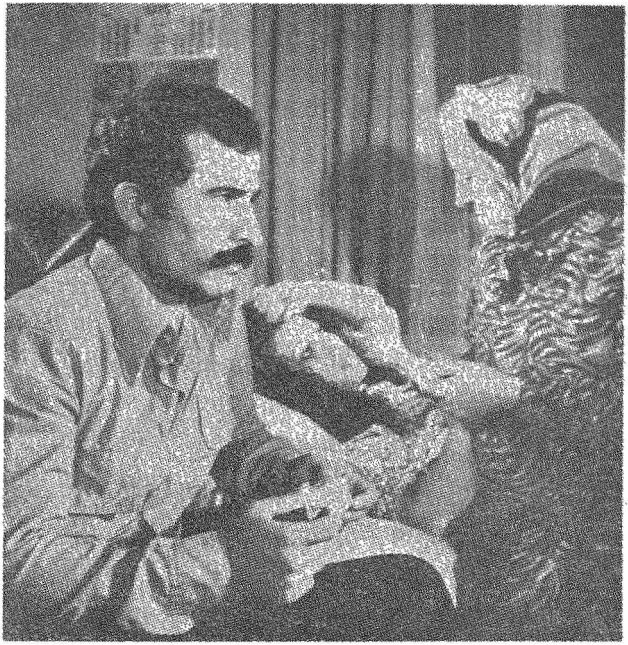
Ana para çıkartmaya çalışıyor..

BİNALİ — Var param ana var..

Uzatıyor kadın... Binali etkilenmiştir...

BİNALİ — Almam ana... Var param...

Kadın parayı yerine koyarken içini çekerek ağlıyor ve gidiyor.. Binali dönüyor, duruyor kapıda, bakıyor Hatice'ye.. Sırtı dönük Hatice'nin..

BİNALİ — Hatice, neyin var senin bacım?..

Hatice'de ses yok.

BİNALİ — Benimle konuş bacım, anlat derdini bana...

Hatice gözleri yumuk, dudaklarını ısırıyor ağlamamak için...
Binali suskun, fakat endişeli. Hatice sırtı dönük ağlıyor, yorganı çekiyor başına... Binali düşünüyor.

BİNALİ — İşe gidebilecek misin?

Zayıf bir ses çıkıyor.

HATİCE — Giderim...

BİNALİ — Haber vereyim istersen, gidemiyeceğini, hasta olduğunu söyliyeyim.

HATİCE — Giderim abi... Orda da yatarım..

SEVİMİN EVİ... ÇOCUK ODASI (İç-Gece)

Hatice uyuyor çocuğun odasında, çocukla birlikte, kapının açıldığı, kadın erkek seslerinin birbirine karıştığı duyuluyor... Odanın kapısında Sevim görünüyor. Gözlerini açıyor Hatice,

SEVİM — Kadir seni bekliyor aşağıda, çabuk ol biraz... Misafirlerimiz var, senden rahatsız olurlar sonra belki.. Haydi tatlım..

SEVİMİN EVİ... SALON (İç-Gece)

Üç erkek, iki kadın vardır salonda... Sevim geliyor, kadınlardan biri evi biliyor, hareketlerinden, masa hazırlayışından, içkinin, vb. yerini biliyor.. Hatice onlara bakmadan çıkıyor kapıdan.. Bir kadın bir erkeği öpüyor..

SEVİM — Bana da bir içki ver hayatım..

ASANSÖR (İç-Gece)

Asansörün gürültüsü, ışıkları ve Hatice'nin yüzü...

EV ÖNÜ **(Dış-Gece)**

Kadir direksiyonda sigara yakıyor, arkada iki kadın bir erkek vardır, Kadir'in yanında oturan adam, kapıdan çıkan Hatice'yi görüyor... Hatice gelip adamın yanına oturuyor...

KİRALIK EV **(İç-Gece)**

Hatice birşeyler getiriyor masaya, kadının biri fıkra anlatıyor, Kadir esrar kırıyor... Hatice de oturuyor sonunda...
Esrar sıradan geçiyor.. Hatice de içiyor, öksürüyor, gülüyorlar...
Hatice uyumsuzluk göstermektedir.. Kadir kulağına eğiliyor..

KADİR — Meclis sana uymuyorsa, sen meclise uy... İyi belle bu sözümü...

Hatice'nin yanında bir adam oturmaktadır...

KADİR— Şimdi bir oyun oynayacağız... Oyunun kuralı şu: Ben ne yaparsam, yanımdakiler de aynını yapacaklar. Onun yanındaki de yanındakinin aynını yapacak... Mesela ben Şükran'a vuruyorum. Şükran Hamiyet'e vuracak, Hamiyet Selim'e. Ben Şükran'ı yanağından öpüyorum.. Şükran Selim beyi.. Ve devam..

Oyun başlıyor, önce vuruyor Kadir, sonra yanağından, sonra dudağından öpüyor,

bu herkesce tekrarlanıyor ve Hatice'nin yanındaki adam da Hatice'yi öpüyor, sıkıştırıyor, mıncıklıyor...
Hatice uyumsuzlukla uymak zorunluluğu, içki, esrar ve genel havanın etkisi içinde perişandır..

KADİR — Arkadaşlar, şimdi oyunun ikinci bölümüne geçiyoruz.. Ama bu oyun mum ışığında oynanır. Herkes, beni izlesin.. İsteyen istediği şeyi çıkartmakta serbesttir.. Üstümüzdekilerden çıkartma yapıyoruz.. Ama bu Normandiya çıkartması değil, elbise çıkartmasıdır...

Gömleğini çıkartıyor Kadir, herkes uygun birşeyi çıkartıyor ve çıkartma içinde de Kadir'in yaptıkları tekrarlanıyor... Kadir bir donla kalmıştır, kadınların bir kısmı çıplak, bir kısmı sütyen, kilotla kalmıştır... Hatice sarhoştur... Yanındaki adam hep sıkıştırmaktadr onu oyun içinde.. Oyunun sonunda Kadir donunu da çıkartıyor. Yanındakine sarılıp öpüyor... Hatice'yi de yanındaki sarılıp öpüyor... Hatice iki erkeğin arasında olduğu için perişan olmuştur...
Gözleri dönüyor...
Yatakta Hatice, gözlerini aralıyor... O adamı görüyor üstünde.. Sonra tekrar aralıyor...
Başka bir adam.. sonra bir kadın... Hayal mi, rüya mı çözemiyor...

Ev sessiz... İçki masası, yerlerde ayakkabılar, çoraplar, sütyen, don...
Saat tiktakları...
Yatakta gözlerini aralıyor Hatice... Ne olmuştur, nerededir, başını çevirince yanında sızmış adamı görüyor. Olanları kavramaya çalışıyor, doğrulmak istiyor, doğrulamıyor, başı dönüyor...
Çıplaktır, her tarafı emikler içindedir... Birşeyler geçiriyor sırtına, kalkıyor zorlukla.. salona bakıyor... Anlıyor olanları... Öbür odaya bakıyor...
Yatakta Kadir, kadın, bir adam ve bir ka-

dın.. Daha iyi anlıyor olanları...
Salona geliyor.. Kendini toparlamaya çalışıyor... Çıkamıyor işin içinden.. Başı ağırlaşıyor, uzanıyor kanapeye... gelişigüzel.

HAPİSHANE **(İç-Dış-Gündüz)**

Arama yapılıyor...
Akif'i de arıyorlar... İsa gardiyan da başlarında... Kitap çıkartıyorlar... Gardiyanlar arama bitiminde grup grup iniyorlar. Tecritin önünde, iki berber, yeni gelen tutukluların saçlarını kesmektedirler... İsa birden duruyor... Oğlu İsmail'dir saçı kesilen... İsmail de görüyor onu, bozuntuya vermiyor... İsa, belli etmeden oyalanıyor, traş bittikten sonra yanlarına gidiyor, tutuklular ayağa kalkıyorlar.. tek tek soruyor suçlarını...

Yaralama... Hırsızlık... Gasp... Sarhoşluk... Yaralama... vb...

İSA — Ya seninki?

İSMAİL — Siyasi...

İSA — Ne?...

İSMAİL — Siyasi...

İSA — Nasıl siyasi yani...

İSMAİL — Gizli bildiri dağıtırken... yakalandık...

İSA — Seni bir yerden gözüm ısırıyor.. Nerden acaba?

İSMAİL — Bilmiyorum...

İsa anlamlı başını sallıyor...

İSA — Demek bilmiyorsun!

İSANIN EVİ **(İç-Gece)**

Yemekte evinde İsa, rakı içiyor.

İSA — Nerde kaldı bu oğlan yine...

KARISI — Gelir nerdeyse.. Ne istiyorsun sen bu çocuktan... Allahaşkına...

İSA — Hiiç..

İçkisini yudumluyor. Düşüncelidir...

İSA — Ne kadardır görmüyorsun sen İsmail'i?

KADIN — Ne demek ne kadardır? Sen gelmeden iki saat öncesine kadar burdaydı..

İSA — Allah Allah!

KADIN — Ne demek Allah Allah?

İSA — Allah Allah.. İki saat öncesine kadar ha... Peki öyle olsun.. Beklersek gelir mi şimdi?

Kadın şüpheleniyor.

İSA — Gelir mi?

KADIN — Ne demek istiyorsun? Gelir tabii.

Gülümsüyor İsa...

İSA — Gelmez... gelemez. Çünkü elinde değil. İstese de gelemez...

Kadın İsa'nın söyliyeceklerini bekliyor.

İSA — Ya... böyle işte...

Gözleri doluyor İsa'nın...

İSA — Oğlumuz hapiste.. Korktuğum buydu, başıma geldi...

HAPİSHANE **(Dış-Gece)**

Boş ve sessiz hapishane.. İki gardiyan yürüyor...
Karşıdan İsa geliyor, diğer başgardiyanlarla...

1. GARDİYAN — İsa dayının ne işi var... Gündüzcü değil mi?

İsa ve gardiyanlar yürüyorlar... Az sonra İsa'nın yüzünde bir devrimci türkü duyuluyor... yaklaştıkça çoğalıyor... İsa bir koğuşun penceresinden bakıyor...
İçerde devrimciler, Akif, İsmail ve başka devrimciler... Etkili bir türkü söylüyorlar...
İsa bir süre sonra ayrılıyor...
Yüzünde başka bir türkü...

SOKAKLAR **(Dış-Gece)**

Binali ve arkadaşları.. afiş yapıştırılıyor... Ezan okunuyor...

KİRALIK EV **(İç-Gece)**

Ezan... Çok çeşitli tonlarda, uzaklıklarda devam ediyor..
İçki masası, daha önce gördüğümüz iki kadın içmekte...
Bir başka kadın, bir adamla konuşmakta kanapede...
Yatak odasında.. Hatice ve genç bir delikanlı.. yatakta...

GENÇ — Adın ne senin?
HATİCE — Nurperi...
GENÇ — Ne zamandan beri bu yoldasın?
HATİCE — Niye sordun?..
GENÇ — Hiiç.. sordum işte.. Daha çok gençsin...
HATİCE — Acıdın mı?

GENÇ — Elde değil ki?

Hatice onu sarılarak kendine çekiyor...

HATİCE — Hiç acıma.. Ben memnunum hayatımdan.. Hiç acıma...

Kapı çalınıyor yine şifreli, açılmasıyla birlikte, içeriye polisler doluyor, çığlıklar...
Resimler donuyor...
Beş on plan..

BİLDİRİ BASILAN YER **(İç-Gündüz)**

Binali'nin yüzünde, bir tartışma duyuluyor... Binali hep aynı noktaya bakmaktadır...
(Tartışma güncel işçi sorunlarıyla ilgili dir. Burada daha önce gördüğümüz köfteci de olmalıdır. Doğru devrimci tavırlar mutlaka belirgin olmalıdır.)
Gazetede yakalanan kadınlarla ilgili yazı ve resimler...
Yakın çekimde Hatice'nin resmi...

SES — Sen ne diyorsun Binali?

BİNALİ — Ben mi? Ben düşünecek halde değilim...

ARKADAŞ — Hasta mısın?

BİNALİ — Hastayım.. Bana izin verirseniz gideyim.

Kalkıyor gidiyor... Arkadaşları çözememişlerdir. Gazetelere bakıyorlar... Biri ga-

zeteyi alıyor, o yazıyla bağ kurmaya çalışıyor. Öbürleri de bakıyorlar o yazıya... (Silah isteme olayının meydana çıkışı ve Binali meselesinin açıklık kazanması) Gazetede Hatice'nin baskın resmi... Binali geliyor. Arkadaşlar gazeteyi saklıyorlar.. Binali Osman'a sokuluyor.

OSMAN — Ne haber Binali?

BİNALİ — Bana bir silah gerekli Osman.

OSMAN — Ne yapacaksın?

BİNALİ — Gerekli işte.

Başka bir arkadaş gelir.

ARKADAŞ — Ne oldu Binali?

BİNALİ — Silaha ihtiyacım var.

ARKADAŞ — Ne için?

BİNALİ — Sebebi yok. Bir silaha ihtiyacım var o kadar...

ARKADAŞ — Bizim birşeyden haberimiz yok. Şu anda niçin gerekli veya gerekli olabilir bize de söylemelisin..

BİNALİ — Özel bir meselem var onu halledeceğim.

ARKADAŞ — O halde özel meseleni söylemelisin.

BİNALİ — Bir adam öldüreceğim... Kızkardeşim.

ARKADAŞ — Bak Binali. Biz meseleyi biliyorduk intikam almak istiyeceğini de bekliyorduk. Oysa bu duygun temelde Yanlıştır. Sen özgürlük savaşına katılmış

bir arkadaşsın. Verdiğin savaş Binali'nin, Hatice'nin ve hatta Kadir'in meselesi adına değildir. Adamı öldürdün sayalım. Hapse gireceksin. Oysa 15 seneyi yüklenip cezaevine girmek yerine, hergününü devrim mücadelesinde verimli kılman, kızkardeşinin meselesine de çözüm getirmeyecek mi? Seni anlıyoruz arkadaş. Ancak istediğin silahı vermeyeceğiz. Değil mi arkadaşlar?

Onaylarlar.

BİNALİ — Bana izin verir misiniz? Bu geceki işe gelmesem olur mu?

OSMAN — Tabii Binali. Düşünmen özeleştiri yapman için vaktin olur. İlkelerimizi unutma, halkımızın kurtulması için verdiğimiz savaşta hazırol...

CADDE **(Dış-Gündüz)**

Kalabalığın uğultusu içinde, kafasında herşeyi büyüterek yürüyor Binali. Klaksonlar, sesler yankılanıyor yüzünde...

İÇKİEVİ **(İç-Gece)**

Meyhane şarkıları çalınıyor ve içiyor Binali...

(Meyhanenin durumu ve Binali'nin psikolojik durumu)

(Yakın çekimlerle dünyanın yozlukları, çürümüşlükleri içinde insanlar.)

BİNALİ EVİ **(İç-Gece)**

Binali geilşigüzel uzanmış yatağa.. Gözleri kıpkırmızıdır.. Sabit bir noktaya bakmaktadır.

Kapının tıkırtılarına doğruluyor, iç kapı aralığından dış kapının açıldığını, ananın ürkek, ışığı aradğını görüyor..

Kapanıyor kapı...

Kadın farkında değildir oğlunun içerde olduğunun, ağlıyor kendi kendine. Binali de başını gömüyor yatağa..

AKİF EV ÖNÜ **(Dış-Gündüz)**

Sultan sevinç gözyaşları içinde... Akif ge-

liyor çünkü, iki üç işçi arkadaşıyla... Çocuğu alıyor kucağına.. Sultan'a sanki hiç hapishaneden gelmiyormuş gibi davranmaktadır... İşçiler «Gözün aydın bacı» diyorlar. Sultan yeni bir doğuşun ilk adımlarını atıyor, hizmet ederken misafirlere. (Şeker tutuyor)
Akif, işçi arkadaşlarla konuşuyor ve kalkıyor işçiler.

OSMAN — Biz gidelim arkadaş...
— Eyvallah bacı, gözün aydın...

Gidiyorlar...
Yalnız kalınca bakıyorlar birbirlerine uzun uzun...

SULTAN — Beni bağışla...

Gülümsüyor Akif...
Şefkatle bakıyor..

AKİF — Hata benim.. Sana daha önceleri anlatmalıydım.. Düşüncelerime ortak etmeliydim...

Çocuklarına bakıyorlar..

AKİF — Oğlumuz bizim çektiklerimizi çekmiyecek Sultan... biz onu ve binlerce, milyonlarca çocuğu düşünmeliyiz.. Dünyanın birçok ülkesinde bizim gibi insanlar var... Hep birlikte daha iyi bir gelecek için çalışıyoruz, çalışmalıyız...

SULTAN — Bana da öğretsene Akif..

Şefkatle bakıyor..

AKİF — Beraber öğreneceğiz herşeyi... Birlikte...

AKİF EV

Kitap okuyor Sultan...
Anlamadığı şeyleri soruyor Akif'e.. Akif anlatıyor...
Kapı vuruluyor, arkadaşlardan biridir gelen.. Kalkıyor Akif..

AKİF — Gecikirsem korkma..

Gidiyor Akif... Heyecanlıdır.

SOKAKLAR **(Dış-Gece)**

Neonlar, reklamlar, ilanlar, duvar afişleri. Akif ve iki arkadaşı afiş yapıştırıyorlar... Bir afiş yapıştırılırken silahlar patlıyor... Yoğun.. İlk afiş yapıştırma sırasında gördüklerimizden üç kişidir... Akif vuruluyor...
Afişlerin üzerinde silah sesleri...
Sessizlik. Polis sirenleri...
Sessizlik.. Ambulans sireni...

HASTAHANE ÖNÜ **(Dış-Gündüz)**

Yüzler... Akif'in arkadaşları...
Devrimciler... Binali... Ömer... Sedat...
Daha önce tanıdıklarımız...

HASTAHANE İÇİ **(İç-Gündüz)**

Sultan yanında babası, bir-iki devrimci arkadaş...

Bir kapı açılıyor... Tekerlekli sedyede üstü örtülü götürüyorlar Akif'i..

Sultan anlıyor, dudaklarını ısırıyor ağlamamak için, gözleri kendiliğinden dalıyor...

Akif'in eşyalarını okuyup teslim ediyorlar Sultan'a...

Sultan'ın kucağında çocuk, yüzünde kin...

Kalabalık, bilinçli suskunluk içinde bekliyor... Yüzler... yüzler...
Sultan kucağında çocuk, elindeki naylon torbada Akif'in elbiseleri... Biran duruyor...
Kalabalık suskun... Hiç ses yok...
Sonra tek bir ses, ardından gür bir sesle,

HAYAT DENİLEN KAVGAYA GİRDİK...

Sultan tutamıyor kendini...
Çocuk el kol sallıyarak gülüyor...

BİR GÜN MUTLAKA
Yılmaz Güney

20 lira